

Obsah

Úvod.....	2
Metodika práce.....	4
Rozhovor s Jiřím Zemánkem.....	5
Rozhovor s Josefem Sedloněm.....	14
Rozhovor s Kristianem Kotaracem.....	18
Rozhovor s MC Dupem.....	27
Rozhovor s Janem Kalinou.....	34
Rozhovor s Alexem Švamberkem.....	46
Závěr.....	53
Slovník pojmů.....	55
Seznam literatury.....	58
Seznam relevantních kurzů.....	58

Úvod

Cílem této práce je popsat tu část současné (populární) hudby, která leží mimo hlavní proud. To jsem se snažil učinit prostřednictvím názorů lidí, s kterými jsem vedl interview. Tito lidé jsou nějakým způsobem spojení s hudbou. Jde o tři muzikanty, moderátora rádia a DJ v jedné osobě, nezávislého hudebního vydavatele (a rovněž bývalého DJ) a hudebního kritika.

Každého z nich se hudba dotýká trochu jiným způsobem, každý jí vnímá z trochu jiného úhlu. Nicméně všichni mají hudbu rádi a tvoří důležitou součást jejich života.

Předem bych chtěl předeslat, že nehraji na žádný hudební nástroj a nejsem nikterak hudebně erudovaný. Nicméně hudba mě od útlého věku zajímala a ovlivňovala. V této práci se tedy nezabývám hudbou jako uměleckou disciplínou, ale (převážně) jako společenským fenoménem.

Hudba vždy tvořila velmi důležitou složku lidské kultury. Vždy se dotýkala téměř každého člena společnosti. To platí pro všechny kultury. Hudba je důležitá pro skupiny Indiánů z Amazonie, pro kočovné Beduíny a stejně tak pro Dány či Kanadány. Hudebník si může hrát sám pro sebe kdesi v ústraní, kde je skryt ostatním lidským očím či spíše uším. Nicméně pro hudbu je charakteristické, že byla provozována uvnitř společnosti. Lidé si společně zpívali a hráli na hudební nástroje. Lidé také hudbu společně poslouchali. Hudebníci hrají nejen sami pro sebe, hrají především pro své posluchače. Hudba byla vždy spjata s rozličnými náboženskými obřady či s různými veselicemi.

Tato práce se ale nesnaží mapovat historii hudby. Zaměřuje se na hudbu současnou, a to na hudbu, která dokáže oslovit zejména mladší generace. Středem mého zájmu bylo hudební prostředí České republiky zasazené do souvislostí s kulturním prostředím jiných vyspělých demokratických zemí euroatlantického regionu (jehož přirozenou součástí naše země je).

Jak vypadá současná hudební kultura? Vycházel jsem z předpokladu, že existuje hudební mainstream (hlavní proud) a něco *mimo* něj. Mohou to být proudy alternativní, undergroundové, okrajové. Mainstream je to, co můžeme sledovat v masivní míře v hlavních médiích. V televizi, v rádiích nebo ve společenských časopisech. Jedná se o komerčně využitelnou hudbu. Mainstream z velké části tvoří „pop“.

Nicméně minimálně od poloviny dvacátého století existovala vždy hudba, která stála vně tohoto hlavního proudu. Hudebníci a jejich fanoušci odmítali komercializaci hudby, nesvobodu, povrchnost a masovost. „Pop“ byl pro ně synonymum konformity. Tito lidé vnímali hudbu jako svobodný tvůrčí proces. Odmítali hudební podbíživost.

V moderní době se s hudbou vždy pojil životní styl jak hudebníků, tak především jejich fanoušků. Nemůže být pochyb o tom, že fanoušci Sex Pistols vyznávali jiný životní styl než fanoušci Eltona Johna. Jinak se oblékali, asi měli jiné názory. Nicméně je jisté, že poslouchali jinou hudbu. To, jakou hudbu člověk poslouchá, ho částečně řadí do nějaké společenské kategorie.

Vycházel jsem z toho, že to, jak vypadá současná česká hudba, je do určité míry ovlivněno minulým režimem. V době normalizace byla hudba propojená s politikou. Byli hudebníci tolerovaní a netolerovaní či dokonce zakázáni. V té době existoval také ryzí underground. Je jisté, že muzikanti, kteří hráli progresivní, neotřelou, nonkonformní hudbu, to měli složitější, než jejich kolegové, kteří hráli nekonfliktní, líbivý pop.

Jak vypadá současná hudba na začátku dvacátého prvního století? Hlavní proud reprezentují do značené míry stále stejní interpreti jako před rokem 1989. Je mnohem zajímavější podívat se, jak vypadá současná hudba *mimo* hlavní proud. Existuje totiž velké množství hudby, která nemá šanci zaznít v hlavních médiích a přesto má své příznivce. V současné hudbě existuje

mnoho hudebních stylů, kde jsou využívány rozličné hudební postupy. Navíc hudba je do velké míry ovlivněná nástupem moderních technologií jako je internet.

Kde leží hranice mezi hlavním proudem a proudy okrajovými? Existuje vůbec nějaká hranice? Existuje ještě něco jako underground? Co je to alternativní hudba? Proč je u nás úroveň hlavního proudu slabá? Mohou se v hlavním proudu prosadit umělci z „okraje“ hudební scény a neztratil přitom svou tvář či se nezpronevěřil svým zásadám? Jak se v České republice daří okrajovým, alternativním žánrům? Jak fungují média, která šíří nekomerční hudbu? Jak probíhají aktivity spojené s vydáváním hudby nebo s pořádáním koncertů? V jakém vztahu se k sobě nacházejí obchod a hudba? Je možné hrát před desítkami lidmi a nebyť součástí hlavního proudu? Jaký je hudební vkus Čechů? Jak vypadá hudební kultura v jiných zemích? Mohou čeští hudebníci proniknout do zahraničí? Jaká budoucnost čeká hudbu?

To jsou některé otázky, které mě zajímaly na začátku této práce. Mým záměrem ale nebylo jen odborné teoretizování. Chtěl jsem postihnout co nejvíce aspektů souvisejících se současnou hudbou. Nechtěl jsem, aby práce stála na nějakých apriorních tezí. Naopak jsem chtěl, aby šlo o interaktivní, volně plynoucí proces s otevřeným koncem.

Interview jsem chtěl dělat s lidmi, kteří už za sebou něco mají, něčeho dosáhli a přesto se neobjevují na televizních obrazovkách a nezní na vlnách většiny rozhlasových stanic. Neměl jsem pocit, že bych měl dělat rozhovory s „undergroundovými“ umělci, kteří jednou za měsíc hrají v zaplivaném klubu pro dvacet lidí. To jsou totiž často spíše začínající kapely, které zatím něčeho nedosáhly nebo jsou jejich hudební kvality diskutabilní. Chtěl jsem navíc vybrat narátory tak, aby i přes omezený rozsah této práce, mohli ilustrovat současnou pestrost hudební scény.

Chtěl jsem pořídit kvalitní interview, která by ukázala, jak vypadá „nezávislá“ hudební scéna. Interview, která by ukázala v kolika podobách se může současná hudba vyskytovat. Stál jsem o interview, která by upozornila na určitou absurditu a zvláštnost toho, jak je hudba servírována průměrnému, tuctovému „posluchači“.

Metodika práce

Středobodem této práce je materiál získaný pomocí metody Oral history. Jsem přesvědčen, že tato metoda byla k mému záměru nejvhodnější. Poskytla mi totiž možnost zaznamenat bezprostřední názory lidí, kteří se zabývají hudbou. Myslím, že to dodává této práci na „originalitě“, která by byla nedosažitelná, kdybych se opíral například jen o bibliografické prameny. Podle mě se totiž k tomuto tématu nedá přistupovat z pozitivistických, vědeckých pozic.

„Materiál“ jsem tedy získával pomocí interview. Ta se v některých ohledech pohybují na pomezí „novinářského interview“, kdy je na narátora směřováno více otázek. V rámci této práce totiž nešlo použít nejrozšířenější techniku Oral history, totiž životopisné vyprávění (life history interview), jako takovou. Nicméně touto technikou jsem byl do určité míry inspirován a snažil se o to nechat narátora, co nejvíce mluvit. Chtěl jsem, aby mi dotyčný vyprávěl o své hudební minulosti. O tom, co ho přivedlo k hudbě, kdy a jak se jí začal věnovat, jak se v tomto směru vyvíjel. V průběhu celého interview jsem se musel snažit narátory někam směřovat. Nezajímala mě totiž pouze jejich minulost. Zajímaly jejich názory, postřehy, přesvědčení, jejich současnost i jejich plány do budoucnosti. Snažil jsem se tedy o „rozhovor“ v pravém slova smyslu, kdy si spolu sednou dva lidé a hovoří spolu.

Ze všech sil jsem se snažil o to, aby interview nebyla vedena v konfrontačním tónu. Mým cílem bylo na něco se zeptat, poslouchat, a následně se zeptat na věci, které mi nebyly jasné. Snažil jsem se o to, aby byla interview vedena v uvolněném duchu a přátelské atmosféře. Jsem totiž přesvědčen o tom, že tak mi toho narátoři řeknou nejvíce.

Takto získaný materiál jsem původně přepisoval doslova, tedy češtinou, která je typická pro tuto kulturní scénu – je zahlcená „vulgarismy“, naprostou nespisovností a anglicismy. Kdybych svojí práci odevzdal v doslovném přepisu, působila by jako série rozhovorů s negramotnými lidmi. Protože vím, že rozdíl mezi mluvenou a psanou češtinou je někdy propastný, všechny texty jsem více či méně „uhladil“. Abych v tomto prostředí nepůsobil dojmem naprostého outsidera i dikce a jazyk mých otázek nejsou jazykem vědce, ale jazykem člověka, který ví s kým mluví. V jednotlivých interview nejsem důsledný pokud jde o vykání či tykání si s narátorem. Důvod je prostý: tykal jsem si s těmi, kteří mi tykání nabídli, a vykal s těmi, kteří tak neučinili. Když se v textu objevil slangový výraz, tak jsem ho vysvětlil v odkazu pod čarou. Pokud jde o zavedený, běžně používaný výraz (terminus technicus), který ale může být nezasvěcenému čtenáři neznámý, je vysvětlen ve „Slovníku pojmů“, který je na konci této práce.

Dvě poznámky na závěr:

- 1) U dvou interview jsem v následném přepisu vynechal určité pasáže, které mi v souvislosti s touto prací nepřišly tak důležité. Nicméně k práci jsou připojeny pořízené audio nahrávky, kde je možné poslechnout si všechny rozhovory v jejich původní podobě.
- 2) Přepisy rozhovorů jsem posílal k autorizaci dotyčným narátorům a všechny jsou autorizovány.

Rozhovor s Jiřím Zemánkem - baskytaristou skupiny Wohnout

Já jsem si o vás přečetl, že když jste byli mladý, tak jste měli rádi punk, jezdili jste na skejtu a tak.

Samozřejmě, punk jsme měli rádi. Když nám bylo tak čtrnáct, patnáct, tak jsme byli pankáči.

Jako s kohoutama, čírama?

No, taky. Dělalí jsme všechno. Vocvočkovávali jsme si třeba bundy. Viděli jsme to na jiných, tak jsme chtěli být taky takový. Byli jsme malý smradi. Poslouchali jsme Šanov, Dead Kennedys a podobný kapely. Chodili jsme na Chmelnici a pod Stalina. Začínali jsme s tím těsně po revoluci. Takže takovýhle kořeny samozřejmě máme.

Přečetl jsem si, že jako mladej jsi hrál v kapele, s vtipným názvem, Fifinka is death.

Jasně. Hrál jsem v kapele Fifinka is death. Byl jsem na civilce v Karlínském divadle a s kolegy kulisáky jsme založili tuhle kapelu. Díky tomu jsem vlastně začal hrát. Já jsem začal hrozně pozdě. Bylo mi osmnáct. Nikdo tam neuměl hrát na basu¹, tak jsem řekl, že si jí koupím a začnu. Nikdy v životě jsem nehrál na jiný nástroj.

Na webu jste popisovali, jak jste se dávali strašně dlouho dohromady.

Wohnout původně vzniknul, už když jsme byli na základce.

A byli tam stejný lidi?

Ne. Byli tam bráchové Homolové, to je základ. V té době už hráli na kytary. Já ještě ne. Zkoušeli u jednoho spolužáka ve sklepě. V té době ještě neměli žádný název. Ten potom vzniknul způsobem, jakože: „Jak se budeme jmenovat?“ „Wohnout.“ „No, tak jo.“ Pak měli někde jeden koncert, už ani nevím, kde to bylo. A potom hrozně dlouho nic. Byla asi osmiletá pauza, kdy se nic nedělalo. Pak začali všichni pořádně cvičit. Já jsem šel jednou kolem, ze zkoušky Fifinky is death. Měl jsem basu a někdo říká: „Pojď si zahrát.“ Tak jsem šel a od té doby to s nimi táhnu už deset let.

Když jste vydali první desku, tak mi mohlo být tak třináct, čtrnáct a byl jsem na letním dětském táboře. A tam mi jeden kluk pouštěl vaší muziku a říkal: „Hele, to je Wohnout. Pražskej underground.“ V té době mi to přišlo jako alternativa.

My jsme to, člověče, nikdy nezamýšleli jako alternativu. Ani jako komerci. My jsme se tím prostě bavili. Doufám, že je to tak do dneška, že se tou hudbou člověk baví. Ta muzika sama jde dál a dál.

Líbilo se mi, když jsem si přečetl, jak jste zkoušeli zpěváky...

No, zpěváky a bubeníky. To bylo strašně vtipný.

A popisovali jste je třeba jako „něžnej metalák“.

To bylo neskutečný. Některý lidi nemají vůbec soudnost. Přijdou na konkurz na zpěváka a nezapívají ani „Hoří“, prostě nic. Je to zvláštní, že někdo má tu odvalu přijít a nic neumět.

Jasně. Když jste začínali, tak jste chodili hodně do hospod a tak?

Tak to chodíme dodnes. I když už to taky není, co to bývalo. Vždyť v hospodě vznikaj nejlepší věci na světě.

Když jste vydali druhý cédéčko, tak mi přišlo, že hodně lidí, kterým jste se líbili na tom prvním...

...na nás zanevřeli.

Hmm.

Víš co, ty se nějak vyvíjíš. Není to kalkul. Cvičíš na nástroje, zlepšuješ se a pohled na hudbu se ti mění. Takže jestli to je pro někoho málo punkový, tak asi jo. Ale to je prostě vývoj.

Po druhém cédéčku jste se stali známější, ne? Lidi na vás začali chodit.

¹ baskytara

My máme teď desetiletý výročí. A poslední tři, čtyři roky lidi choděj. Ale ze začátku to bylo hrozný. Člověk si to musí projít pěkně od píky. Já jsem rád, že to tak bylo. Že jsme nikde, jak se říká, nezazářili. A pak nic.

A vzpomínáš na to rád?

Velmi rád. Jasně, vždyť to je vtipný, když máš koncert a nepřijde tam ani jeden člověk.

Fakt?

No, to se jednou stalo.

Co jste dělali?

Nic. Brnkali jsme si, pak jsme zabalili a jeli domů.

A prachy jste dostali?

Nedostali jsme žádný prachy.

Ani benzín vám neproplatili?

Neproplatili. Protože to bylo v době, kdy jsme zkoušeli, tady na Žižkově, v Travesty show. Je to barák plnej homosexuálů. Má to jeden movitý člověk, který je homosexuál. Ten nám tam dal možnost zkoušet a domluvili jsme se, že mu na revanš zahrajeme na jeho diskotéce v Podbořanech. To byl právě tenhle případ.

A to byla travesty diskotéka?

Ne, normální. Ale nikoho jsme tam nezajímali.

V té době jste už měli nějak jasno, jakože diginy² ne?

Měli. Samozřejmě. Ale tohle jsme museli udělat, protože jsme zkoušeli v tom jeho buznabaráku.

Já jsem jednou zběžně poslouchal rádio a někdo mluvil o vás. Říkal, že si na vás cení, že jste začínali od píky, že jste se takhle prokousávali.

Tak my v tom chceme pokračovat. Chceme to dělat to úplně stejně. Hlavně se bavít hudbou. I když už je to těžší, už jsou v tom peníze, už to vydělává. A tím pádem se k tomu malinko mění náš vztah.

Jakože už to bereš trochu profesionálně?

To nejde jinak. To musí být.

Od jaký doby se můžeš živit muzikou?

Ono se tím zas tak moc živit nedá. Ale... uživit se tím dá.

Ted'ka se tím uživíš?

Ted' se tím momentálně uživím.

A předtím jste chodili normálně do práce?

Jasně.

Ale muzice jste museli dát asi dost, ne?

Všechno!

To zní docela dobře.

A není to jenom o tom hraní. Máš spoustu věcí kolem.

Jako promoakce?

Promoakce, chození s kamarády do hospody a tak.

Nemůžeš odmítnout.

(smích).

No, pak jste začali jezdit na fest'áky³. Vy je máte v celku rádi, ne?

My máme fest'áky moc rádi. Ale když to období fest'áků končí, tak jsme taky rádi.

Jakože je to velkej záhul?

Je to strašnej záhul. Jezdíš vlastně někam celý prázdniny, každý víkend.

Ale zase je dobrý, že na vás chodí hodně lidí, ne?

² diskotéky

³ festivaly

Je to dobrý, ale člověk je pak unavený a už se těší zase do klubů. A pak je to zase naopak a těšíš se z klubů na festáky. Je to vlastně věčný kruh, z kterého není cesty ven.

Když jste začali hrát a vypadalo to, že se to ubírá nějakou lepší cestou, myslel jsi si, že budeš hrát někde na stad'áku?

Ne. Nikdy. Já jsem ani nikdy nepřemýšlel nad tím, že bych se muzikou měl živit. Já jsem to měl jako zábavu, jako koníčka. A teď je příjemný, že jsou za to peníze. Děláš co tě baví.

Ještě bych se vrátil k festivalům. Přijde mi to trochu jako výmluva, ale některý kapely tvrdí, že je to blbý. Říkají, že je to blbě nazvučený, že máš na to málo času, že to prostě není ideální.

Musím říct, že se strašně změnilly podmínky. Chtěl bych pochválit pořadatele festivalů, protože dneska už je to od nich poměrně profesionálně odvedená práce. Co se týče techniky, tak to šlo za poslední roky strašně nahoru. Takže vymlouvat se na to, že je to špatně nazvučitelný, je podle mě blbost. Drtivá většina těch festáků je dobře vybavená. Samozřejmě že je na to málo času, ale za ty léta si zvykneš. Přijdeš tam a za deset minut to nazvučíš. Teď už máme svého zvukaře, který to zná. Takže se není na co vymlouvat. A jestli se na to někdo vymlouvá, tak ať se vymlouvá.

Jak vy jste to měli s technickým zázemím?

Samozřejmě že je to postupně vývoj. Když začínáš, tak přijedeš do nějakýho klubu, kde to vůbec nehraje. Zvukař tam má spájený nějaký bedny. My mu řekneme, že to nehraje a on argumentuje: „Hele, tady hrál Olympik a těm to vyhovovalo.“ Tak tahle doba už je pryč. Ale prostě takhle jsme si to prošli až po současnou situaci, kdy už jedem šňůru s vlastním týmem. S kompletním zvukem, se světly.

Jak dlouho to máte?

Loni jsme to měli poprvé.

Já jsem dělal brigádu na Depeche Mode a tam měli kolem sebe sto lidí. Výbornej zvuk. Lákalo by tě zahrát si na takovémhle koncertu pro dvacet tisíc lidí?

To víš, že jo. Tak my jsme včera hráli v Hradci Králové na Majálesu a tam bylo taky spousta lidí. A bylo tam taky obrovský pódium. Podmínky se tady už vyrovnávají těm evropským.

Je v tom víc peněz?

No, je v tom víc peněz.

Jak je to s nervozitou? Byl jsi někdy před koncertem nervózní?

Já jsem vždycky nervózní. Jsem hroznej trémista. S tím já mám problémy. Vždycky se mi chce kadit. A mám to furt.

A kouříš nebo piješ?

Před koncertem nepiju. Jednou jsem se opil tak, že jsem nemohl hrát a od té doby si to už hodně hlídám.

Máš to pořád stejný nebo si byl nervóznější na začátku, když na tebe přišlo sto lidí.

Určitě jsem byl víc nervózní dřív. Ale stejně tam ta tréma pořád je. Nejistota, že to posereš nebo co si to říkáš.

Vaše první větší koncerty byly, když jste hráli jako předkapela.

Já si myslím, že jsme se dostali hodně do povědomí lidí, když jsme jezdili turné s Lucií.

Takže to bylo pro vás dobrý?

No, bylo to výborný. Vlastně jsme poprvé jako vyjukaný mladí kloučci viděli ty davy a velký pódia a jak to tam funguje.

A tohle vám zařídí manažer nebo si tě vyhlídne ta kapela?

V lepším případě si tě ta kapela třeba poslechne. Většinou to ani nedělají a je jim jedno, kdo s nimi hraje. Ale myslím, že je to hodně manažerská práce.

A pak jste dělali ještě předkapelu Offspring?

Taky.

A to byla dobrá akce?

Bylo to takový rychlý. Jsi tam pátý kolo u vozu, všichni ti to dávaj náležitě sežrat. Ale je to dobrá zkušenost.

A po těch Offspring jste si řekli, že už nechcete dělat předkapely?

Už taky nadešel ten čas, kdy si řekneš, že tady nebudu dělat vocasa. Lidi stejně nepřišli na tebe, ale na hlavní kapelu. Řekli jsme si, že pojedeme podle sebe a budeme si to dělat, jak chceme my. Bylo to těžký, ale vyplatilo se to.

Vy jste se podepsali velký firmě. Myslím, že Sony?

Sony, no. Už jsme u ní devět nebo osm let. Vždycky jsme vydávali u nich. A jsme spokojený. My jsme první desku udělali za vlastní peníze, a pak jsme hotovej materiál nabízeli firmám. Oni si to vzali a od té doby s nimi funguje spolupráce.

První deska vydělala nebo prodělala?

Na deskách se vydělat nedá. Kupní síla je tady tak nízká... Kdo tady může vydělat na deskách? Kabáti, Langerová, Lucie.

Lidi vypalují a stahují MP3. Vadí ti to?

Mě to nevadí.

Nebereš to tak, že přicházíš o prachy?

Ne. Neberu.

To je dobrý.

Tak originální cédečko je drahý. Kdyby cenová politika byla jiná, tak si myslím, že by lidi kupovali. My to máme tak, že naše deska nesmí stát víc než dvě stě padesát korun. A to se na prodejnosti hrozně projevilo. První dvě byly dražší a další dvě byly za dvě stě pade a prodalo se jich víc. Já třeba čím jsem starší, tak mám víc rád věci, který jsou hezký. Takže je lepší, když máš originál cédečko s bookletem. A když je levný, tak je to dobrý.

A nakupuješ?

Já si hudbu vůbec nenakupuju. Já ani moc neposlouchám. Člověk je furt v hluku. Poslouchám v autě, koukám se na Ōčko. Ale vyloženě desku si nepustím. Už dlouho jsem to neudělal.

Já bych se ještě vrátil k vydavatelstvím. Některý kapely začínají u menších firem. Přijde jim, že je to pro ně lepší, že můžou být svobodnější.

Absolutní nesmysl. My z vlastní zkušenosti víme, že konkrétně u Sony ti nikdo do ničeho nekecá. Oni ví, že se jim to nevyplatí, že na tom nevydělají.

A proč to teda dělají?

Tak to se musíš zeptat jich. Jim vydělávají jiný věci. Můžou to dělat, protože chtějí pomoci těmhle kapelám.

Nebo to může být pro ně určitá prestiž?

Tak samozřejmě. Oni na tebe vsadí. Buď to vyjde nebo ne. Nakonec to vyšlo tak, že nikdo nevydělá, nikdo neprodělá. Nebo samozřejmě oni něco vydělají. Já úplně neznám ty procenta.

Jak to funguje u těchhle firem? Chodí po klubech nějaký hledač talentů a vytipovává si kapely nebo to musí přijít z tvój iniciativy?

Já myslím, že většinou musí chodit manažer kapely za těmi firmami. Ty to totiž nemají zapotřebí. Takhle si myslím, že to je. Ale nevím, jak je to dneska. My jsme šli s hotovým materiálem, kterej jsme nabízeli.

Je to znát, že je to velká firma? Vybavení a tak?

Spíš jde o promo, který ti udělají. Dají ti na to víc peněz, než malá firma, která na to nemá. Zaplatí ti klip. Zaplatí ti natáčení desky, což je hodně nákladná záležitost.

Klip je asi hodně dobrá věc, co? Dostaneš se do televize.

Hmm. My jsme se teď dostali do fáze, že už si tyhle věci děláme sami.

Jakože máte vlastní nápady, hledáte si režiséry a tak?

My si ani nehledáme režiséry. My si tohle děláme všechno sami. Ne teda úplně všechno. Něco dělali režiséři a něco jsme si dělali sami.

To může být docela sranda. Kdo to točí?

Matěj. Ten to i sestříhá. My v tom hrajeme a vymýšlíme, jak to bude vypadat.

Máte asi hodně rádi srandu, co?

Srandu samozřejmě máme rádi.

A nechtěli jste někdy zpívat...

O lásce?

Ne, jako třeba...

O politice?

Třeba...

Světonázor?

Jsou třeba kapely, který chtěj působit jako umělci. Aby jejich texty měly nějakou hloubku, aby působili vážně.

Zaplat'pánbůh za to. Protože pokud by nebylo těchhle vážnejch a všechno by bylo jenom legrační, tak by to taky nebylo ono. Musí to být vyvážený. To máš stejný jako s lidmi. Musí být blbci a chytrý. Takže já jsem rád, že je někdo vážnej, dělá to vážně a někdo to vážně nedělá.

První desku jste točili ve studiu v Hostivaři.

My se tam teď zase vracíme. Druhou a další jsme točili v Sonu, což je, co se týče vybavení, velmi dobrý studio. Ale dělali jsme tam tři desky za sebou, takže chceme zase změnu.

Jasně. Je na desce hodně znát, v jakém prostředí se natáčí?

Je to hodně znát. My jsme docela přírodní lidi, takže máme rádi, když jsme venku mimo Prahu. Je to lepší. Jsme tam společně, nikdo tě neruší.

A přijdeš tam už rovnou s materiálem?

Jo. My jsme typ kapely, která chodí připravená. Nic se tam nevymýšlí. Teda občas jo, ale většinou už jsme připravený.

Pak byla třetí deska, čtvrtá. Zlý noty na večeri byla druhá?

Jo. Pak byly Pedro se vrací a Rande s panem Bendou.

Přišlo mi, že po Rande s panem Bendou, jste najednou byli všude vidět, slyšet. Bylo vás všude plno. Byl to zlom?

Já necítím, že by to byl nějaký zlom. No, víc lidí chodí na koncerty. Ale taky ne všude. Máme regiony, kde lidi nezajímáme a regiony kde na nás lidi chodí.

Třeba v Praze?

V Praze je to dobrý.

Měli jste písničky taky v Esu. Co si o tom myslíš? Já když jsem byl mladší a viděl jsem tenhle pořad, tak tam hráli Kelly family a tak.

Ale to je furt stejný. Je to jedinej hudební pořad, kterej dělá Nova. Je to stejný, je to prostě komerční záležitost. Ale když máš klip a dá ti strašnou práci, tak chceš, aby ho někde dávali. A nechápu lidi, který odsuzujou, že jdeš do Esa a berou to jako komerční záležitost. Nechápu lidi, který tě za to kritizujou. Ty tam jdeš prodat klip, který chceš, aby někdo viděl. Tyhle lidi se na to musí taky koukat, když tě za to kritizujou. Nevím, co to je. Jak si tohle může vůbec někdo dovolit kritizovat?

Máte daný nějaký hranice, třeba jakože „nikdy nepudem na Silvestra na Novu“ a tak?

To bychom nikdy nešli. Ne, to ne. Politický akce a tohle nikdy.

A jsou za to velký prachy?

Jsou za to prachy, ale velký prachy to taky nejsou. Velký prachy si představuju úplně jinak.

Přijde mi, že máte dobrý postavení. Jste známý, muzikou se užívíte, ale zase nejste třeba v Blesku.

A to je dobře. Jasně, tak to má být. Za to jsem hrozně rád. Můžeš všechno a nemusíš nic.

Můžeš se soustředit jen na hraní. Jsem rád, že nejsme v Blesku.

Co se týče muziky přemýšlíš nad svou budoucností?

Já nevím, člověče. Dávám tomu ještě tak pět, šest let a pak se uvidí. Všechno je jednou starý a je potřeba udělat něco jinýho. Takže se mi nechce někde ve čtyřiceti běhat jako Petr Janda. I když třeba tak dopadneme. Těžko říct.

Chtěl bys dál dělat muziku, nebo si dokážeš představit i něco úplně jinýho?

Myslím, že úplně něco jinýho ne. Chtěl bych dělat něco kolem muziky, protože já prakticky ani nic jinýho neumím.

Dokážeš si třeba představit, že bys šel hrát do úplně jiný kapely?

Ne, ne. Asi ne. Já jsem s tím tak srostlejš, že ne.

A má třeba od vás z kapely někdo takový ambice?

Tak, asi ne ambice. Ale samozřejmě, že kdyby to skončilo, tak třeba bubeník Fenek úplně s přehledem něco najde. Je to velmi dobrý bubeník. A těch je relativně málo.

Bubeník je docela problém u většiny začínajících kapel.

Bubeník musí hrát vždycky dobře. Protože když bubeník hraje špatně, tak hrají špatně všichni.

Co hrajete? Dá se to nazvat bigbeat?

Já tomu tak říkám.

A myslíš si, že je možný s tou kapelou nějak změnit žánr? Nebo jen tak to obohatit.

Chtěli byste to nebo nechtěli?

Chtěli, nechtěli. Já ti říkám, to musí přijít samo. Ten vývoj furt pokračuje a když přijde něco jinýho, tak to přijde. Já tohle vůbec neřeším.

Co si myslíš o Superstar?

Já si myslím, že nějaký smysl to má. Ty lidi, co z toho vylezou, nejsou tak úplně špatný. I když je to relativní. Nemyslím si o tom nic špatnýho, ale jde to mimo mě. Čím opovrhuju je reality show. Loni jsem na to občas kouknul, protože to bylo něco novýho. Ale teď ta druhá řada⁴... Musím říct, že už se trochu stydím. Je mi to úplně odporný... Měl jsem tam ale známýho, Kikolku.

Ještě k Superstar. Já jsem to taky moc nesledoval, ale třeba Langerová mi přijde zajímavá.

Tak vidíš, že ta soutěž měla nějaký smysl. Takováhle holka se někam dostala, chce si dělat svoje a lidi na ní chodí, zajímá je to. Já jí to přeju. Když tu soutěž vyhraješ a skončí, tak ti vlastně začíná realita. A mě přijde, že ona se jako jediná chytla.

Myslíš, že jí lidi berou třeba na festivalech, kde jste vy a další kapely?

Určitě. Tak ona má za sebou kapelu která je dobrá. Je sestavená ze zkušených harcovníků. Chtělo by to jen, aby udělala nějaký nový písničky. Myslím, že to má dobře vyšlapaný.

Ty kdybys zpíval, šel bys do takovýhle soutěže?

Já samozřejmě umím velmi dobře zpívat. Ale já bych tam nešel. Nemám dostatečný sebevědomí, abych tam šel.

A kdybys ho měl.

Hele, kdyby byly v prdeli ryby, tak by nemusely být rybníky. Kdybych ho měl, tak bych tam třeba šel. Nevím.

Zpíváš v kapele vokály?

Já vokály zpívám docela hodně.

Ha, ha.

Já mám vystudovanou konzervatoř, víš?

Ha, ha.

Ne, to je pravda.

Fakt?

Fakt, no.

⁴ Druhá řada reality show „VyVolení“

Vy zpíváte česky. Neříkáte si někdy: „Kdybychom zpívali anglicky, mohli bychom jezdit po světě“ ?

My bychom chtěli jezdit po světě, ale chtěli bychom zpívat česky.

A myslíš, že je to možný?

Je to možný. Ale to je zas manažerská práce. Když máš kvalitní management, tak se dá ledacos zařídit. Tak my jsme už někde hráli. Ve Švýcarsku, v Chorvatsku, v Polsku, na Slovensku.

Mě přijde, že třeba němčina je daleko míň melodičtější jazyk než čeština a přitom jsou kapely, který zpívají německy a přitom se prosazují v jiných zemích. Jasně. Je to větší země, větší trh, ekonomicky silnější, ale stejně.

Myslíš konkrétně Rammstein?

Třeba Rammstein.

Tak ta hudba, co dělají, je dokonale spjatá s jazykem. U nich je němčina ideální. Ale v téhle době lidi poslouchají muziku z úplně jiných koutů světa. Akorát se to k nim musí dostat. A dostat to na druhý konec světa je kvalitní produkční, manažerská práce. Jinak se nedovíš, že támhle v Kolumbii je dobrá kapela. My teď děláme projekt s finskou skupinou Waltari. Budeme mít na desce písničku, kterou nám nazpívá jejich zpěvák a naopak na jejich desce bude naše písnička, kterou budou oni zpívat.

Když jste hráli v cizině, tak to byly domorodý fest'áky nebo fest'áky českých kapel?

V Chorvatsku to byl fest'ák českých kapel a do Švýcarska si nás pozvali z jedny snowboardový firmy.

Nevadí vám hrát v zimě právě na takovýchhle snowboardových akcích?

Tak vadí nám to, ale hrajeme na nich. Je tam zima. To není dobrý na hraní. A muzika je tam vedlejší. Jsi pátý kolo u vozu. Ale jednou za čas...

Co třeba Óčko? Tys říkal, že se na něj koukáš.

Je to normální hudební program. A dobrej. Zaplat'pánbůh za něj. Myslím si, že hodně kapel se teď díky Óčku dostalo nahoru. Předtím toho bylo málo. Byla Noc s Andělem a to bylo vlastně všechno. Pak ještě Eso, ale tam nás většinou nedali. Teď je ještě nějaký T- music. Ale díky digitalizaci vznikají novy televize a vytváří se větší prostor pro hudbu.

Co Noc s Andělem?

Několikrát jsme tam byli. Dobrý.

Jaký je to hrát v Čechách muziku, kterou chceš?

Pěkný.

Jsme malá země, je tu nějaký oficiální pop a pak je tady něco mimo pop. Já nevím, jak bych to nazval. Ono se to tak nějak prolíná.

Přesně. Já myslím, že se to prolíná.

Je tady pár rádií, který hrajou normální muziku, která se dá poslouchat.

No, to je ale až poslední roky. Ještě před dvěma lety tady nic takovýho nebylo. Teď je tu Rock Zone, Beat, Wave, ale stejně si musíš uvědomit, že oproti těm obrovským rádiím, jako je Evropa 2 a Impuls, mají strašně malou poslechovost. Tedy neposlouchá to zase tak málo lidí, ale oproti rádiím, který udávají ten směr, je to jenom drobeček. Ale je to super, že tu jsou.

Štvalo tě, že dřív nebylo rádio, který by vás hrálo?

Štvalo. Bylo to fakt strašně špatný.

A hráli vás třeba někdy na Evropě 2?

Já myslím, že jo. Ale v tak strašně špatnym čase, že to nikdo neposlouchal.

Když se podíváš na evropské země, třeba na Velkou Británii, tak tam jsou rádia, který mají renomé a přitom hrají jinou muziku než mainstreamovou.

No samozřejmě. V těch zemích, kde jsem to tam funguje. Je to stejný v tom, že jsou tam mainstreamový rádia, ale je tam větší prostor než tady pro muziku, řekněme teda alternativní. I když to slovo nemám rád.

A myslíš, že se to v Čechách zlepšilo?

Já myslím, že se to zlepšilo. Doufám, že lidi začnou víc přemýšlet vlastní hlavou a přestanou se chovat jako ovce. Vlastně co ti nabízí Nova a takovýhle, tak to je jenom zrcadlo toho, jaká je celá společnost. Ovce, který nejsou schopný samostatně myslet.

A když z lidí přestanou být ovce, jak říkáš, myslíš že se změní i televize a rádia, nebo pořád budou masit jedno a to samý?

Hmm, ty vado. No, myslím, že komerční televize fungují na základě toho, že si objednají nějaký průzkum, co koho zajímá a pak vymýšlejí pořady. Takže když se změní lidi, tak by se mohly změnit i televize. Bylo by to dobrý.

Dokážeš si třeba představit, že za pár let budou Wahnouti na Nově?

Po zprávách? No, nedokážu si to představit. Asi to tak ani nebude. Ale jak říkám, byl bych rád, kdyby lidi začali trochu víc přemýšlet.

Říkal jsi, že když vám bylo patnáct, tak jste poslouchali pankáče. Přišli jste si drsný, že posloucháte pankáče a ne třeba Karla Gotta?

Hele, to že jsme neposlouchali Karla Gotta, to tak prostě bylo. Poslouchali něco jinýho. Asi tak.

Ty jsi o něco starší než já. Přijde mi, že dřív bylo jasné, co je mainstream nebo oficiální muzika a co je underground nebo něco takového. Přijde ti, že je to tak pořád nebo se ta situace změnila?

Já myslím, že je to pořád. Protože, když ti je těch sedmnáct, osmnáct, tak chceš být jinej než celek. Chceš se lišit od toho hlavního proudu.

Na vás chodí mladý lidi. Vidíš nějakou změnu? Hlásí se víc lidí k tomu „undergroundu“, nebo se to změnilo?

Já bych řekl, že je to teďka takový propojenější. A to je právě možná dobrá cesta. Právě proto lidi možná opravdu víc přemýšlí a nenechají se už vést tím, co jim nabízí třeba konkrétně ta Nova.

Jakože i kapely, který si hrajou svojí muziku a mají kořeny někde mimo pop, se dostanou taky na oči.

Přesně tak. Stejně je ale podle mě nejvíc rozhodující faktor kvalita. Když máš kvalitu, tak i v tom undergroundu i v tom popu, doufám, máš větší šanci se prosadit.

Zas ale třeba v tom popu se prosazuje hodně lidí, který tu kvalitu nemají.

Jasně. Jenže oni se prosadí a pak hrozně rychle skončí. Tam je to spíš o tom, že producent si namastí kapsu a pak už je mu jedno, co ten interpret, kterej mu vydělal prachy, dělá.

Kdybys měl říct, jaký český muzikanti ti přijdou dobrý.

V Čechách je hrozně moc dobrých muzikantů. Chceš konkrétní jména?

No.

Já nevím. Třeba lidi kolem Romana Holého. Monkey Business a J.A.R.. To jsou výborný muzikanti. Nebo v létě jsem viděl na nějakém festivalu Hanu Hegerovou, která hrála před námi. Byla úplně famózní.

Posloucháš i něco jiného než muziku s kytarama?

Absolutně nejsem vyhraněnej. Když mě to chytne, tak i dechovka není špatná. Dobrá je vážná hudba, jazz, všechno. Rozhoduje kvalita. Když je to dobrý, tak je jedno, co to je. Když tě to chytne a je na tom něco zajímavého, má to šmrnc, tak je to jedno.

Ted' je taková zvláštní doba. Skoro celý dvacátý století byl vždycky nějaký vůdčí směr, který frčel - jazz, rock'n'roll, rock. A ted' je to takový smíchaný a rozvětluje se to.

Protože všechno už je a vymýšlet něco nového je nemožný. Nevím, co by se ještě dalo udělat nového.

A nemyslíš, že nějaký určitý posun je elektronika v muzice?

Posun to je, ale nevím, jestli k dobrému. My nic takového nepoužíváme a to z jednoho prostého důvodu. Že to potom nemůžeš zahrát na živo. Jo, můžeš tam mít komp⁵, který bude hrát, ale není to ono. Komp se ti může zaseknout a písnička, která je na tom postavená, ztratí smysl. My chceme dělat všechno jenom na živo. Tím jsme omezení. Vždycky zůstaneme jenom na kytarách.

Ale i kytarový kapely musí pocítit, jak se rozvíjí technika.

No určitě. Všechny aparáty jdou dopředu. Jsou digitální. Já nevím, ty tomu asi nerozumíš. Zase jsou ale klasický věci, který furt zůstávají, který si lidi kupují. Třeba lampový zesilovače. To je věc stará padesát let, ale pořád je to nejlepší.

Jak by se mohla muzika vyvíjet dál?

Já prostě nevím. Přejde mi, že dneska se lidi hodně vrací k rockový hudbě. Nevím, třeba někdo něco vymyslí.

...Co to bylo v tom autě za kočičku?

Má hezký auto.

No, on má hezkou kočičku i auto.

No, jo no.

O čem jsme se vlastně bavili? Já jsem z toho úplně vypadl.

⁵ počítač

Rozhovor s Josefem Sedloněm - moderátorem Radia 1 a DJem

Pořád hraješ?

No, teď jsem hrál v Kolíně, v pátek jedu do Liberce. Hodně jezdím mimo Prahu. Baví mě to. Hraju i v malých klubech. Já totiž nejsem pro lidi tak velký jméno jako třeba Tráva nebo Loutka. Navíc se nevěnuju se jenom DJingu.

Jak jsi se vůbec dostal k muzice?

Úplně hroznou náhodou. Já už jsem to někde říkal, ale to je jedno. Do revoluce jsem si sháněl muziku na burzách, nahrával jsem si kazety a tak. Po revoluci jsem se na poslechovém pořadu „Joy Division“, který tenkrát dělal Ivan Cafourek, seznámil s jedním klukem. Začali jsme se potkávat a vyměňovat si muziku. Tenhle kamarád dělal party na sedmičce, v klubu 007 na Strahově. Jednou mi řekl: „Hele, budeme dělat ty večery spolu.“ Začali jsme na konci dubna a on tam v květnu udělal průser. Dlužil prachy za koncert, který pořádal. Takže potom tam už ani nepách a já jsem to začal dělat sám.

Hrál jsi z desek?

Právě že jsem hrál jsem jenom z kazet. Pamatuju si, že v létě v devadesátém jsem dostal od kámošů z Holandska první céděčko, Revolting Cocks. To mi tenkrát udělalo moc velkou radost. A tím vlastně začala moje velká sbírka.

Měl jsi rád hned od začátku elektronickou, taneční muziku?

Poslouchal jsem to už od nějakých osmdesátých let. Ve třinácti jsem poslouchal Kraftwerk. Pouštěl mi to kluk, kterej mě učil na kytaru folkový písničky.

Tuhle hudby v té době moc lidí neposlouchalo, ne?

Bylo pár lidí. Byly takový komunity. Já jsem chodil na burzy. A na koncerty. Třeba na Abraxas. Miloval jsem Pražský výběr. Pro mě je „Straka v hrsti“ nejlepší český album. Ještě bych se zmínil o těch burzách. Byly tajný a policajti je rozháněli. Probíhaly třeba i v přírodě, na Smíchově, v Krči. Pak se také pořádaly ilegálně ve Slováci⁶, kde se platil vstup. Myslím, že pořadatelé to dělali pod názvem „sdružení gramofilů“. Bylo to šílený. Desky jsem si kupoval dohromady s kámošem. Vinylový desky stály třeba tři sta padesát korun. Kompakt byl za pět, šest stovek. Doteďka si pamatuju, že jsem si za osm set korun koupil CD od Wolfganga Presse. To byly na tu dobu strašný pátky. Vozilo se to sem tajně z Německa. Možná jsi si to mohl legálně přivést k pracovním účelům, ale musel jsi to proclít. Už ani nevím. Já jsem tenkrát v zahraničí nebyl. Jenom jsem si něco dovezl z východního Německa.

V jakých zemích si všude byl, kde jsi se věnoval muzice? Nebo kam jsi za muzikou jel?

Jezdil jsem hodně do Anglie. Tam jsem jezdil na festivaly. Poprvé to byl Reading festival v roce '92, na který jsem jezdil až do roku '95. Viděl jsem tam třeba i Nirvanu. V polovičce devadesátých let jsem začal hodně jezdit na taneční festivaly Tribal Gathering. Teď jedu už pátým rokem do Barcelony na Sonar festival. Ten je takovej hodně progresivní. Je to elektronikkej, elektroakustickej, futuristickej festival. Jsou tam zajímavý audiovizuální věci. Takový fakt úchylárničky. Ale jsou to dobrý nápady a je to hodně inspirující.

Byl jsem taky hrát v Peru a loni taky v Británii na denním festivalu UK Big Chill. Parádní festáček, je to tam jako být v pohádce.

V Peru? Jak jsi se k tomu dostal?

Přes kámoše, co dělal ten Strahov. On potom totiž bydlel v Peru a nějak to zařídil. Bylo to fakt dobrý. Taky jsem hrál na docela zajímavém festivalu v Rumunsku. Myslím, že tam hráli i Atomic Hooligan. Byl to takovej androš⁷, hrálo se v továrně. Měli tam tři scény. Breakbeat, kde jsem hrál já, potom tam byla houseová, klasická scéna a taky chill out.

⁶ Slovanský dům

⁷ underground

V Rádiu 1 jsi začínal, když začínalo celý rádio?

Oni začali vysílat v roce '90. To bylo ještě pod Stalinem. Zrovna jsem byl s kamarády ve Francii. Hned po revoluci jsme měli takovej čtrnáctidenní výlet. O tom, že se začalo vysílat, jsem se dozvěděl, až když jsem přijel. Ale v té době jsem byl už v Českém rozhlase. Mikroforum, jestli si nepamatuješ?

Ne, ne.

Tam jsem dělal pořad s kamarádem Pavlem Kracíkem. Jmenoval se „Nezávislá scéna“.

V jaký čas se to vysílalo?

Nějak večer, od devíti do desíti. Ten pořad byl jednou za týden. Nebo jednou za čtrnáct dní? Já teď nevím. Půlka byly zahraniční novinky a půlka byla domácí scéna. Takže jsme sháněli různý demáče⁸ začínajících kapel.

Jaký byly odezvy od lidí, co to poslouchali?

Jo, docela v klidu. Pro ně to byl jeden z mála zdrojů takovýhle muziky. Tenkrát toho moc nebylo. Vlastně nebylo nic. Dělali jsme to od září a Rádio 1, v té době ještě Rádio Stalin, začalo v listopadu hrát na tři dny jen tak pro Prahu. To bylo takový šílený. Rádio spoluzakládal můj kamarád Jirka Neumann. Takovej novoromantik. S ním jsem chodil na ty burzy. A ten mě právě přizval na oficiální začátek R1. Bylo to 15.2.1991

A od té doby jsi tam nepřetržitě?

No, už je to přes patnáct let.

Přijde mi, že až do nedávný doby bylo Rádio 1 jedna z mála stanic nebo možná jen jediná stanice, která hrála něco jiného než ostatní rádia. Jak to vidíš teďka?

Já si myslím, že pořad máme určitý statut toho, že jsme hudebním předvojem. Vnímám to z takový pozice, že nabízíme věci, který se na rádiích nehrajou a budou se hrát vždycky až po nás. Většina rádií hraje to, o čem se už píše. Naše rádio je schopný vyhledávat věci, o kterých se bude vědět až za rok, za dva. To je deviza Rádia 1. Myslím, že kdo se zajímá o muziku opravdu do hloubky, tak na Rádiu 1 najde základ a ocení to. Ostatní rádia přebíraj takový věci, který jsou už populární. Viz třeba Wave⁹.

Právě na to jsem se tě chtěl taky zeptat.

Podle mě je to rádio, který je určený hodně pro mladý. Hrají hodně hip-hop a tak podobně. Takže tam to mají trochu jinak vyselektovaný a to rádio má jinou funkci. Ale je dobře, že tady je. Jenže by mělo být celostátní.

Co se hrálo na Rádiu 1 ze začátku? Rádio bylo spíš rockovější, ne?

Úplně za začátku se hrály takový ty undergroundový věci, hodně český, který byly zakázaný. Plus takový legendy jako Sister of Mercy, Sonic Youth, ale i třeba starý pardi jako Rolling Stones. A samozřejmě i elektronika, hlavně EBM. Bylo nás tam pár, který jsme tohle hráli. Taky se strašně hrály kytarovky. Anglická scéna, začátek devadesátých let...

A postupem času začala převažovat elektronika.

Já myslím, že nástup elektronický hudby byl v polovičce devadesátých let. Bylo to přirozený. Elektronika se rozvíjela obrovským způsobem a do strašný šířky co se týče různých stylů a fůzí. Začala se spojovat s jazzem, funky, ambientem. Rozvíjelo se to strašně rychle a my jsme se to snažili mapovat. Já budu dneska v rádiu mimo jiné hrát rok '96. Vytahal jsem si věci od Pork recordings, Compost records a G-stoned label¹⁰. Takhle si tam pojedu.

Jak se díváš na velký a malý vydavatelství? Je možný, že velký vydavatelství ti dá takovou svobodu, že si můžeš dělat, co chceš? Nebo je lepší malý vydavatelství?

Je to spíš o tom, že malý vydavatelství ti dá určitou svobodu, ale neposkytne ti takovou masírku a promotion, kterou ti dá právě ta velká firma. Je to o tom vybrat si, co chceš. Lidi

⁸ demo snímky

⁹ Český rozhlas 4- Rádio Wave

¹⁰ Jedná se o nezávislá hudební vydavatelství („labely“)

jsou samozřejmě rádi, že jim to někdo vydá. Protože si to sami neumí zařídit nebo třeba nejsou tak schopný. Jsou samozřejmě i kapely, který si vydávají desky sami. Ale myslím, že ta dělba práce je taky dobrá. Vydávání desek ale většinou pro malý labely není moc výdělečný. Je to spíš hobby. Výjimkou snad byla iMEDIA, která k tomu dělala i časopis. Chytli takovou tu vlnu hip-hopu a taneční elektroniky, takže pár desek prodali. Vyšel tam třeba Tráva. Měli dobré kontakty, uměli v tom chodit, a docela to fungovalo. Nebo třeba Next Era. Kristián Kotarac. Ti vydávali jednak komerční věci, aby se vůbec uživil, ale taky taneční mixy anebo i úplně alternativní, industriální, ambientní záležitosti. Next Era je jeden z nejdéle fungujících nezávislých labelů u nás. Nebo Standa Zima a Honza Kvasnička s Quazi delict. To samý, nevzali si z toho ani korunu. A to i přesto, že třeba Floex měl úspěch i v Japonsku. Samozřejmě, že třeba na něm peníze vydělali, ale zase je museli vrazit do jiných titulů.

Myslíš si, že v Čechách jde dělat dobrou, osobitou muziku a přitom být zároveň komerčně úspěšnej?

Jo, já v tenhle kompromis věřím. Je to možný. Ale ta hranice je velmi tenká. Takže to musíš nějak skloubit. Musí se stát skoro zázrak. Musí se projevit genialita toho člověka. Když nad tím přemýšlím, tak se to povedlo třeba Extasy of Saint Theresa. Prosadili se v Anglii, vydávali tam alba. Honza Muchow je producent, který jezdí po světě. Teď produkuje nějaké dívčí trio violoncellistek z Koreje. I v tomhle jsou tady výjimky. Nebo Juanita Juarez, nová naděje české taneční scény.

Je jich ale docela málo.

Myslím si ale, že boom český hudby do zahraničí teprve přijde. Já tomu věřím. Lidi se tady hodně zlepšují jednak po technický stránce a jednak mají možnost nabírat zkušenosti. Trvá třeba pět až osm let, než se do toho dostaneš a uděláš fakt dobrej track. Třeba v Anglii dělají lidi elektronickou hudbu od polovičky osmdesátých let a tady se to v podstatě začalo dělat až koncem devadesátých let. Protože na to neměl nikdo prachy a ani know-how.

Anglie je celkově v muzice jinde. Máš tam i rádia, který hrají, dá se říct alternativní muziku a mají renomé.

Tam je totiž úplně jiný přístup. Nijak to nerozlišují. Je dobrá a špatná skladba. Oni šáhnou po tý dobrý skladbě a může to být úplně neznámý interpret. Ale je strukturálně, hudebně zajímavá. Je tam linka, která se jim líbí a přesto je to avantgardní. Viz třeba Björk, Matthew Herbert, Moloko. Ti prorazili a přitom dělají hodně specifickou hudbu. A takových příkladů je spousta.

Myslíš, že u nás je tohle pořád ještě víc rozdělený (alternativa x mainstream)?

Jsou tady předsudky. Je tady celkově větší hudební ignorance. Víš, lidi jsou tady omezenější. Neznají, nevědí. Jsou uzavřenější. Hudba pro ně není životní styl. To začíná spíš až s mladou generací.

A myslíš, že je to kvůli komunismu?

Určitě. To je důsledek toho, že tady nebyly informace. Žili jsme pod pokličkou a masírovali nás televízi. Lidi, kterým bylo během revoluce pětadvacet a měli rodiny, tak už to nechytli. To je má generace. Jsou to lidi, kterým je teď pětadvacet, čtyřicet. Většina z nich si neumí najít svůj žánr. Ale jsou přece jen víc otevřenější. Z generace padesátí, šedesátí letěch lidí se málokdo zajímá o hudbu nějak víc. Jasně, jsou mezi nimi lidi, který poslouchají vážnou hudbu a jazz, ale už jsou hodně vyhraněný. Není to takový, že by si dotyčný něco poslechl a řekl: „Hele, tohle je zajímavý z tohoto žánru a tohle odsud.“ Ta otevřenost tady prostě není. Je tady bohužel vidět spíš omezenost.

Jak ty to máš s muzikou? Máš rád víc žánrů?

No, určitě. Nemám v zásadě předsudky. Samozřejmě, čím jsem starší, tím se více vyhraňuju a už nemám tolik rád věci, který jsou jen tak pro nic za nic agresivní. Ano, mám v hudbě rád energii. Proto hraju třeba breakbeat. A málokdo to rozdejchá. Ale například jungle. Taky ho můžu, dá se poslechnout, jsou tam dobré tracky, ale už nemám potřebu to hrát. Protože ta

rychlost je už něco jinýho než, co jsem já. Mám radši přeci jenom těch sto třicet, sto třicet pět BPM. Každý si najde, co mu vyhovuje. Ale v podstatě si poslechnu cokoliv. Samozřejmě že dechovku a takovej ten blbej metal neposlouchám.

V dnešní době se muzika rozvětvila na strašně moc stylů.

V tom se projevuje svoboda. Jsme v třetím tisíciletí a cítím, že to, co se děje, je přirozený. Má to souvztažnost s počítači a vůbec s rozvojem technologií, s internetem, informacemi.

Vnímání lidí se rozšiřuje. V osmdesátých letech internet nebyl a nic nebylo. Byla jen New Wave¹¹ a rock. Teď už je to prostě jinde. V hudbě už nejsou jen dva, tři dominantní směry. Stylů je dneska strašně moc.

Jak si myslíš, že se to bude vyvíjet dál?

Budeme obklopený zvuky. Budeme poslouchat třeba jenom tramvaj. Ha, ha. Obecně si myslím, že bude přibývat různých fůzí. Hudba je o tom, co každému sedí a co ho naplňuje. Hudba je bůh. Nemá tvar, nemá hranice.

Ted'ka si už můžeš udělat na počítači, co chceš.

No jasně. V podstatě jo. Můžeš si nasamplovávat věci a vytvářet si sám svoje zvuky. Třeba Herbert, o kterém jsem se už zmiňoval. Ted'ka tady bude hrát, zajdi se podívat. Ten má dokonce svojí klauzuli, že nesmí od nikoho používat samplý a musí si dělat všechny zvuky sám. Má svý procesory a dělá to vyloženě jen podle svých pravidel. To jsou takový úchyláci, který používají jen vlastní zdroje a nic cizího.

Hele a vidíš někdy v televizi takový ten klasický český pop, jako třeba Lucii Bílou, nebo tě to úplně míjí?

Nemám předsudky. Lucka Bílá taky umí udělat hezkou písničku. Má zajímavěj hlas. Tak samozřejmě, že to nevyhledávám. Ale jsou třeba i popový věci, který mě zaujaly. Je to vyloženě pop jak sračka a já si to broukám, protože mi ta melodie přijde docela dobrá. Ale musí to být na určitý hranici. A já si myslím, že mám ty hranice víc posunutý než normální lidi. Co je otázka té tvé práce?

Hudba mimo hlavní proud.

Hudba mimo hlavní proud. Tak třeba stanice Vltava, kde dělám pořady, který se jmenují Alternative a Ambient. Je to státní kanál, kde se hodně věnujou takovým okrajovějším žánrům. Hlavně v pořadu Čajovna. Myslím, že tohle se taky docela hodně rozvíjí. Pak jsou třeba takový zvláštní kapely. V březnu jsem viděl v Paláci Akropolis The Bays. To je takový sdružení hudebníků, který si hrajou, jamoujou¹² a nikdy nechtějí vydat desku. Mají to tak, že chtějí hrát jenom na živo. Samozřejmě že mají taky svoje projekty, pod kterými vydávají sólově nebo s někým jiným. Chci ale říct, že jsou různé možnosti, jak být na okrajích.

Myslíš, že se dá říct, že je vůbec něco jako alternativa nebo underground? Nebo se to smíchává?

No, to víš, že se to propojuje. Hranice se čím dál víc nabourávají. Za komunismu tady byl ten typickej underground, kde kapely nesměly do televize, nesměly ani hrát v klubech. A hrály nějak tajně.

To skončilo podle tebe s komunismem?

Byl to samozřejmě postupnej proces. Nebylo to ze dne na den. A vůbec, když někomu řekneš alternativa nebo underground, tak každěj ty slova vnímá jinak. Je to vlastně už jen takovej subjektivní pojem.

Myslíš, že by bylo dobře, kdyby se do velkých komerčních rádií mohly dostat kapely, který by byly dřív označeny jako „undergroundový“?

Já si myslím, že by to bylo dobře. Protože víc lidí by mělo příležitost poslechnout si novou, neotřelou muziku. Myslím, že by to bylo jenom dobře. A hlavně je to i přirozený.

¹¹ nová vlna

¹² výraz odvozený od spojení „jam session“

Rozhovor s Kristianem Kotaracem - vůdčí osobností nezávislého labelu Next era

Jak jste se dostal k muzice? Jaký máte k hudbě vztah?

Začalo to jednoduše. Od dvanácti, třinácti let jsem začal poslouchat muziku. Zaujalo mě to natolik, že jsem si řekl, že už nechci dělat nic jinýho. A vyšlo mi to. Všechno, co jsem v životě dělal, jsem formoval tak, abych se mohl věnovat muzice. Ale nechtěl jsem aktivně hrát. Přišlo mi, že spousta lidí hraje dostatečně dobře a naopak vychází spousta zbytečnějších věcí. Vždycky jsem chtěl mít vydavatelství.

Hned od začátku?

Tak od roku '89, '88. V roce '88 jsem odjel studovat do Jugoslávie. Tam jsem se začal seznamovat s nezávislou scénou, chodil jsem na koncerty. Bylo tam mnohem jednodušší vidět dobrý malý kapely. Seznamoval jsem se s nima, vyptával jsem se na různé věci. Pak jsem pár věcí chtěl udělat v Praze. Nějaký koncerty se mi povedly. A některým kapelám, jsem vydal i cédéčka. S vydáváním jsem začínal v roce '91.

Začal jste rovnou dělat sám na sebe, nebo jste začínal pro nějakou jinou firmu?

Právě že jsem začínal úplně sám na sebe. Co se týká vydávání cédéček, tak jsem měl pauzu, protože jsem hrál jako DJ. I když, s tím jsem začal už v roce '87. Zaskakoval jsem na různých diskoškách.

Hrál jste z gramofonů?

No, se sedmi palců. Ale samozřejmě že jsme něco hráli i z kazet, protože na sedm palců nebylo všechno k sehnání. Dokonce jsem hrál i z mini CD přehrávače. To jsem byl asi první v Čechách. Ještě za komunistů jsem měl to štěstí navštívit západní Berlín. Koupil jsem si tam takovej hezkej CD přehrávač, z kterýho jsem v roce '88 začal hrát po pražskejch diskotékách. V klubu Drancy jsme dělali takový depešácký¹³ srazy. Pouštěli jsme si taky novoromantický kapely, ale i tvrdší věci.

Takže jste začínal na Depeche Mode a na podobných kapelách?

Začínal jsem na novoromanticích. V roce '84 až '87 mě bavila Nová vlna a elektronický novoromantický kapely. Pak se to přesouvalo k tvrdším věcem jako Nitzer Ebb, Skinny Puppy, částečně i Ministry a podobný věci. Pak to přešlo do taneční scény. Ta mi přišla od roku '91 zajímavější, než všelijaký kapely, který se pořád opakovali.

Když jste hrál jako DJ, tak jste začínal s takovými lidmi jako třeba Sadler?

Já jsem začínal ještě před nima. Od roku '93 jsem byl rezident v začínající Radosti¹⁴. Takže jsem hrál s Vilémem, s Bidlem, s Aifelem. Vedle toho byla ještě druhá parta lidí kolem Loutky. Tohle hraní mi vydrželo docela dlouho. Přestávalo mě to bavit v roce 2000.

Vydavatelský aktivity se ubíraly podobným směrem do roku 2001. Potom ale začal nabíhat můj starej koníček, elektronická experimentální hudba. Jde o zajímavý zvuky, kde nemusej být ani žádný beats. Jde spíš o ambientní, experimentální hudbu. Vždycky se mi líbili lidi, který s tímhle koketovali. Pete Namlook, Brian Eno, The Orb. Takže od roku 2002 se více méně, téměř exkluzivně, zabývám jenom tím. Mám na mysli ambient, relaxační hudbu, někdy až meditační, anebo experimentální elektronickou hudbu.

Já jsem si prohlížel na internetu seznam titulů, který jste vydali. A ze začátku tam byly nějaký taneční ligy...

Taneční ligy ne. To samozřejmě ne. Ale začínali jsme řadami House Party a Techno energy, který byli velmi úspěšný. Na základě ohlasů si troufám, že formovaly klubovou scénu v České republice. Nic jinýho tady nevycházelo, lidi absolutně nevěděli, co je house, co je

¹³ „depešák“ - fanoušek britské skupiny Depeche Mode

¹⁴ pražský klub Radost FX

techno. Říkalo se, že Scooter je techno. House neznali vůbec. My jsme byli v letech '96 až '98 z taneční scény nadšený. Měli jsme štěstí, že jsme komunikovali s celým světem. Takže jsme se snažili vytáhnout to nejlepší. Sestavovali jsme i kompilace Radost Classics. Tam je jedna klasika vedle druhý. I dneska, když si to člověk poslechne, tak ví, že jsou to fakt perly. Tyhle kompilace byly velice úspěšný. Potom jsme chtěli, aby každý díl mixoval jinej český DJ. Občas jsme do toho šli s někým ze zahraničí.

S mixováním těchto kompilací jste začínal vy?

Ne, ne. Já jsem nikdy nechtěl exhibovat. Ze začátku to bylo tak, že než aby se to kazilo nějakými mixy, tak jsem chtěl, aby to vycházelo nemixovaný. Takže vycházely nemixovaný cédéčka a k tomu mixy na kazetách. V roce '98 se přestaly prodávat kazety, takže jsme dělali i mixovaný cédéčka. Nahrávali jsme třeba i živě na Mácháci a podobně. Samozřejmě že jsem si namixoval i jedno House party a jedno Techno Energy. Ale to se zrovna sešly desky, který se mi strašně líbily a o který jsem stál.

U vás vyšli třeba i Ohm Square?

Jasně. To jsme spolupracovali s berlínskou firmou K7. U nich vyšlo mixovaný cédéčko Nicolette. Ta v roce '96 zařadila na svoje mixované CD i písničku od Ohm Square. A Němci z K7 se nás, coby český spojky, zeptali jestli o nich něco víme a jestli bychom nemohli zařídit licenci. Trošku jsme se do toho obuli a seznámili jsme se s klukama z Ohm Square. Můj parták byl Angličan, takže se spíš kamarádil s Charlottou¹⁵. Začala spolupráce, která byla velice plodná, ale skončila hodně nešťastně.

Proč?

Mám pocit, že byl velkej střet zájmů, ega a tak dále. Kluci komunikovali s tím mým partákem z Anglie, kterej byl v mnoha věcech dost laxní. Oni toho podle mě i částečně zneužívali. Od začátku byly prostě rozhodně špatně nastavený mantinely. Nakonec to dopadlo hodně nepříjemným rozchodem. My jsme vydali druhou desku Scion, která se natáčela v Anglii a stála spoustu peněz. Platili jsme studio, letenky a já nevím, co ještě všechno. Peníze se sice nakonec vrátily, ale nebylo to dobrý. Už to začalo smrdět nějakým opravdovým obchodem. Nakonec jsme byli moc rádi, že jsme od toho dali ruce pryč. Kolega to mezitím vzdal úplně. Částečně tímhle znechucenej odjel zpátky do Anglie.

Jak moc je vydávání desek u nás výdělečný? Je to spíš koníček nebo se na tom dá i něco vydělat?

To je složitý. Do roku 2000 se na tom dalo vydělat v pohodě. A podle mě do roku '98 se na tom dalo opravdu dobře vydělat.

Ted' je větší konkurence?

Konkurence není úplně ve všem. My jsme začali s taneční scénou, který se tady každě štítíl nebo bál. Nikdo tomu nevěřil. A tím, že jsme byli první a dělali to poctivě, tak jsme měli samozřejmě úspěch. Pak do toho ale přišel Tripmag¹⁶ a podobně. Ti začali dělat cédéčka zadarmo k časopisům. Techno.cz začalo dávat DJejský sety zadarmo, nelegálně ke stažení. A tomu se samozřejmě nedá konkurovat. My jsme utratili sedm tisíc za extra mastering, aby to skutečně dobře hrálo, snažili jsme se dělat dobrej obal, a tak dále. Hlavně jsme přes OSU¹⁷ platili autorům a pak labelům, respektive interpretům. Takže tomu se nedá konkurovat. Jenže lidi tohle nezajímá a já to naprosto chápu. Ale naštěstí jsme začali fungovat tak, že jsme expandovali do zahraničí. V roce 2001 jsem exportoval spoustu věcí. Vydal jsem exkluzivní kompilaci s Jeffem Millsem. Toho se po světě prodalo spousta. Takže to byly výborný roky. Ale zase v roce 2002 začaly distribuce v zahraničí krachovat. A v té době to bylo v Čechách už opravdu jenom o CD zdarma, vypalování a stahování z internetu.

Vy jste taky spolupracoval s Levnými knihami.

¹⁵ Charlie One - britská zpěvačka žižkovské skupiny Ohm Square

¹⁶ časopis zaměřený na taneční hudbu

¹⁷ OSA- Ochranný svaz autorský

S Levnými knihami jsem začal spolupracovat od roku 2004. Majitel mě požádal, jestli bych mu nedělal něco jako label managing, v podstatě takovou supervizi, a jestli bych mu občas nesehnal nějaký projekty. On je velice intuitivní člověk, má dobré nápady, akorát nemá čas ani vazby, aby je zrealizoval. Ale je ochotnej zaplatit a zařídit ostatní věci. To znamená, že mě třeba požádá o nějaký konkrétní projekt, který se týká etnický hudby, a tak podobně, a já to svezma pákama zajistím. Občas do toho vstoupím s nějakým svým nápadem, který mu nabídnu. Někdy tomu ani nevěřil, ale vždycky se to povedlo velice dobře. Máme spolu dobrý vztah. Je to zase o něčem jiným a je to super cesta, jak dostat i dobrou muziku mezi masy. Ty céděčka stojí na krámě 49,- korun a prodá se jich pět, deset tisíc. Kdyby stáli 490,-, tak se jich neprodá ani pět set. Takže tudy vede cesta. To spouště firmám uniká. Jenže oni nemají na vybranou, protože to jsou nadnárodní společnosti. Ale potom to dopadá tak, že se tady prodávají dražší céděčka než v Anglii, což mi přijde naprosto absurdní. V tom není absolutně žádná logika a nikdo mi nevysvětlí, proč to tak je. Rozumný lidi, který znám, tak když si chtějí něco koupit, jedou do Německa. Tam nakoupěj o třicet procent levnějc a mají tam mnohem větší výběr. Takže to, co se děje tady, je naprostej nesmysl.

Hlavně Češi z mladší generace, z který jsem já, už ani céděčka vůbec nekupujou.

Z mých známých si málokdo koupí céděčko.

Já vím. To už je ale samozřejmě jiná věc. Tak to bude teďka vždycky. Budou dvě party. Budou vždycky lidi, co si budou kupovat céděčka, ale bude to spíš taková exkluzivnější záležitost. Budou si to kupovat proto, že toho interpreta mají rádi, že tam bude třeba nějaký bonus, že tam bude pěkný booklet, že tam budou fotky. Budou to chtít mít v ruce. Nehledě na to, že když si to dáš do poličky, tak to vypadá líp a taky se v tom líp orientuješ. Je to úplně jinej přístup, než sbírat a archivovat stovky vypálených céděček.

Co třeba MP3? Jak vy v tomhle ohledu fungujete? Dokážete na to nějak reagovat?

Prodáváte hudbu v tomhle formátu?

My jsme podepsali exkluzivní smlouvu s IRIS, která se zabývá digitální distribucí. Je to nezávislá distribuce z Ameriky, ze San Franciska. Ty za velice slušnejch podmínek a velice profesionálně distribuují hudbu veškerým velkým ale i malým nezávislým providerům po celém světě. To znamená MSN, eMusic, Real Rhapsody, iTunes a podobně. Musím říct, že to docela funguje, protože se tam dá posílat i dobrá neznámá muzika. Lidi si můžou pustit ukázkou. Když je to dobře žánrově zařazený, tak si to lidi najdou a nezáleží na jménu. Ale to je tak jediný, jak bych se v tomto směru chtěl angažovat. Já stahování zvuku z počítače ve formátu MP3 moc nevěřím. Podle mě je to degradace zvuku. Samozřejmě že u většiny věcí se to vůbec nepozná, ale když jsou to nějaký složitější zvukový záležitosti, tak ano. U ambientu si to kolikrát nedokážu ani představit. Navíc s tím nesouhlasí ani autoři. Třeba Hafler Trio si na zvuku dává strašně záležet. A je pravda, že kdyby se to zkomprimovalo, tak je to ztrátový soubor. Nehraje to stejně, skutečně ne. Samozřejmě on počítá s tím, že jednak to budou lidi skutečně poslouchat a jednak budou mít aparaturu, která to nějakým způsobem zahraje.

Co vinyly?

Vinyly jsou hezká věc, ale nemám k tomu vztah. Mám svojí sbírku vinylů, ale ani si to moc nepouštím. Vydali jsme jen dva taneční vinyly. Hakan Lidbo, švédskéj producent, solidní housík. První se prodal do Japonska a bylo to tam docela úspěšný. To druhý se ani nezaplátilo. Přitom je to jméno, ceny byly dobrý, muzika taky. Takže, to mě jaksí vyléčilo. A dneska navíc stejně všichni prosazujou final scratch... tak to je těžký.

Jak to vlastně funguje, když se vydává muzika? Specializujete se na ambient.

Vyhledáváte třeba nový talenty, kterým pak vydáte album?

Ne, to ne. Ta komunita je relativně malá a internet má obrovský možnosti. To znamená, že ty lidi si nás najdou a pošlou buďto mailem nebo poštou demáče. Upřímně řečeno, člověk už někdy předem pozná, že to není ono. Jenom si to poslechne a zahodí. Protože tý hudby je spousta. Spíš se orientuju podle toho, co už mají lidi za sebou. Nemusí být známý, ale musí

mít něco za sebou. Je velice složitý se s někým zabývat úplně od plenek. Absolutně by mě to nebavilo. Já v tom nevidím žádný smysl. Ty lidi spoustu věcí nechápou a člověk nemá čas se o ně starat a vychovávat je. Je to strašně nevděčný.

Chcete, aby se ty kapely nebo umělci, co vydáváte hráli v rádiích? Hrály by to vůbec nějaký rádia?

Určitě. Dokonce už existují nějaký speciální pořady na Českém rozhlasu, tuším že na Českém rozhlasu 3. Nejsem si jistý, já to neposlouchám. Ale myslím si, že je toho málo. Kdyby byl po půlnoci nějaký zajímavý blok, tak si myslím, že by to spoustu lidí zajímalo. Tahle muzika je ale hrozně podceňovaná. Přitom skutečně funguje. Nabudí i uklidní. Člověk se hlavně zastaví. To je hrozně důležitý. Má to potenciál. Hodně lidem se to líbí, ale jak to nikde neslyšej, tak nevědí, co hledat. Nevědí, že to vůbec existuje. Poznám, kdy se ta muzika líbí. Něco pustím a lidi na to reagují: „Co to je? To mě zajímá.“ Ale musejí si to prostě poslechnout. Bohužel nemají kde.

Máte nějaký ambice se tady v tom víc angažovat?

No, určitě. Člověk se pořád nějakým způsobem snaží. Ale teďka je to složitý i se zaběhlejma interpretama. My chceme fakt vydávat věci, který stojí, v uvozovkách, za to. Je strašně málo času a je těžký rozhozovat energii mezi dvacet, třicet projektů. Lepší je pořádně udělat málo věcí, který za to stojí. Hudby je spousta a člověk musí být strašně selektivní. Jinak se to nedá ani zvládnout. Já jsem si myslel, že když přijde krize hudebního byznysu, tak budou lidi i labely selektivní. Ale ono je to naopak. Vychází víc a víc věcí. Zaplavuje to trh, zaplavuje to internet. Myslím, že je to dost ubíjející. Je náročný něco pořádného sehnat, prokousat se tím. Firmy se snaží dohnat prodeje tím, že toho chtějí vydávat víc a víc. Počítají, že toho budou sice prodávat málo, ale od víc projektů. Oni si myslí, že pořád funguje statistika. To znamená, že jeden z deseti projektů se prodá a ten pak zaplatí dalších dvacet. Jenže to už právě není moc pravda. Podle mě je důležitý zaměřovat se na věci, o kterých je člověk přesvědčen, že jsou ty správný. Ne zas tolik experimentů, ale takový vyzrálejší věci, který něco řeknou. Dneska si každé myslí, že je umělec. Technika šla cenově tak dolu, že už je skoro zadarmo. Proto dělá tolik lidí muziku. Přitom to takhle opravdu není. Já bych to taky mohl dělat. V roce '96 jsem i zkoušel dělat nějaký taneční skladby, ale když jsem si to poslechl, tak mi to přišlo tak zbytečný. Proč? Nevidím důvod, proč zasírat trh a lidský uši. Myslím si, že všichni by měli být mnohem víc selektivní. Nebránit se novým věcem, ale... to se ale spíš týká labelů.

Jaký je vztah mezi malými a velkými vydavatelstvími? Konkuruje si?

Ani ne. Velký firmy už nemají čas konkurovat. Velký firmy se zabývají už jenom velkými projekty, protože by jinak nepřežily. A malé firmy se zabývají jenom malými projekty, protože na ty velké nemají. Takže je to docela jednoduchý. Myslím si, že malé a velké vydavatelství naopak spolupracují. Teďka jsme třeba vydali velmi příjemný, akustický cover-verze Depeche Mode od Francouze Sylvaina Chauveaua a dali jsme to do distribuce Sony/BMG, protože mají ty páky a mají aparát, kterým to pokrejou.

Vy jste vyloženě nezávislý vydavatelství nebo jste sublabel něčeho?

Ne, ne. Vždycky jsme byli nezávislý. Jenom v roce '95 vznikla Next era jako divize Popron music. Ale po roce Popron dospěl k názoru, že jsme stejně rentabilní, asi tak jako když si uložíte peníze do banky. Což bylo pro ně málo. A to bylo naše štěstí. Takže v lednu '96 jsme to začali dělat naprosto sami. A musím říct, že v té době to bylo docela jednoduchý. Je to už deset let nezávislosti.

Jak to vypadá u nás s nezávislými labely? Je jich málo nebo hodně?

Já myslím, že je tady toho strašně málo. Někdy byly a byly hodně nadšený. Ale většina z nich během posledních tří let zanikla.

Kvůli financím?

Určitě. Ale ono to není jenom kvůli financím. Mnohem horší než prodělat peníze je to, když člověk něco vydá a pak se mu to válí na skladě a nikdo to nechce. Myslím si, že peníze nejsou

pro žádnéj nezávislej label na prvním místě. Nebo by neměly být. Samozřejmě že člověk musí počítat, ale peníze nemůžou být na prvním místě, protože by to jinak postrádalo pointu. A nikdy by nevyšlo nic zajímavýho. Když člověk vydá něco alternativního, tak nemůže kalkulovat, jestli to vydělá peníze. To se prostě neví a je to tak dobře. Je to prostě čistá záležitost a pak se uvidí. Ve chvíli, kdy člověk zjistí, že to nevydělá a že o to není zájem, tak to je pak samozřejmě průser. To je o ničem a asi je lepší nedělat nic. Tohle otrávilu spoustu labelů, spoustu lidí. Ale je to taky tím, že fungovaly v Čechách a z Čech. Na západě už mají posledních pár let všichni svoje starosti a málo co z Čech vezmou. A tady je trh špatnej. Lidi o tom nemají absolutně žádný povědomí a céděčka jsou strašně drahý na to, kolik se tady bere. Proto je tady pirátství opravdu obrovský. Ale zjistil jsem, že i kdyby céděčka stály dvě stovky, tak si to lidi stejně budou vypalovat. Takže o tom to taky není. Cena, za kterou jsou ochotný si to koupit, je 49 korun, u Levných knih. Jinak ne.

Připadáte si jako byznysmen nebo jako milovník umění.

Já si připadám jako člověk, kterej dělá to co chce dělat a těší ho to. Ten byznys se tam dostává jenom okrajově. Já mám střední ekonomickou školu v Praze, i v Záhřebu jsem studoval vysokou ekonomickou a to mě akorát znechutilo. Spíš to člověku zablokuje hlavu. Nemyslím si, že v tom co dělám, se dá počítat. Vždycky to co vydělalo peníze, tak nebylo spočítaný. V podstatě to nebylo vůbec nijak spočítaný. Stačí se jenom zeptat: „Máme na to? Kolik je na účtu? Dá se zaplatit záloha? Dá se to vyrobit? Pojďme to udělat.“ To je celý. Líbí se mi na tom, že je to nepředvídatelný, nespočítatelný. Je to velký dobrodružství. A k tomu patří, že se občas nevydělá.

Jak hodnotíte hudební kulturu u nás v porovnání se světem? Je v něčem specifická? Je nějak poznamenána tím, že tady byl čtyřicet let komunismus?

Hudební kultura je tím určitě poznamenána. A teď je těžký období. Všechno se zdražuje, blížíme se do eurozóny, chce se zavést euro. Lidi se snaží na spoustě věcech šetřit. Přijde jim nesmyslný kupovat céděčka za pět set. A já se jim vůbec nedivím. To je obrovskej handicap. Druhá věc, která souvisí s minulostí, je ta, že tady nejsou žádný specializovaný rádia, žádný specializovaný prodejny, ani internetový stránky. Ale chápu to. Takže lidi mají strašně málo možností se s tou hudbou seznámit. Přitom když se tady udělá nějaký zajímavý koncert, tak na to lidi přijdou. Teďka jsem dělal v NoD¹⁸ koncert Colina Pottera a přišlo tam sto lidí. Což si myslím, že je úplně fantastický. Minimální reklama, minimální náklady. Colin Potter říkal, že na něj nikdy tolik lidí nepřišlo. On je zvyklý, že na něj přijde padesát, šedesát lidí. A to má ten koncert ještě větší reklamu. To znamená, že lidi o to zájem mají. Když se dozvědí o něčem zajímavém a je to samozřejmě za dobrou cenu, tak přijdou. Takže tady je podle mě velký potenciál, ale musí se s tím pracovat. Musí to být ale koníček, protože je to dost práce. Jakmile by to člověka nebavilo, tak nemá chuť ani čas se tím zabývat. Přijde sto lidí na koncert Colina Pottera, ale člověk na tom vydělá dva tisíce korun. V lepším případě. A stráví nad tím týden. Nemůže se to dělat tak, jakoby to byl byznys.

Myslíte si, že jsou tady lidi otevřený vůči novým věcem? Nebo jsou uzavřený a díky tomu tady přežívá Hanka Zagorová a takováhle parta?

Myslím si, že lidi jsou tady otevřený. Ale jsou z toho všeho tak zmatený, že starší se vracej ke svým vzpomínkám z mládí. Nostalgie bohužel funguje. U mě to je taky tak, ale já jsem se vždycky zajímal o to, co se sem dostalo ze zahraničí. Z toho, co se hrálo tady mi bylo špatně a dostával jsem z toho deprese. Poslouchal jsem třeba britskou scénu. Nicméně spousta lidí tady jen vzpomíná a vůbec podle mě nežije v současnosti. A to se přesně odráží v hudebním vkusu. Ale myslím si, že je to spojený s tím, že teď jde zrovna docela do tuhýho. Teď je období, kdy se lidi musí vyrovnávat s tím, kolik vydělaj měsíčně, co z toho zaplatěj a co ne. Bláznec.

¹⁸ NoD Roxy- experimentální prostor pražského klubu Roxy

Spousta lidí si napůjčovalo peníze a teď nevědí, jak to splácet. A v tomhle hledaj únik. Takže poslouchaj pořád ty samý zhovadilosti a ono je to odvádí od reality. Je to taková levná droga.

Takže myslíte, že lékem na to je čas?

Lékem je na to určitě čas. My to nevyřešíme a oni asi taky ne. Prostě to ještě deset let vezme. Ale pak to bude určitě jinak. Musí to být jinak.

Vnímáte, co poslouchaj mladý lidi kolem dvaceti?

Tam si myslím, že jsou velký šance. Trošku mě ale mrzí, že se spíš orientujou jenom na techno. To mi přijde jako taková masovka. Nebo na punk. Na takový ty přímočařejší, špinavější styly. Cejtěj revoltu, uvolnění a těžkou nezávislost. Ale mladý nevědí, že když choděj špinavý a otrhaný, tak to není nezávislost. Tím si musí každý projít. Určitě jsou otevřený i jiným stylům, ale musí mít příležitost. Třeba jsou pro ně některý věci moc kultivovaný. Člověk se vyvíjí. Mladej dvacetiletý člověk nechce klidnou hudbu. Nemá takový starosti. Klidnější hudba je fakt pro lidi kolem třiceti a víc. Ne že by to těm mladším ubližovalo. To vůbec ne. Ale musí k tomu nějak dozrát, musí si nějaký věci voposlouchat.

Vy jste k tomu došel taky postupným vývojem? Že jste si řekl: „tvrd’árny už ne“.

Jo, rozhodně. Samozřejmě, že mě vždycky bavily zajímavý zvuky a zajímavý plochy. A bavily mě strašně beaty. Ale když člověk dělá deset let diskžokeje, tak se z toho vyléčí. Pak je to kolovrátek. Teď jsem schopnej poslechnout si i zajímavou klasickou hudbu. Jazz si můžu poslechnout už x let. Člověk to postupem času začne rozpoznávat. To je jak s pitím vína. Taky musíte pár let chutnat vína, až rozpoznáte, který je dobrý a který ne. A ucho je ještě náročnější. Někdo to vůbec nerozpozná. Vezme to spoustu let poslouchání, než člověk začne být opravdu náročnej. Náročnej v uvozovkách. Ty ostatní věci ho nuděj. Protože ví, že teď začne refrén, teď se to změní. Přesně tuší strukturu skladby. Ví přesně, jak to bude. To je fakt ubíjející. Tohle je přirozený vývoj. Mě přestala bavit taneční scéna, protože vím, kdy začne high hat a kdy skončí. Je to strašně předvídatelný. To je, jak kdybyste koukal na film a přesně věděl, kdy začne která scéna. Pak byste se na něj nedíval. Je to o zábavě. A tohle je chvíle, kdy hudba přestává být zábava a stává se z ní jen trapná kulisa.

Jak vnímáte vztah mainstream versus „něco“? Jak byste charakterizoval alternativní muziku? Jaký k tomu máte vztah? Je jen dobrá a špatná muzika? Co si o tom myslíte?

Určitě je dobrá a špatná muzika. A to jak v mainstreamu, tak v alternativě. Není to tak, že mainstream je špatnej a alternativa dobrá. To ne. Muzika je dobrá a špatná, kvalitní a míň kvalitní, povedená a nepovedená, líbivá a nelíbivá. Jsou to dvě polohy. Myslím si, že spousta lidí si může poslechnout nějakou dobrou mainstream a pak nějakou dobrou alternativu. Za alternativní bych považoval takovou hudbu, která je určena pro užší, vyhraněnější okruh posluchačů. Mainstream je jakoby pro všechny. Musí to být buďto trendová věc nebo nějaká pohoda, která osloví spoustu lidí a která je nenáročná. Alternativa je náročnější na poslech. Je to tím, že je nějak vyhraněná. To znamená, že je to něco nového nebo že je to nějaká tvrdší záležitost. Je náročnější to nějakým způsobem pozít.

Napadá mě... Jak je možný, že je nějaký mainstream kvalitní? Vyrůstá kvalitní mainstreamovej interpret z podhoubí alternativy?

Ta kvalita mainstreamu byla vždycky schovaná za producenty. A to už dneska skoro vymřelo. Je to tým lidí. Dobřej zpěvák a dobrý muzikanti v dobrým studiu. A potom je strašně důležitý producent, který je vede, který je s nima ve studiu. Důležitý je taky zvukovej inženýr, který pracuje se zvukem. Třeba Depeche Mode by byli většinou trapnej poslech, kdyby za sebou neměli super lidi, který s nima dělali desky. Na každý desce měli vkus a nechali si do toho mluvit lidma, který mají neuvěřitelný nadání, který dokážou vytvořit neuvěřitelný zvuky. Každá kapela potřebuje nějakou nadhled, který nemůže sama mít. To dneska spousta lidí podceňuje. Třeba Keane, který samozřejmě nejsou špatný. Je to fajn. Debutová deska je skvělá. Ale kdyby měli nějakýho dobrého producenta, tak by byli perfektní. Já tam cítím, jak kluci začínali a není tam někdo, kdo by řekl: „Hele, kluci tohle fakt už přeháníte. Tenhle zvuk

je vo hovně.“ Chybí jim nějaká vůdčí osobnost, která by je vedla, která by zkultivovala jejich zvuk. Na tomhle se dneska šetří. Všichni si myslí, že si to můžou dělat sami. Navíc za pár korun. Šetří se na studiích. Takový velký producenti, který formovali U2, Depeche Mode, Tears For Fears a podobně, to jsou lidi, který tu hudbu udělali. Frankie Goes To Hollywood, to by nebylo nic. To by ani nevyšlo, kdyby nebyl Trevor Horn, který jim udal cíl a dodělal muziku.

Jak to funguje? Kapela si najde producenta nebo producent si najde kapelu?

Podle toho, jak je ta kapela velká. Depeche Mode si hledaj producenta. Robbie Williams taky. Ale ze začátku to funguje tak, že vydavatel musí být osvětčený a kapele řekne: „Hele, tady máte na výběr tři, čtyři producenty. Koho byste chtěli?“ Když se s nim sejdou a rozuměj si, tak s nim pak začnou dělat. Nicméně myslím si, že po roce 2000, ale i koncem devadesátých let, bylo tohle hodně podceňovaný. Podceňuje se úloha producenta a zvukovýho inženýra. Materiál sám o sobě může být skvělý, ale to prostě nestačí.

Je to kvůli tomu, že ty firmy chtějí ušetřit?

No určitě taky. Ale taky je to proto, že ty muzikanti mají pocit, že to zvládnou sami a nepotřebujou do toho kecat. Nemají dostatek sebereflexe a úctu k jiným lidem. Někdy je to samozřejmě v pořádku. Ale já si nemůžu pomoci. Když slyším víc desek od stejný kapely a některý jsou super a některý ne, tak je mi jasný, proč to tak je.

Jak žijou lidi, který vydávají? Jak se živěj? Dělají jenom muziku?

To je různý. Některý jenom přežívaj. Třeba můj oblíbený interpret, Ital Gianluigi Gasparetti, který si říká Ophoi. Vydali jsme mu už čtyři desky a budeme vydávat dál. Je to velice nadaný člověk. Dělá hodně silnou ambientní až meditační hudbu, přitom hodně experimentální. Je to spíš taková vesmírná hudba. Nesnáší počítače a všechno dělá „live“. Tak tenhle člověk je laserový chirurg a jako koníčka po práci má tuhle hudbu. Žije na kopci ve starém kamenném domě ze 14. století. Myslím si, že je tam nějaký energetický tok, z kterýho on čerpá. Potom mu to jde víceméně samo. Ale každý člověk se živí něčím jiným. Třeba Hafler Trio přežívá. Žije z ruky do huby. Je teda už x let nemocnej. Má hepatitidu B, C a další nemoci, takže má problém najít zaměstnání. Z bývalý práce ho vyhodili.

Myslíte, že oni sami se cítí jako umělci? Nebo je to pro ně jen koníček?

To je hrozně individuální. Myslím si, že Hafler Trio si připadá jako umělec, a má na to i právo.

Něco ve stylu proklatejch básníků?

On to má mnohem složitější. To by bylo na šest hodin vyprávění. Je to člověk, který je vysoce inteligentní. A protože je na všechno strašně náročnej, tak se lehce dostane do různých rozporů. Hodně si stojí za svým, protože tomu maximálně věří.

Sledujete zahraniční nezávislý labely?

Určitě. Mě fascinujou malý nezávislý americký labely, který vydávají muziku, co mi je v posledních letech blížká. A vedou si dobře. Většinou to dělá muzikant, který vydává svoje desky a zároveň vydává ostatním. Do distribuce to dávají nějaký malý firmě nebo to distribuujou přes internet. Vzhledem k tomu, že je tam obrovský trh, tak nemají problém vydat cédéčko, prodat pět set kusů a jet dál. Není to žádný velký výdělek, ale stačí to. Když je člověk skromnej, tak to v pohodě stačí.

Takže vaším cílem je teď zaměřit se na zahraničí? Nebo se pohybovat jen na českém trhu?

Ne, ne. V žádném případě. Na českém trhu se nedá absolutně uživit. Dobře, některý věci mají širší potenciál. Třeba ten Sylvain Chauveau. U něj máme taky práva jen na Čechy, na Slovensko a na Slovinsko, kde je to v poslední době složitější. Ale okrajový, ambientní věci nemají moc šanci. To by musela být velká náhoda. Toho se prodá maximálně deset až padesát kusů. Ano, jedinež export do zahraničí. Ale momentálně to funguje jenom do Německa, Itálie a Ameriky. Anglie je hodně zablokovaná. Do ostatních států je to složitý.

Proč?

To je různý. Buď jsou moc malý nebo je tam toho moc. V Anglii je toho moc. Některý lidi, co to zkoušeli, zkrachovali. Nedostali zaplacení. Anglie je hrozně složitý trh. Oni pořád sledují trendy. Muzika musí být zaškatalkovaná. Musí to mít zvuk, který je „in“. Takže nějaký Klaus Wiese, kterýho jsme teďka vydali, je vůbec nezajímá. To je pro ně starej páprda, kterej smrdí New Age a tak. Tam je to hodně „trendy“.

Je to tam hodně vidět i u popu. I ten se tam musí vyvíjet pořád dál a dál. U nás je patnáct let furt to stejný.

Já jsem se o popu bavil s Colinem Potterem. To byla sranda.

Říkal jsem: „Podívej se, třeba takový Coldplay nebo Keane, tomu říkám docela příjemnej pop.“

On říkal: „Fakt, jo? To je docela dost šílený.“

„Aha. Tys nikdy neslyšel český pop, vid’?“

„No, to jsem neslyšel. Ani jsem o něm nečet.“

„No nevádí. Tak půjdeme na večeři a něco uslyšíš.“

Tak jsme šli do Husy na večeři. A tam mají rádi opravdu ten vybraný pop. Hráli tam poslední desku Chinaski.

Říkám mu: „Hele, tak tohle je ten český pop. To jsou český Keani.“

„Tohle?? Aha. Tak teď už chápu úplně všechno.“

A kdyby slyšel třeba Divokýho Billa, tak by se chlapec ještě divil.

Cítíte k tomu averzi?

Já k tomu necítím averzi, protože je mi to úplně jedno. Ale musím srovnávat. A tahle muzika i texty mi přijdou dost hloupý. Když to srovnám s britským popem, tak mě to vůbec neosloví. A to tady přitom žiju.

Myslíte si, že česká alternativní muzika se dá víc srovnávat se zahraniční hudbou podobného ražení, než český pop se zahraničním popem?

Určitě. Tam se ty kluci víc snažej a hlavně jim na ničem nezáleží. Kašlou na nějakou popularitu.

Můžou český muzikanti proniknout do zahraničí?

Můžou. A pronikají. Ale je to dlouhá cesta a kolikrát je to náhoda. Taky záleží na tom jaký hudební styl dělají. Ale pronikají ve všech směrech. Někdy to dokonce není ani moc dobrý. To je různý. Je ale otázka, co to znamená proniknout. Že nějaký italskej label vydá někomu cédéčko v nákladu 525 kusů? Nevím. Ale že je to složitý všude a se vším, je jasný, protože jinak bychom jako Next era nemohli vydávat takový skvosty, jako je nová deska Mathiase Grassowa a podobně. Protože ten člověk by byl tak zaneprázdněnej a měl by dopředu podepsanejch tolik projektů u jiných prestižnějších a zvučnějších labelů, že by mu na nás vůbec nezbyl čas.

S člověkem, kterému vydáváte cédéčko, máte smlouvu jen na jedno album nebo na víc?

Donedávna jsme dělali opci na další desku. Ale když to ten umělec cítí jinak, tak vám třeba vůbec nedá vědět a stejně si to udělá podle sebe. S tím nikdo nic nenadělá. Mohl by, ale proč?

Já jsem stoprocentně pro naprostou svobodu. Je to o tom, že když člověk u vás vydá desku a je spokojenej, tak sám rád přijde s další. Pokud není, nebo to cítí jinak, tak s ní nepřijde.

V žádném případě nemá smysl ho do něčeho nutit. To mi přijde naprosto absurdní. Z toho jsem se už dávno vyléčil. Nikoho do ničeho nenatlačit. Myslím si, že tohle je výhoda nezávislejších vydavatelů. A je to jediná možnost, jak by to podle mě mělo fungovat. Člověk hlavně ani neví, co bude za rok. Ani u něj, ani u sebe. Vždycky všechno řešit momentálně. To si myslím, že je správná cesta.

Jaký máte plány do budoucna?

Myslím si, že není potřeba moc plánovat. To je právě na tom hezký. Spíš je plán pořád stejnej. Snažit se to dělat nejlíp co to jde a vydávat smysluplný věci. Ale že bych si plánoval, že

v lednu vydám tohle a v únoru tohle... To ne. Není to potřeba. Proč? Nikdo nás nikam netlačí. Trh je nevyzpytatelný. Vydat něco před Vánoce... Naopak. Když se to vydá v lednu, tak je to kolikrát lepší než v listopadu, kdy vydávají všichni všechno. Hlavně každá deska má svůj čas. Všechno má svůj čas. Samozřejmě, člověk má pár věcí v plánu, ale to nezáleží jenom na mě. Příští rok by byl výbornej Jeff Mills¹⁹, vyjde nověj Oophoi ve spolupráci s Grassowem a Amirem Baghirim, nověj Grassow. Začínáme vydávat filmy na DVD. Ale člověk neví, co objeví zítra. To je ta výhoda nezávislýho vydavatelství. Nemusí se nic plánovat.

Takže se dá říct, že to děláte pro radost.

Jo, určitě. Takhle je to nejlepší.

¹⁹Jedná se o slíbenou desku, která má být věnována Praze

Rozhovor s MC Dupem - členem bývalé brněnské hip-hopové kapely „Naše věc“

Na začátek bych se chtěl zeptat, jak jsi se vůbec dostal k muzice?

Tuším, že to bylo koncem roku '96. Tady v Brně byla kapela Babca In Criminal. Znáš jí?
Ne.

To byli borci z Juliánova, ze zdejší čtvrti. A já jsem s nimi byl párkrát na zkoušce. V té době jsem hip-hop už poslouchal. Bavilo mě to a pak už to šlo tak nějak samo. Bylo mi čtrnáct nebo patnáct, takže to byl spíš takovej pubertální výstřelek. Jenže od té doby to začalo.

A ty jsi začínal s touhle kapelou?

Ne, ne. Chodil jsem s dvěma kámoši na pivo a dospěli jsme spolu k názoru, že bychom mohli založit kapelu.

Sousedí?

V podstatě jo. Sscisál nám ze začátku dělal zvukaře a tak během měsíce s námi začal taky hrát. Právě my dva jsme tvořili základ pozdější sestavy. Stal se z toho náš projekt a postupem času, tak během roku a půl až dvou, se na nás začali nabalovat další lidi.

Já teď přeskočím. Vy jste se nedávno rozpadli.

Na začátku léta jsme měli poslední koncert. Respektive původně to neměl být poslední koncert, ale během léta jsme se dohodli, že poslední bude.

Byly nějaký neshody?

Nebylo to nic osobního. Neměli jsme mezi sebou žádný neshody. Řekl bych, že nám to dohromady nějakým způsobem nefungovalo, ale velkou roli v tom hrál čas. Nedařilo se, aby se všichni lidi sešli ve stejnou dobu a mohli dělat na muzice. Každý totiž začal žít jinak. Jak se to všem překloupilo přes tu dvacítku, i když někomu to začalo dřív a někomu později, tak každý začal přemýšlet o svém životě nějak jinak. Všichni začínali mít jiný starosti než kapelu. Já musím říct, že při práci jsem to úplně bez problémů stíhal. Nicméně když člověk vypadne z baráku, začne bydlet sám a začne ještě chodit do práce, tak má zákonitě daleko méně času. A přesně tohle se stalo všem borcům z kapely a nezvládali to. Nedařilo se nám to synchronizovat.

Ty jsi začal poslouchat hned hip-hop? Byl to tvůj nejoblíbenější hudební směr?

Muziku jako takovou jsem začal poslouchat asi ve dvanácti. A má první kazeta byla od depešáků. Koupil jsem si jí na polský burze. Byl to singl World in my eyes. Na tom jsem v podstatě vyrostl.

A k hip-hopu jsi se dostal přirozeným vývojem?

No, potom jsem pronikl do té kultury. Chápeš, taková ta kultura scházení se lidí v parku a dělání hovadin, popíjení piva a tak. Nosil se tam kazeták a hráli se tam takovýhle věci. Cypress Hill, WU-Tang, a tak dále.

Když jste začali hrát s kapelou, tak jak dlouho vám trvalo, než jste dali dohromady nějaký materiál? Myslím tím to, co jste hráli na koncertech a tak.

Ty jo, já ani nevím. Když to vezmu takhle od začátku, tak to nebylo o tom dát dohromady nějaký materiál, ale zahrát si všude, kde to bylo možný. To znamená, že v uvozovkách „naše první koncerty“ nebyly o tom, že bychom měli deset pecek, který bychom tam odehráli, ale spíš jsme hostovali s nějakou jinou kapelou a zahráli jsme dvě, tři pecky. A nutno říct, že ze začátku to bylo dost otravný. Za čas jsme udělali první céděčko. Dvě kazetový dema, který tomu předcházeli, ani nechci jmenovat. To první céděčko bylo sice pálený, ale na jeho základě jsme už někde začali vystupovat jako kapela. Ale to bylo v roce '98, '99. Ty akce jsme si předtím dělali většinou my sami a tak podobně.

V té době začínalo v Brně víc hip-hopových kapel?

Něco tady bylo. Ale jediný co se udrželo, byl Zlomenej waz. Ty začínali, když jsme vydali album Blázni jsou ti. Když se začali objevovat, tak asi potřebovali s někým bojovat. Takže se do nás naváželi.

A vy taky?

My ani ne. To potřebovali spíš oni. Uběhlo pár let a jeli s náma šňůru. Oni se potom přejmenovali na ZW Cirkus. Pak už proti nám nic neměli. Jsou to v pohodě lidi. No, ale ty už se taky rozpadli. Jedinej, kdo z nich ještě pokračuje je Tafrob freestyler a Maztah, to je DJ. U nich si teď každej jede to svoje. U nás je to stejný. Já ani nechci spekulovat, že se za nějakou dobu sejdem a dáme to zase dohromady. Je to totiž hodně vzdálený od reality. Nevěřím tomu.

Když se na to podíváš teďka nazpátek. Když jste začínali, tak hip-hop byl underground, alternativa...

Rozhodně to nebyl mainstream, jako je teďka. Pravda je, že to, co bylo dřív, tak jsme tady v Brně vlastně vytvářeli a psali my. V Praze to žilo vlastním životem, jako v každým jiným městě. No a postupem času se to začalo propojovat. Musím říct, že mi to tak vyhovovalo. Líbilo se mi to. Byl jsem v tom doma. To trvalo tak do roku 2001, kdy jsme vydali poslední album Hořký menu. Rok potom to byla ještě úplně největší pecka. Potom k nám hip-hop začal pronikat v masivní míře. Prostřednictvím internetu, televize, MTV. A mezi tím se teď pohybují mladý lidi. Když jsme začínali my, tak u nás nebylo vůbec nic. Byli tady Peneři²⁰, WWW, v Brně Babca In Criminal a tím to haslo. Nebylo tady nic. Nebylo kam se dívat nazpátek. Teďka už ta možnost je, ale spousta lidí, který začínají, tak to právě nedělají. Je to taky tím, že my, když jsme si chtěli poslechnout nějakou americkou hip-hopovou kapelu, tak jsme si museli za sedm stovek koupit cédéčko, který jsme půl roku sháněli. Teď už není problém sehnat cokoli a ještě k tomu zadarmo. A já si právě myslím, že lidi dneska nemají potřebu se po něčem pít. Berou to, co je. Samozřejmě že nechci křivdit těm, co se o to zajímají do hloubky. Ale většina lidí, co to teďka poslouchá, tak to bere jako normální, běžnej hudební směr. Tak jako my jsme brali jako samozřejmost, že je Depeche Mode, tak oni berou hip-hop. Prostě to tady je a hotovo. A čím je toho víc, tak vznikaj různý frakce a kapely mezi sebou začínají bojovat. Samozřejmě v uvozovkách. Zatím tady nikdo nikoho ještě nezastřelil. Ale co není, může být. Nicméně všechno se mi to trošku vzdálilo. Je to prostě jiný. Ale myslím, že všem se to tak trochu vzdálilo. My jsme byli spíš takový jako... Nevím, asi znáš naše věci. Říkalo se o nás, že jsme nejvyhulenější kapela a tak.

To se mi právě líbilo.

Já jsem se tomu, co se v hip-hopu děje, snažil nepodřizovat. Už se mi hodně vzdálilo to, o čem se teďka rapuje. Osobně si myslím, že už nemůžu vytvořit něco, s čím bych udělal díru do světa. Nebo třeba možná jo, ale nechci se tím momentálně zabývat. Já mám takovej pocit, že texty mladších nejmenovanejších kapel jsou čistě prvoplánový. Je to jenom hra. Kdežto my jsme to mysleli vážně.

Mohl bys někoho jmenovat?

Tak třeba SuperCrooo. Oni mají vynikající rap. To jsou dva borci, který jsou jedni z nejlepších v republice. Je to dobré. Nicméně obsahově jsou ty texty už jinde, než jsme začínali my. A mě se to vzdálilo. Jenže tohle teďka lidi poslouchaj. Je to taky o mém nitru. Já nemůžu udělat celý album o chlastu, o děvkách, o zbraních a o fetu. Já se v tomhle prostředí nepohybuj. Jasně, každej z kapely jsme měli spoustu bab. Ale nikdy to nebylo tak, že bych o tom psal. Něco jinýho je, že oni o tom píšou a začíná se jim to třeba dít.

O čem jste začínali rapovat vy?

Hele, můj první text byl o hulení.

Klasika.

²⁰ Peneři strýčka Homeboye (P.S.H.)

Mimochodem, já už tři nebo čtyři roky nehulim. Takže něco bylo o tomhle a další věci byly regionální. O tom, jak to bylo tady v Brně a tak. Byla tady parta wrajtrů²¹, který nedokázali překousnout, že tady nezávisle na nich vzniká nějaký hip-hop. Víš, co myslím. Byly tady takový pře. Něco podobného jako „Brno versus Praha“, akorát se to týkalo jenom Brna. Žádný smysl to ale nemělo.

Co myslíš, jde čeština a rap dohromady?

Je to super. I když už v menší míře, tak nicméně ještě pořád vznikají texty, který jsou schopný překvapit, oslovit.

Myslím si, že spoustu českých hip-hopových kapel dělá muziku ve stylu MTV.

Ano, ale co si budeme vykládat. Pokud se chceš někomu líbit, tak musíš dělat to, co lidi baví. Dneska má MTV nebo jakýkoliv jiný hudební kanál, kde hrajou světový pecky, doma každý. Takže pokud na tebe lidi mají chodit, tak musíš dělat, co se jim líbí. Není problém se dostat na jakýkoliv zahraniční koncert. Není problém sem dostat jakoukoliv zahraniční hvězdu. Ať už jde o kohokoliv. Už se to rozjelo tak, že dneska se sem dají dostat všichni. Sice teda za hrozně velký prachy a většinou je to navíc ještě nějaká vojebávka. Nepřijedou všichni a tak dál. Jako třeba Onyx v Praze, že. Lístek na ně stál pětikilo a nepřijel tam Sticky Fingaz, což je jejich hlavní hvězda. Navíc hráli tak půl hodiny. Ale tak to prostě je.

Udělal si takovej výlet.

Takovej dobře zaplacený výlet.

Jaká je podle tebe kvalita českého hip-hopu ve srovnání s dalšíma evropskými zeměmi? Ameriku bych nechal stranou.

Myslím si, že by se tady rozhodně našly kapely, který do Evropy můžou. Ať už jde o Penery, kteří v Evropě už víceméně jsou. Nebo třeba i ty SuperCrooo. Podle mě nebudou mít problém prorazit v zahraničí, ale musej psát texty v angličtině. Venku je těch kapel ale přešle a svým způsobem nechápu, jak se můžou všichni uživit. Teď jsem se dostal k tomu, že my jsme počítali, kolik kusů naší desky Hořký menu se prodalo. Bylo to zhruba tak tři tisíce. Ale počet lidí, který to mají, je minimálně stonásobnej. Dokážu si představit, že tu naši muziku má tři sta tisíc lidí...

Což je hodně dobrý.

Což je hodně dobrý, ale mnohem lepší by bylo, kdyby si to aspoň sto tisíc lidí koupilo. Vezmi si, že kdyby to udělali, tak se rozhodně nemůže stát, že bychom se rozpadli. Co si budeme vykládat. Nás bylo v kapele šest a koncertama jsme se nemohli nikdy uživit. Nebo mohli, ale bylo by to hodně drsný. Kdybychom byli tři, tak je to zase o něčem jiným. Tehdy nám to bylo jedno, ale dneska když se na to podívám zpátky, tak moc dobře vím, že kdyby se prodalo sto tisíc kusů, tak by to nedošlo nikdy tak daleko, že bychom se rozpadli. A tehdy to cédéčko nestálo moc. Stálo tři kila. Člověka by to uživilo a mohl by naplno dělat to, co ho baví. Ale jasně, je to o tom, že to cédéčko si nemusíš kupovat za tři kila, ale stačí ti osm korun a můžeš si ho vypálit.

Kde jste dělali cédéčka?

První demo na cédéčku se dělalo u kámoše doma. Blázní jsou ti se dělalo ve studiu, který bylo určený spíš na profesionální muziku se živými nástroji. Mohl jsi si tam natočit třeba sto padesát lesních rohů a tak. Ok, ale bylo to docela levný studio. Hořký menu jsme už dělali u Sochůrka na Jižáku²². Nutno říct, že v té době to mělo nejlepší zvuk ze všech českých hip-hopových cédéček.

Já už teda hip-hop moc neposlouchám, ale přijde mi, že český kapely mají celkově hrozně špatnej zvuk. Myslím teď po hudební stránce. Je to podle mě málo nápaditý.

No jo, vykradači. Ale nemyslím vykradači desek. To ne. To jsme dělali taky. A budou to dělat všichni. Teďka se to dělá ještě v mnohem větší míře. Ale právě někdy chyběj nápady. Je

²¹ writerů; Writer je člověk, který na veřejných prostranstvích dělá graffiti nebo tagy.

²² Jméno nahrávacího studia, které se specializuje na hip-hop.

obrovskéj rozvoj internetu a výpočetních technologií, takže si doma může udělat desku každěj, kdo má počítač.

Takže dneska může dělat muziku spoustu neumětelů.

Jasně. My, když jsme tenkrát začínali, tak jsem měl „čtyři osm šestku“, která tenkrát stála čtyřicet tisíc. Měl jsem šedesáti šesti megahertzovej procesor a u nás ve čtvrti jsem byl king. Měl jsem osmi megovou ramku a pět set čtyřicítka disk. To jsem byl bůh, vole. Měl jsem komp, na kterým se dala dělat muzika. Ale za pět let to bylo už úplně někde jinde.

Ale vy jste nápady měli.

My jsme totiž nic nekopírovali. Ani na tý druhý desce, ani v uvozovkách na tý „poslední“.

Myslíš, že se může hip-hop ještě někam dál vyvíjet, nebo se musí s něčím fúzovat?

Hip-hop prochází různýma obdobíma. Teďka je tady hodně to, čemu se dřív říkalo „new skul“, ale dneska je to už standart. Slovo „old skul“ už nikdo nepoužívá. Ze současného hip-hopu jsou některý věci dobrý, ale něco je úplně otřesný. Ale mám pocit, že se do toho hodně vrací disko. Ale takový to „tůrový“, ze sedmdesátých let. Jsou tam slyšet beaty. Tohle mě začíná bavit. Já si občas zahraju na nějaký party a právě tam dávám takovýhle věci. Funk, sedmdesátky a nějaký latino. Hip-hop s touhle muzikou mi přijde jako hodně dobrá zábava. Myslím si, že ti producenti, kteří tu jsou už hodně dlouhou dobu, tu muziku budou dělat stejným tempem dál. Ať už to bude kdokoliv, tak nebudou zahnívat na jednom místě.

Uvidíme kam se to bude vyvíjet. Já už jsem v jednom rozhovoru říkal, že muzika je jediný nekonečno. I když je omezená stupnicí, tak je nepřeborný množství kombinací. Když si teď poslechnu nový věci, tak hlavně český. Poslední dobou už hip-hop moc neposlouchám.

Vždycky jsem spíš poslouchal živý kapely. Hodně punk. Pravda je taková, že v podstatě každého, koho znám, hrozně láká fúzovat s živou kapelou a používat v tvorbě živý nástroje. Ono to k tomu logicky směřuje. Protože když člověk začne dělat muziku doma na kompu, tak si myslí, že na tom dokáže všechno. Myslí si, že bude všechno výborně znít, ale postupem času zjistí, že je úplně mimo a že živý nástroje někdy nejdou nahradit. Takže si myslím, že část hip-hopový tvorby se bude ubírat tím směrem, že se budou dělat projekty s živejma hudebníkama. Nevím, jestli tam budou bicí, ale rozhodně kytary, basy, dechy a klávesy.

Jak se liší černej hip-hop od toho, kterej dělaj běloši. Rapuje se o něčem jiným?

Už ne. Dřív to tak bylo, ale teď je to stejný. Výjimka je podle mě Loop Troop, kteří udělali díru do světa se svým „zeleným rapem“. To bylo o něčem jiným. Bylo to hodně o sociálních věcech a tak. Ale dotýkalo se to i hip-hopový kultury. Měli to zajímavě vyvážený a hodně se mi to líbilo. Jinak nedokážu říct. Myslím si, že časem všechno degraduje. Nedokážu ti říct, jak bude vypadat hip-hop za deset let. Asi tak.

Co Brno a Praha? Existuje nějaká rivalita?

Ta byla vždycky.

A bude dál?

Asi jo. Brno má takovej syndrom, že se bude vždycky cítit jako druhý. A Praha se zase pyšní tím, že je to největší město. Tak to je.

Hráli jste v Praze často?

Jo, jo. To není tak, že bychom nejezdili hrát do Prahy, protože bychom neměli rádi Pražáky (pousmání). Nicméně Pražáci jsou jiní. A vůbec Češi. Jste prostě trošku jiní než my.

V čem?

No, nevím. O Brnu se vždycky říkalo, že je hardcore²³. Já si pamatuju jeden brněnskej koncert, kde to skončilo hroznou mlatou. To byla v podstatě první a poslední mlata Pražáků s Brňákama. Samozřejmě že to začal jeden vožralej. Skončilo to tak, že se vymlátily okna a někdo padl do mixáku. Pobilo se tam asi dvacet lidí a nakonec se odsud Pražáci vyhnali.

Dlouho se o tom vyprávělo?

²³ Ve smyslu „hustý“, „vostrý“ či „drsný“, též „nářez“

Dlouho se o tom vyprávělo, dlouho se to nechávalo vyznít. Mám takovej pocit, že potom to bylo tak, že pražský kapely semka začali jezdit s takovým respektem. Ale v tom smyslu, že si možná říkali: „Uff, tak dneska to vyšlo.“ Ale s tím samým pocitem jsme taky my jezdili do Prahy. A přitom to bylo úplně zbytečný. Já jsem tam hodně lidí z kapel poznal a někteří lidi jsou úplně super. Samozřejmě že někteří jsou kokoti, ale to je stejný jako v Brně, jako kdekoliv jinde. Už jsem starší a nějak mě ta rivalita tolik nebere. Ale ono to bylo taky o tom, že v Praze se hip-hop rozvíjel mnohem rychleji. My když jsme tam přijeli, tak jsme pro ně byli malá kapela a zametali s náma. Nicméně postupem času se to změnilo. Musíš lidi přesvědčit, že stojíš za to. Musí vědět, že když přijedeme, tak to bude šupa. Potom se k tobě začnou všichni chovat jinak.

Jak vypadá v Brně klubová scéna? A nejen hip-hop.

No, kdyby tady nebyla Fléda a ještě nějaký bary, třeba Rocky bar, tak by se tady skoro nic nedělo.

Takže je to tady takový ospalejší?

No jo. Tak v Praze, protože je to velkoměsto, je klubů mraky. Hip-hop se v pátek večer hraje na deseti různých místech a tady třeba na dvou. Brno je v tomhle takový ospalý.

Myslíš, že je to velikostí města nebo leností lidí?

Určitě leností. Oni by se tady taky našli lidi, kteří by dělali akce. Krásnej příklad je Level B production, která se chopila Flédy. Dřív to vedli Vídeňák²⁴ a Dan Giač, který udělali Flédu Flédou. Po nich to měl dva roky někdo jinej a šlo to do kopru. Teď se toho zase chytli schopní borci a už to zase šlape. Mají už to tedy nějaký dva, tři roky. Je to dobrej klub na mezinárodní úrovni. Snažej se nějakým způsobem obohacovat Brno. Ale jinak nic moc. Nicméně, je to taky o tom, že v Brně se užívá tak maximálně dva, tři větší kluby.

Když jste byly na vrcholu „slávy“, byli jste tady hodně známý? Poznávali vás lidi na ulici?

Tak to nevím. (pousmání). Brno je malý, takže stejně většinu lidí znáš. Když někoho neznáš, tak znáš aspoň jeho známý. Já si právě nedokážu představit, že kdybych bydlel v Praze, tak tam většinu lidí na koncertě neznáš. Ale tady nám třeba na křest cédéčka na Flédu přišlo dvanáct set lidí. Mimochodem, to jsme tehdy udělali brněnskej rekord. A to ještě čtyři sta lidí zůstalo venku, protože se tam už nedostali. A z těch dvanácti set lidí jsi znal alespoň od pohledu třetinu lidí. Tohle se ti v Praze stát nemůže.

Byl s vaší muzikou spojenej bouřlivej životní styl? Kalby a tak.

Jo, jo. To by ti vydalo na další bakalářku. Jedna historka za všechny. Tedy ono jich je víc, ale tohle je docela veselý. Jeli jsme vlakem na koncert do Chebu. Jelo nás pět. V Brně jsme nakoupili lahváče a pokaždý, když se někde zastavovalo, tak jsme nakupovali další a další. Když jsme v Plzni přestupovali, tak jsme z vlaku vyskládali šedesát čtyři prázdných flašek.

A to jste jeli na koncert.

To jsme jeli na koncert.

Jak jste to potom odehráli?

Super. Úplně nejlíp. Vždycky to byla hustá jízda.

Jezdili jste taky do ciziny?

Jezdili jsme na Slovensko. Pak jsme byli dva z kapely v Amsterdamu. Byl to takový projekt zaštitěný Evropskou unií. Takový týdenní workshop. Byly tam kapely z celý Evropy. Byla tam například taky Jazzanova. Setkávali jsme se tam s mladejma lidma a ukazovali jim, jak děláme muziku, jak rapujem. Jamovali jsme tam. Bylo to dobrý. Finále celý akce byl koncert uprostřed Amsterdamu na náměstí Dam. Bylo tam asi třicetimetrový pódium, kde jsme zahráli nějaký pecky. To bylo zrovna v době, kdy se hrálo poslední Euro a my jsme zrovna

²⁴ Petr Vídeňský

vyklepli Holanďany. Spíkr nás na pódium uved s tím, že jsme z Český republiky. Když jsme tam vstupovali, tak všichni dělali: „Hůůů! Hůůů!“ Ale bylo to dobrý.

Byli jste v Polsku?

Ne. V Polsku jsme nebyli. Myslím si, že Poláci to mají dobře udělaný sami pro sebe. Takže tam český kapely ani moc nezvou.

Čeština je asi v tomhle směru dost limitující, ne? Zvlášť u hip-hopu, kde jsou texty hodně důležitý.

Jo, ale tak... Když jsme hráli v Amsterdamu, tak jsme rapovali samozřejmě česky. Mimo jiný, hráli jsme z živou kapelou, která do mrtě nacvičila naše instrumentálky (pousmání). Neměli jsme tam odezvu od lidí, protože ti nerozumí o čem rapuješ, ale líbilo se jim to. Nereagujou na to, co říkáš, ale když skončíš pecku, tak ti hodí vlnu.

Myslíš, že lidi, starý jako ty, hip-hop ještě posluchají nebo to dokáže oslovit třeba jenom lidi do osmnácti?

Myslím, že to poslouchají. Ten, kdo hip-hop poslouchal, tak si ho vždycky znovu rád pustí. Není to o tom, že bys to úplně přestal poslouchat. Když nám bylo osmnáct, dvacet, tak na nás chodili třeba třicetiletý lidi. A když jsme hráli ke konci, tak na nás chodili taky. Teda už v menší míře, protože je tam už nebavilo tlačit se a tak. To pak na nás hodně chodily děcka.

Jak jste brali to, že na vás chodili hodně mladý lidi?

Vezmi si, že děláš něco, co tě baví a máš možnost ty mladý lidi ovlivňovat. Můžeš jim nějakým způsobem něco vštípit, něco jim dát. Můžeš je nějak ovlivnit. Takže, mě to nevadilo. Na druhou stranu, jak může mladý lidi ovlivnit to, když rapuješ o děvkách, zbraních a fetu? To už je jiná věc. Tedy není to tak, že bych se tímhle nějak zaobíral, že by to pro mě byl obrovskej problém. Ale zpátky. Mě osobně to nijak nevadilo. Jasně, pozastavovali jsme se nad tím, že jsme měli sál narvanej děckama. Ale co.

Nepřijde ti srandovní, když na ulici vidíš mlad'ochy s kšiltovkou, basketbalovým dresem, potítkem a řetězem na krku?

Jo, přijde. Dřív tak nikdo nechodil. Teďka to viděj v bedně a napodobujou to. Navíc se tak začali oblíkat i tuzemští rapeři.

Přitom český hip-hop se v začátcích chtěl možná tady od toho tak trochu distancovat, ne?

Byla taková vlna. „Amerika, MTV - sračky!“ Jak bych to řekl. Každá řeka teče do moře.

Myslíš, že hip-hop je pořád ještě underground nebo je to už mainstream?

Hip-hop je jednoznačně mainstream. Můžou být undergroundový, mohou být alternativní hip-hopový kapely, ale je to už jen taková odnož. Hip-hop jako takovej je prostě mainstream.

Jak se na to koukáš? Je to dobře nebo špatně?

Na jednu stranu je to hodně dobře, protože to skýtá obrovský možnosti. Ať už pořádáním festivalů... mimochodem Hip-hop camp je největší festival u nás. Počtem lidí i počtem kapel. Je to akce specializovaná jen na hip-hop a je to přitom největší festival. Naposled jsme tam byli před dvěma lety. Hraješ ve dvanáct v noci a řve tam na tebe třináct tisíc lidí. Hrát tam je kurva záhul. Ale je to dobrý.

Cítíš u toho nervozitu?

Jasně. Můžeš si říkat co chceš, ale jsi nervózní. Nicméně po první minutě to z tebe úplně spadne. Lidi ti tam takovym nehoráznym způsobem nastavěj zrcadlo, že do toho jdeš po hlavě. To je věc, která mi bude chybět.

Takže je dobrý, že se k tý muzice dostane hodně lidí?

To jo. To je rozhodně pozitivum. Negativum bych viděl v tom, že už to prostě není, co to bejvalo. Už v tom lítaj nehorázně velký prachy. Stal se z toho byznys. To je ta vada na kráse. Ale každá mince má dvě strany. Nikdy nemůžeš docílit něčeho, co by bylo stoprocentně dobrý.

Jak si vysvětluješ, že se hip-hop stal tak oblíbenej? Třeba, když jste začínali vy, tak to poslouchalo ještě relativně málo lidí.

Je to prostě styl. To je jako kdyby ses ptal, jak je možný, že si v šedesátých letech získali velkou oblibu hippiesácký kapely. Zpívali o tom, co bylo lidem blízky. Teda tohle se nedá říct úplně do stejné míry o hip-hopu. Nicméně je to trend. Je to taky o tom, že všechno, co je úspěšný v Americe, tak následně obletí zbytek světa. Coca-cola, Mc Donald, hip-hop, Madonna, Michael Jackson. To neznamena, že je to vždycky úplně dobrý. Jde o to, že když tohle zná Amerika, tak to jde taky do celého světa. Nicméně hip-hop byla mladá, tvrdá, agresivní muzika. A lidi, kteří nehodlali poslouchat heavy metal a podobný kovový věci, tak si našli hip-hop.

Ted' ještě z jinýho soudku. Je tady v Brně nějaký alternativní rádio?

Je tady Rádio Student. Tam jsem shodou okolností asi půl roku pracoval. Měli jsme tam svůj vlastní hip-hopovej pořad. Ale já mám takovou vlastnost, že umím vycítit, když jde něco do prdele. Takže jsem tam skončil. Jednak jsem taky přestal stíhat. Jestliže to chce člověk dělat pořádně, tak se na to musí připravovat a věnovat tomu čas, který jsem já neměl. Nicméně to rádio se ubralo úplně jiným směrem, než měli původně v plánu. Původně to měla být taková brněnská mutace Rádia 1, ale myslím si, že se jim to nepodařilo.

Stalo se moc komerční?

Nevím, já ho neposlouchám. Jasně, aby se uživilo, tak se musí určitě vyvíjet trochu ke komerci. My jsme měli v rámci našeho dvouhodinovýho pořadu odvysílat asi deset reklam. A za ten půl rok, co jsem tam byl, tak nejela reklama ani jednou. Prostě jsme na to srali a dělali si ten pořad úplně po svym. Ale to rádio prostě nevyšlo celkově. Je to škoda.

Máš plány dělat ještě muziku?

Já muziku dělám, ale spíš po technický stránce. Studiový věci. Míchám, točím a tak.

Děláš taky producenta?

Dělám producenta v té formě, že se starám o natočení desky, zajišťuju její vznik. Ale nedělám producenta do té míry, že bych skládal muziku. Protože si myslím, že jsou lidi, kteří to uměj líp. Kteří drží krok s tím, co ted' vzniká a má vznikat. Já jsem ten přechod nějak nepřekouzl.

To je tvoje hlavní práce nebo děláš ještě něco jinýho?

Dělám ještě něco jinýho. V současné době mám dvě práce.

Připadáš si jako legenda?

Ani ne. Jako legenda se necítím. Ale je příjemný, když někoho potkáš a on si vzpomene a řekne: „Jo, ty vole. To bylo dobrý.“ Je příjemný dělat rozhovor, kterej ted'ka dělám s tebou, kde padaj otázky: Proč jste skončili? Jak jste začínali? A tak. Legenda nejsme, ale byli jsme průkopníci. Je pravda, že mi muzika občas pomohlo k některým věcem. Znáš spoustu lidí, na mnoha místech máš otevřený dveře. Není to jenom o tom, že když skončíš, tak šmytec. Potkal jsem spoustu lidí, kteří byli nadšení z toho, co děláme. To ti pomůže dostat se tam, kam se normálně člověk nedostane.

Rozhovor s Janem Kalinou - bubeníkem, skladatelem hudby, zpěvákem a zakládajícím členem skupiny „Sto zvířat“

Jak jsi se vůbec dostal k muzice?

K muzice jsem se dostal na střední výtvarný škole na Hollarově náměstí, kam jsem chodil. Všichni lidi co tam byli, tak nejenom že kreslili, ale taky hráli na různý nástroje. V každým ročníku byly dvě, tři kapely. Škola měla dohromady asi sto dvacet žáků a jednu chvíli tam bylo asi patnáct skupin. Já jsem chodil na hodiny klasický kytary. Jenže pak jsem si zlomil ruku a měl jsem takový trošku tupý prsty. Ve škole jsme založili kapelu a jak to tak bývá, tak nikdo nechtěl hrát na bubny. Nikdo si je nechtěl koupit. Takže já jsem si koupil svoje první bubny. Bylo to shodou okolností za peníze, který jsem dostal od pojišťovny za tu zlomenou ruku. Na Národní třídě byl vedle Reduty proslulej bazar, kde jsi mohl koupit buben za dvě stě korun. Tam jsem si je teda koupil a začal jsem se na ně sám učit.

Úplně sám?

Jo. Doma jsem si na plný koule pouštěl Beatles a před zrcadlem jsem se učil bubnovat na Ringa.

Co jste ze začátku hráli?

Hráli jsme všechno možný. Hodně jsme hráli Beatles. Měli jsme kamaráda, který byl v Mexiku a přivezl noty a akordy na všechny jejich písničky. To bylo super. No a taky jsme hráli melodické písně o dešti a o lásce.

V téhle kapele ze střední školy už byli lidi ze Sto zvířat?

Vůbec ne. V té době jsem se sice potkal s Tomášem Belkem, textařem, saxofonistou a zakládajícím členem Sto zvířat, ale každě jsme hráli v jiný kapele. Já jsem hrál zrovna úplně příšernej punk. Kapela se jmenovala Skvělá věc. Vůbec jsem neměl činely a jen jsem řezal do bubnů. Hráli jsme něco svýho a něco od Death Kennedys. A Tomáš se byl právě podívat na náš koncert. Potom říkal, že po koncertu šel kolem hospody, kde hráli dechovku. Zastavil se tam, dal si pivo a říkal si, jak je život krásnej. Po té naší muzice mu přišlo lepší úplně všechno. Takže takhle nějak jsme se seznámili. Dali jsme se dohromady na vysoký škole pedagogický, kde jsme se znovu potkali. Založili jsme spolu rock'n'rollovou kapelu. Hrál s námi taky Arnošt, který později taky zakládal Sto zvířat.

Od založení Sto zvířat je dodneška v kapele ještě vaše zpěvačka?

Jasně, Jana. Studovala stejnou školu jako my. Jen chodila o dva, tři roky níž...

Takže vy jste byli všichni učitelé?

Jo, jo. Taky si z nás všichni dělali prdel, že jsme učitelská kapela. Nicméně Janu jsem pořádně poznal o něco později. Když jsem přišel z vojny, tak jsem chvíli učil na základce. A tam jsem potkal pani učitelku, která na děti řvala mimořádně hlubokým hlasem. Bylo to po revoluci, v devadesátém roce, a my jsme zakládali Sto zvířat. Tak jsem si říkal: „Jo, to by byla dobrá zpěvačka.“ Vzali jsme jí a je tam dodneška.

Když jste zakládali Sto zvířat, tak jste už věděli, co chcete hrát?

Ne, ne. Vůbec jsme to nevěděli. Vůbec jsme nevěděli, co znamená slovo „ska“. Přitom jsme takovouhle muziku hodně poslouchali. Nevěděli jsme ale, co je to za žánr. Poslouchali jsme Medness. Jakub Suchý, syn Jiřího Suchého, nás jednou pozval k sobě domů a pouštěl nám právě videoklipy týhle kapely. My jsme z toho byli úplně nadšený. Líbilo se nám, jak je to jednoduchý, jak je tam saxofon, jak je to melodický. Ale Zvířata jsme vůbec nezakládali jako ska kapelu. Nicméně už jsme nechtěli hrát všechny ty přejatý rock'n'rolly, který jsme hráli celých pět let na vysoký škole. Chtěli jsme začít hrát něco svýho. Ale začátek byl docela složitej, protože to ortodoxní rock'n'rollový publikum, ty kotletáři, který na nás chodili, byli docela nasraný z toho, co hrajeme za divný věci. Ale je sranda, jak jde život dokolečka dokola. Ve středu jsme hráli ve Vagónu a přišel se na nás podívat jeden z těch původních

fanoušků - rockerů, Elvisů, a říkal, jak se mu to líbí. Pomyslel jsem si: „To je v prdeli, tak po patnácti letech chlapec prozřel.“

A vypadal pořád jako Elvis?

Samozřejmě. Vypadal úplně stejně.

V době, kdy jste začínali, tady ska znal málokdo.

To neznali ani novináři. Reggae samozřejmě známý bylo. V té době tady byl Babalet, začínalo Švihadlo. Ale ska nikdo neznal. Nikdo to nehrál. A my jsme taky nevěděli, co hrajeme. Když jsme se jednou ptali Franty Vyskočila, syna Ivana Vyskočila, který s námi studoval ped'ák, co si máme dát na plakát, tak nám řekl: „Hele, ty vole, vy hrajete fakt ska. Jako Medness“. Takže jsme si potom na plakáty psali „ska music“ a nikdo nevěděl, jestli je to sportovní klub nebo co to vlastně znamená.

Takže vy jste byli vlastně průkopníci tohoto stylu v Čechách.

No, jestli o tom můžeš vůbec takhle hovořit. Ale asi jo. My to tedy neslyšíme moc rádi, protože teď občas někam přijedeme hrát a na plakátech si čteme, že přijely legendy. To nám samozřejmě přijde velmi směšný. Totiž jednak je to takovej jednodušší žánr a asi by nešlo patnáct let hrát pořád to samý. Takže se snažíme, aby v naší muzice bylo trošku reggae, trošku jazzu, trošku všeho. Označení naší muziky jako ska jsme spíš používali, když jsme jeli do ciziny. Když jsme hráli v Americe, tak jsme holt jako kapela z Čech museli mít nějakou značičku, abychom si mohli zahrát s kapelama, který se k nám hodí.

První deska, kterou jste vydali se jmenovala Sto zvířat. U jaký firmy jste jí vydávali?

U Bontonu. Teď už se to jmenuje Sony music/Bonton, respektive už jen Sony. Dřív se to jmenovalo Bonton music. Tam jsme vydali první desku. A potom si nás vybral americký vydavatel, což byla pro nás samozřejmě šokující záležitost.

On si vás našel tady v Čechách?

To byl chlápek, kterej měl v Americe menší vydavatelství. Byl to právník. Bydlel ve Washingtonu kousek od Capitolu v takovym krásnym baráčku z červených cihel. No a vydával americký nezávislý kapely. Všiml si český kapely Už jsme doma a pak když jsme hráli na Silvestra ve starym klubu Belmondo na Vinohradech, tak tam byl a poslechl si nás. Když jsme dohráli, tak k nám přišel a říkal: „Hele, chlapi, tohle je bomba. Já vám vydám desku a pozvu vás do Ameriky.“ A my jsme mu řekli: „Jasně. Napij se a buď v pohodě.“ Jenže on pak opravdu poslal peníze a my jsme natočili „Druhou bradu“, což byl záznam dvou koncertů v Rock café. On chtěl, aby album bylo živě. V Čechách tuhle desku vydal licenčně zase Bonton a on jí v Americe vydal na svym labelu Škoda records. Na základě týchle desky jsme dvakrát vyjeli na měsíc do Ameriky, abychom jí prodali.

Poslední studiovou desku Nikdy nic nebylo jste si už vydávali sami na vlastní značce.

My jsme založili vydavatelství Animal music. Říkali jsme si, že děláme v branži. Já a Tomáš Belko děláme v reklamě, Petr Ostrouchov je právník, odborník na autorský právo. Najednou jsme měli pocit, že do toho vidíme a řekli jsme si: „Hele, buďme zodpovědný sami k sobě. Nemusíme být pak otrávený, že v některých prodejnách není náš plakát nebo že tam naše deska není vůbec.“ Takže poslední desku jsme si vydali sami a zatím se prodává ze všech našich desek nejlíp. To je asi potvrzení toho, že jsme se vydali správnou cestou. Je to příjemný a rádi bychom v tom pokračovali. My samozřejmě nejsme kapela, která bude pro velký vydavatelství number one. A než být třetí, čtvrtý, pátý, šestý, tak je lepší, když si to budeme dělat sami. Ověřili jsme si, že se Sony je ideální distribuční spolupráce. Oni to dávají všude a lidi si to od nich docela objednávají. Takže distribuční síť máme, ale výrobu a mastering v Londýně by nám nikdo nezaplátil. To jsme si vymysleli my a taky jsme si na to ušetřili.

Vracej se vám peníze, co do toho dáte?

Jo. Ale rozhodně nic nevyděláme. To je taky jeden z důvodů, proč se tou muzikou nechceme živit. Máme sice teď strašně moc nabídek na koncerty, ale snažíme si udržet nějakou duševní

hygienu. Takže hrajeme tak šest, sedm, osm koncertů za měsíc. Nechceme hrát obden v klubech za pětikilo. Navíc je nás v kapele deset.

Teď jsi mě předběhl. Chtěl jsem se zeptat na to, proč se muzikou neživíte? Lákalo vás to někdy?

To je dobrá otázka. To řešíme dnes a denně. Ono to většinou bývá tak, že když se rozhodneš, že se budeš tou muzikou živit, tak většinou zjistíš, že to nejde. Máš pocit, že teď to bude skvělý a ono to za měsíc skvělý není. Je tedy fakt, že poslední čtyři roky se nám daří. Musím to zaklepat. Odmítáme nabídky. Nestíháme hrát všechno, co bychom si přáli. Já si ale dobře pamatuju roky, kdy jsem telefonoval do klubů: „Dobrý den, my máme takovou kapelu a rádi bychom si u vás zahráli.“ Takže teď je to sranda. V sobotu jsme skončili turné k DVD Jste normální? a na dvanácti koncertech nás vidělo pět a půl tisíce lidí. Což je fakt dobrý na to, v jak velkých klubech hrajeme. To jsou návštěvnosti kolem tři sta, pěti set lidí na koncert. My nejsme kapela, která chce hrát v kulturácích. To radši děláme dvojáky. Třeba teď v Budějovicích jsme hráli dvakrát za sebou, v Praze v Akropoli jsme hráli taky dva dny po sobě. Tohle je pro nás lepší, než abychom šli do nějaký sportovní haly, na kterou si ještě netroufáme nebo do nějakých kulturních domů, kde lidi seděj nebo je tam starej požárník, kterej je tam už pětatřicet let a nesmí se tam kouřit, nečepuje se tam pivo, je tam lino a křišťálověj lustr. Pro nás je složitý vybírat si štace. My nejsme kapela, která by mohla obrážet venkovský zábavy a navíc ne do všech klubů se vejdemo. Takže je to pro nás složitý vyhledávání. Přemísťujeme se i v rámci města do větších a větších klubů. Ale kdybychom se tím chtěli živit, tak by se z nás stali otroci. A samozřejmě by nás nesmělo být deset. My si libujeme v tom, že všechny dechy máme na živo. Na pódiu pak stojí několik obézních, středně prorostlejších chlápku a jedna ženská. Myslím si, že i v tom je naše síla. Lidi to chápou a baví je to. Všechno hrajeme tak, jak nám držka a ruce narostly.

Takže hrát častěji by nešlo.

Máme svoje závazky a máme spoustu dětí. Na začátku si člověk myslí, že se tím bude živit, ale teď jsme si každěj vybudovali trošku jiný kariéry. Já a Tomáš děláme v reklamce, což je docela zábavná práce. Jiný lidi učeť a některý zase naopak studujou. Takže každěj má svůj život a asi by to nešlo skloubit.

A láká tě třeba koncert pro pět tisíc lidí nebo to předem odmítáš?

Tak samozřejmě, že nás to láká. Ale zatím si fakt troufnem na Akropoli dvakrát za sebou. Což je skvělý, protože to vyprodáme. Každěj večer je tam přibližně sedm set lidí a spousta jich ještě zůstane před dveřma. My si ale ty tisíce lidí užíváme na festivalech. Letos jsme hráli na všech velkejch festivalech a na těch největších tě slyší přes deset tisíc lidí. Je to příjemný.

Od vás z kapely pořád ještě někdo učí? Jaký to je, když student poslouchá muziku, kterou dělá jeho učitel?

Tak v tomhle smyslu je to teď naštěstí v pořádku. Bylo to dřív, když jsem v devadesátých letech učil na gymplu. Bylo to samozřejmě šílený. Studenti a já jsme se sešli druhej den po koncertě ve škole a bylo nám všem blbě. Já jsem chodil tajně blít na záchod a oni taky. Bylo to směšný. Ale teď už vlastně učí jenom Kachna, trombónista, a ten učí v Čáslavi malý děti na piáno a na trumpetku. Takže nehrozí, že by na nás chodili jeho žáci. To mi spíš občas říká: „Hele, dneska přišli rodiče mých žáků, tak buď slušnější.“ Já totiž uvádím koncerty. Byly ale časy, kdy na nás naši studenti chodili a byla to sranda.

Kdo na vás teď chodí? Mladší nebo starší lidi?

My máme naštěstí kliku, že nám publikum mládne. My máme v kapele docela velký věkový rozpětí a kdyby na nás chodili jen vrstevníci těch nejstarších z nás, tak by to asi nebyl takovej kotel, jakěj bývá. Ale mě baví, že tam chodí všehochuť. Vzadu seděj čtyřicátníci, vprostřed jsou třicátníci a pod pódiem jsou sedmnáctiletý holky. Tak to asi má být. Chodí na nás tedy maximální všehochuť, ale přesto bych řekl, že náš průměrnej fanoušek je student kolem dvaceti.

Je příjemný hrát pro mladý lidi?

Tak na jednu stranu je to nepříjemný v tom, že si nekupují naše cédéčka. Fanouškovi přes čtyřicet bude přece jenom trošku žinantní si to cédéčko vypálit. Chce mít v ruce booklet. Mlad'osi pálej, ale je zase hezký, když přijedeš někam, kde víš, že se prodalo pět cédéček, ale na koncert přijde čtyři sta lidí a všichni uměj texty nazpaměť. To si říkáš: „Jasně, tak pět lidí si tu koupilo cédéčko a zbytek si to vymlasklo.“

V jakém nákladu jste vydali třeba poslední cédéčko?

Vždycky se to pohybuje tak kolem pěti tisíc kusů. Není to moc, protože je strašně lidí, který si to cédéčko prostě nekoupí. Ale daří se nám dělat reedice starý cédéček. Je to spojitý. Lidi tě objeví a chtěj si pak poslechnout tvoje starší alba. Takže po pěti stech, po tisíci kusech dovydáváme starší věci a prodáváme je přes internet. Lidi chtěj naše starý věci, který já už třeba nemůžu poslouchat.

Četl jsem si recenze na vaše desky a u každý nový bylo něco ve smyslu: „Je to nejmín ska deska od Sto zvířat a právě to se mi na ní líbí.“

(smích) Mě fascinuje se o tom žánru bavit. My si z toho samozřejmě trošku děláme srandu, protože to hrajeme patnáct let. Dneska můžu pozorovat mladý ska kapely, který první co udělaj je, že si poříděj černobílý oblečení a kostkovaný kravaty... O tom to ale fakt není. Nicméně chápu, že image je důležitá věc. My se smějeme termínům praotcové, legendy, giganti českého ska a já nevím, co všechno se ještě píše v měsíčních přehledech klubů, kam přijedeme. Tlemíme se tomu a navzájem si říkáme: „Gigante. Legendo“.

A není to trochu příjemný?

Tak příjemný to je. Ale byl bych rád, kdybychom měli svůj styl, kterej by byl poznatelněj díky Belkovým textů, dechům, a tak dále. Není úplně důležitý, jestli je to čardáš, reggae nebo čistý ska. Samozřejmě že jsme zvaný na festivaly žánrově zaměřený na ska a reggae, ale hrajeme taky všude jinde. My jsme veselá muzička s dechama. Bohužel v Čechách je zaškátulkování hodně důležitý. Nicméně my si z toho děláme trošku prdel. Nám je jedno, co jsme. S tím mají problém spíš novináři. Jak si říkal, že recenze jsou ve smyslu: „Je to mín ska deska než ta předchozí... A ta nejnovější je ještě mín ska.“ Jako kdyby bylo někde napsáno, že to musí být ska. To jsou prostě písničky. My hudbu neskládáme tak, že si řekneme: „Tak a teď uděláme celou desku ska.“ Teď máme připravených dalších osm písniček na jaro, kdy jsme chtěli jít do studia, ale vůbec nevím, co z toho vyleze. Nevím, jestli to budou pohřební marše nebo cirkusová hudba. Jak to znásilníme, tak to vyjde. Ale je pravda, že z toho většinou vyleze takový pseudo ska. Jinak totiž hrát neumíme.

Během posledních pár let si ska získalo velkou popularitu. Jak si to vysvětluješ?

Vůbec to nechápu. Nevím. My jsme tu muziku léta hráli a nikdo nevěděl, co to je a odkud to přišlo. V zahraničí proběhla druhá vlna popularity ska v osmdesátých letech. Tady se nic takovýho nedělo. Možná byly slyšet trošku náznaky u slovenskejch muzikantů jako třeba Vidiek nebo Robo Grigorov, ale jinak s tím rytmem nikdo nepracoval. Nevím, kde se to vzalo. Myslím, že je to trošku reakce na underground a novou vlnu, která byla možná zbytečně temná. Tím nemyslím, že by revoluce rozsvítila naše srdce a mysl, ale na konci devadesátých let možná nastala éra, kdy se lidi začali chtít bavit a nepotřebovali nutně poslouchat nějaký zásadní, filosofický skladby. Chtěli, v uvozovkách, „jenom“ tančit a bavit se. Já teď koukám, jako blázen. Jedu po Praze a na plakátech můžu vidět, že každý druhý den je ska koncert a každý třetí týden je festival ska. Je to docela prdel. Nás to samozřejmě baví. Je to příjemný, protože člověk zjišťuje, že ta naše cesta nebyla zbytečná. Tím nechci říct, že ska je u nás tak populární naší zásluhou. Spíš si ověřujeme, že ska není mrtvej žánr, ale že se v něm dá vymyslet ještě spousta věcí.

Kdy nastal během té doby co hrajete zlom? Kdy jste se napevno usídlili v povědomí hudbymilovných lidí?

My jsme se o tom teč zrovna bavili v Zábřehu na Moravě, kde jsme hráli. Měli jsme tři hodiny čas, protože jsme výjimečně přijeli včas. Šli jsme na věču a tam jsme kecali. Ten zlom nastal po desce „Ty vole, na základní škole“. Poslední čtyři roky se to opravdu hodně změnilo. Ale zas o nějakym velikánskym zlomu se nedá mluvit. Jsme spolu šestnáct let a každej rok jdeme o dva, tři schůdky nahoru. O to hůř se nám teda pak bude dolu. Ale je fakt, že ten zlom nastal s Ty vole, na základní škole. Je to asi o písničkách. Na Ty vole se nám povedly písničky. Na Nikdy nic nebylo se nám povedly možná ještě o trošku víc. Takže teďka nemáme absolutně problém s návštěvností. Rád to zaklepu.

Já si vzpomínám, je to tak dva roky nazpátek, kdy jste se v hitparádě na Rádiu 1 tak jeden rok střídali na prvním místě jen vy a Traband.

No jasně. My jsme tenkrát vyhráli Velkou sedmu. To bylo s Nikdy nic nebylo. Bylo to až trošku přiblblý.

Člověk ani nemusel poslouchat a předem věděl, jak to dopadne.

Jasně. To je pravda. Hrozně mě to bavilo, protože to byla soutěž, který jsme nijak nepomáhali. Vždycky jsem jenom v úterý naladil Rádio 1 a slyšel naší písničku. Měli jsme tam postupně asi pět písniček a celoročně jsme byli v první desítce. To bylo hezký. Takže takhle nás mohli lidi taky poznat. Vůbec s Rádiem 1 je velmi dobrá spolupráce. V ostatních rádiích nás příliš nehrajou. Já jako autor vím, jaký choděj výpisy z Ochranyho svazu autorskýho. Rádio 1 je dobrý, občas se najde pár statečnejch na Moravě, ale že bychom byli kapela, kterou drtěj v rádiích, tak to fakt ne.

Mrzí vás to?

Docela nás to mrzí. Teda, ne že bychom skládali písničky a priori pro rádia, ale myslím si, že Dáma s čápem, by mohla být hraná od rána do večera skoro na všech rádiích. U toho může brečet stará bába i mladá holka. Nemyslím si, že všechny naše písničky by se daly hrát. Některý jsou řachandy, některý jsou vostrý. Některý jsou pro velkoplošnej formát nepoužitelný, ale pár věcí by použitelnějš bylo, byť jsme je pro to neskládali. Když občas slyším ty sračky, který hrajou na většině rádiích, tak si říkám: „Sakra, proč tam nemůžeme mít Dámu s čápem?“

Čím to je?

Nevím.

Rádia se tady bojí?

Nevím, čím to je. Fakt nevím. Přitom my jsme se teď rozjeli, občas o nás vyjde článek třeba v Mladý frontě. Majitelé klubů nás berou jako jistinu. Nevím, proč se nespolupracuje s rádií. Bohužel nám není souzeno. Takže jsme slyšet maximálně na Rádiu 1. Sem tam nás hrajou někde jinde. Překvapivě třeba na Českém rozhlase, kde nás občas hrajou na Radiožurnálu. Nevím, čím to je, ale nedá se s tím nic dělat. Jednou jsem se o tom bavil s Robertem Nebřenským z Vltavy, když ještě existovala. Ten si vzal jednou čtrnáct dní dovolený a sjezdil soukromý rádia po celý republice. Všude dostal stejnou odpověď: „Víš, Roberte, já to mám hrozně rád. Já to doma poslouchám dnes a denně, ale tady ti to hrát nemůžeme. My jsme jinej formát.“ Takže tohle když mi řekl, tak jsem rezignoval. Nemám náladu někde klepat na dveře a doprošovat se. Ale co se týče nabídek na koncerty, tak je to teď velmi příjemný. Člověk si vybírá a snaží se to jen termínově sladit. Kluby by pochopitelně chtěly, abychom hráli co nejvíc pátky a soboty. Bohužel to nefunguje jako v cizině. V Americe jsme hráli úterý, středa, čtvrtek, pátek, sobota a lidi na nás chodili. Tam to není tak, že by si lidi řekli: „Tak a v pátek se pudem vykalit.“ Přes týden tam nejsou žádný rockotéky a diskošky. Nebojí se dát ve všední den živou kapelu. U nás je pár výjimek ve velkých městech jako je Plzeň, Ostrava, Brno. Některý kluby tam mají rozumnou politiku. Vědí, že jsou tam třeba taky studenti, který na víkendy jezdí domu, takže dávaj středy, čtvrtky.

Ty už jsi nakousnul cizinu. Chtěl bych se zeptat, kde jste všude byli, kde jste hráli, jak to tam vypadá?

Od roku '96 jsme začali jezdit hodně ven. Bylo to dobré období, protože člověk nejel hrát někde za hranice do hospody, jak to bylo hned po revoluci, ale byly to koncerty, který měly hlavu a patu. My jsme měli velkou kliku, protože za námi byl Patrick O' Donnell, což byl ten Američan, který nám vydal desku. Byl to krásnej zážitek. Všichni jsme byli poprvé v Americe. Přiletěli jsme a Patrick na nás čekal na letišti s patnáctimístným Dodgem. Přijeli jsme k němu domu, kde měl jednu místnost plnou našich cédéček.

Fakt?

Jasně. Bavili jsme se s ním o tom. On mluvil výborně česky, což byla velká výhoda, protože já toho anglicky moc nezvládnu. Takže jsme čuměli na ten jeho podnikatelském záměr, ale on říkal, že hned první den prodal deset tisíc kusů přes internet.

Fakt?

Hmm. Protože trh je tam úplně jinej než tady. Američani se cédéčka kupujou. My jsme tam bydleli u spoustu muzikantů, protože jsme se chtěli poznat s lidmi. Bylo to lepší, než zůstat na hotelu. Většinou jsme měli nějakej zavšivenej hotýlek a říkali jsme si: „Když nás tady John pozval, tak jdeme zapařit k němu.“ Byli to kluci, který měli jenom kytaru a postel, ale měli třeba tisíc cédéček. Pamatuju si, že já jsem jich měl v té době asi padesát. A myslel jsem si jakou mám sbírku. Přitom on jich tam měl milión. Tyhle lidi vůbec nenapadlo si něco přepálit. Všechno měli v originále. Když jsi šel do krámu s cédéčkama, tak to bylo šíleně obrovský. Jako Václavák. Oni tam mají cédéčka strašně levný. My jsme jich třeba strašně moc prodávali na koncertech. Člověk si tam za pár dolarů koupí cédéčko, poslechne si ho, nechá si ho a vůbec to neřeší. Koupěj si to na zkoušku. Amíci mají navíc takovou povahu, že když Patrick o nás napsal „Nejlepší evropská ska kapela“, tak oni si tvoje cédéčko koupí. My jsme měli předkapely, který hráli jak páni bozi. Černoši, a my jsme je měli jako předkapelu! To byly zajímavý zážitky. No, takže Amerika byla hodně výjimečná v tom, že jsme nehráli pro krajany a podobný kraviny. Bylo to normálně natvrdo do vostřejch míst, do vostřejch klubů. Japonská předkapela a klub v New Yorku na Manhattanu, kde hrálo skáčko každěj den. Všude jsme měli perfektní předkapely, takže potom nás to nutilo hrát co nejlíp. Byla to velká výzva. Samozřejmě že některý kapely hrály z prdele, ale většina jich hrála velmi dobře. Říkal jsem si jak je to pro tyhle muzikanty složitý, protože oni tam mají těch klubů milion. Takže oni můžou celej život jezdit a hrát každěj den v jinym klubu, ale... Co se týká budování si nějakýho stabilního postavení, tak je to paradoxně na tom našem malym písečku jednodušší. Takže to byla Amerika. My jsme tam jeli našťestí trošku připravený, protože jsme narazili na perfektní agenturu New East, což byli kluci, který začali po revoluce vozit do Prahy Francouze. Byli to třeba studenti architektury z Grenoblu, kterých přijelo pět autobusů. My jsme tenkrát hráli v Malostranské besedě a oni si nás oblíbili. Nakonec to vyústilo ve spolupráci, kdy nám zařídili asi šest turné po Francii. A fakt jsme jezdili Paříž, Lyon, Toulon, Marseille, Grenoble. Minulej čtvrtěk jsme v Brně oslavovali tisící koncert a z toho jsme hráli šedesát, sedmdesát koncertů ve Francii a v Americe jich bylo asi padesát. Takže my jsme byli z Francie připravený na tu Ameriku. Kdybychom tam jeli rovnou z Malostranské besedy, tak bychom asi koukali. Na Francii se nabalilo Švýcarsko, kde jsme byli asi dvakrát. Potom jsme jezdili hodně taky do Německa. Tam jsme zase měli kámoše, kterej v '68 emigroval, a ten nám tam zařizoval koncerty. V Německu jsme taky hráli asi čtyřicetkrát. Takže takhle jsme to sjížděli. Ale bylo to v době, kdy nás bylo jenom šest, což bylo z hlediska dopravy ještě schůdný. Dneska, když je nás deset, tak už je to přeci jen těžší. Byť máme nabídky. Máme teď holandskýho baskytaristu, kterej furt chce jet do Holandska. Máme taky dánskej fanclub. To je taky výborný. Jsou to studenti výtvarný školy, který mají kapelu a hrajou naše písničky s dánskejma textama. Vždycky jednou za rok přijedou do Prahy, strašně se vožerou...

Jak Dáni...

Kdyby tě to zajímalo, tak si zadej www.stozvirat.dk. Je to výborný. Vede je jejich učitel. Jednou za rok přijede do Prahy tři sta Dánů, tedy oni jsou to spíš Dánky, zatančej si a zase

odjedou. Je to docela vtipný. Nicméně dneska je pro nás strašně složitý, abychom si mohli zahrát v cizině. Je nás deset, plus řidič, plus zvukař. To už je fakt cirkus na kolečkách. A jelikož jsme už trochu zmlsaný, jelikož jsme nejezdili do ciziny hrát do hospody za řízek, ale bylo to smysluplný, tak si vůbec neumím představit, jak na to navázat. To mě fakt radši baví hrát v Brně, protože vím, že tam přijde pět set lidí a všechno bude vymustrovaný tak, jak má být. To je pro mě lepší než zbůhdarma vyrazit do Holandska. Ne že bychom byli namyšlený. Jsme spíš zmlsaný a navíc je to technicky obtížný. Takže teďka mi to přijde zbytečný. Ale uvidíme, jestli nám přijde nějaká rozumná nabídka. Teď s námi jednaj lidi z Vídně a vypadá to, že bychom tam mohli hrát. Jet do Vídně je přeci jen něco jinýho, než jet do Holandska.

Lidi, co na vás chodili v zahraničí, vás už předem znali nebo vás objevili až na koncertech?

Tam se dělá hodně dobře promotion. To my tady vůbec neumíme. Pokud tady podrobně nestuduješ programy klubů, tak ti může uniknout velmi slavná anglická nebo německá kapela. My když jsme přijeli do zahraničí, tak se vydávaly bulletiny a letáčky. Mají to tam hodně dobře ohlídaný. Navíc třeba v Americe jsou v každým velkým městě jenom jedny velký noviny. Takže když jsme přijeli do Houstonu, tak v Houston cronicle o nás vyšel článek na celou stránku.

Fakt?

Dodneška to mám schovaný pro vnoučata. No a tohle se u nás neděje. Přijedeš do Zábřehu a v klubu máš napsáno, že zahraje Sto zvířat a Švihadlo a tečka. V cizině uměj tohle dopředu ošetřit. Ale ještě k Americe. My jsme po revoluci hráli strašně často v Malostranské besedě. Třeba celý týden v kuse. My jsme tam dělali akce, kterým jsme říkali Pražská džungle a v červenci a srpnu jsme hráli pondělí až neděle. No pak jsme z toho sklízeli ovoce. Totiž, na každé koncert v Americe, ať byl ve Washingtonu nebo v Lincolnu v Nebrasce, tak vždycky přišel nějaký Američan, který na nás byl v Praze v Malostranské besedě. Já jsem tabulkář a všechno si píšu. Takže jsem si udělal kolonku Malostranská beseda a zaznamenal jsem, že úplně na každé koncert přišli jeden, dva lidi, který nás už viděli v Malostranské besedě. A to koncert mohl být v jakýkoliv prdeli. Bylo jedno, jestli jsme hráli v universitních klubech nebo v San Antoniu, kde s námi na pódiu stál policajt a hlídal nás, protože se tam kdysi střílelo. Prostě všude byl někdo, kdo nás už viděl v Praze. Po revoluci byla totiž doba, kdy do Prahy jezdilo šíleně moc americkéjch bařůžkářů. Přijeli sem na čtrnáct dní vykalit se a skouknout baroko...

...a Sto zvířat.

A Sto zvířat. Takže to bylo vtipný. Chodili na nás v pohodě lidi. V té době už tam vlna skáčka letěla, takže my jsme hrávali před lidmi, který přišli famózně oblečený. Měli klobouky a bílo-černý oblečení. Byl to strašně příjemnej zážitek. V zahraničí byla výhoda v tom, že všichni chtěli, abychom zpívali česky. Měli jsme anglický, francouzský nebo německý letáčky, kde bylo přeložených pět, šest našich textů. To proto, aby lidi věděli, že nezpíváme o lásce, ale o tom, že jsi tlustej a tak podobně. Tímhle se lidi dostali do obrazu a pak jsme zpívali česky. Takhle natvrdo to chtěli všichni promotéři. Je to, jako když sem přijede mongolskej státní cirkus. Taky chceš slyšet mongolštinu. Jasně, písničky jsme uváděli v angličtině nebo němčině. Já jsem se naučil několik písniček francouzsky, ale vůbec nevím, jestli někdo poznal, že je to francouzština. Ale jinak to bylo natvrdo v češtině.

Takže celkově máte z ciziny dobrej pocit?

Velmi dobrej. Ale jak říkám. Bylo nás o čtyři míň, takže to bylo jednodušší.

Kdybys porovnal hudební kulturu v cizině a v Čechách, co bys k tomu řekl?

Já bych to rozdělil na věci související s publikem a věci související s kapelama. Co se týče diváků, tak dneska už jsou u nás lidi v pohodě. Přesto mám ale pocit, že máme hodně co dohánět, co se týče pohody, nevázanosti, bezprostřednosti a tak. Pokud se u nás člověk nevožere osmi pivama, tak stojí jak zařezanej. Příklad z Francie. Hráli jsme tam v obrovským

sále nad Grenoblem, kam jezdila jenom lanovka. Říkali tomu Bastila. Měli jsme ochranku od Mano Negra. Úplně úžasnej zážitek. Sál byl asi pro tisíc pět set lidí. My jsme si mysleli, že nemůže přijít ani noha, ale lidi přišli. A první příchozí si dali dvě deci vína a šli úplně dopředu k zátarasu pod pódiem. Což v Čechách je přesně naopak. Kdo přijde první, tak jde co nejvíc dozadu pít pivo. Tam byla taková pohodička. Lidi nekalili zdaleka tak jako u nás, ale začali tancovat hned na první písničku. Takže v tomhle směru máme pořád co dohánět. I když je pravda, že se to zlepšuje. Začali jsme se chovat trošku normálněji jako národ a s tím souvisí, že se lepší i publikum. Co se týče kapel, tak je to asi stejný. Já jsem byl spíš překvapenej, že špičková kapela tam hraje v prostorech velkejch, jako je tahle kavárna²⁵. Někdy jsi tam narazil na úplně nesmyslný věci. My jsme hráli v klubech, kde hrál třeba Dylan nebo Stouni. Přišlo mi absurdní, jak takovýhle mistři mohli hrát v takovym malym zaplivanym klubu. V zahraničí jsou kluby často soustředěny na jednom místě. Jako třeba Stodolní v Ostravě. Není to konkurence, protože se dělá i jednotný vstupný. Koupíš si permanentku na celou ulici a můžeš přecházet z klubu do klubu. Takže my jsme hráli třeba na festivalu v Austinu, kdy to nebyl festival s pódiem na louce, ale bylo dvacet klubů vedle sebe a v jednom se hrálo reggae, v dalším blues, v třetím jižanský rock a tak podobně. A tam můžeš vidět, jak nějaký mistr hraje pro sto padesát lidí. Zjistíš, že se s tím moc nemažou a hrajou na místech, který bys nečekal. U nás si všichni říkají: „Ty vole, tohle už je pro nás malý. Vejde se sem málo lidí, je tady malý pódium...“. A tam jsme mohli vidět, jak skvělejší bluesman hraje v kavárničce pro padesát lidí. To bylo v Americe hodně zajímavý zjištění.

Jak tam vypadají rádia (a věci s tím spojený)?

To jsme bohužel moc nezaznamenali, protože do rádií jsme moc nechodili. Bylo to tak, že jsme po koncertu museli jet zase do jinýho klubu, kde jsme hráli druhej den. Rádia jsme zažili trochu ve Francii. Tam to bylo v pohodě. Chodili jsme po síti Europe 2, máme naší Evropy 2. Zpívali jsme tam naživo. Bylo tam několik vtipnejch scén. Třeba jsme ukazovali fotku kapely na mikrofon ve studiu: „No a tenhle vlevo je Tomáš. Ten s těma černejma vlasama.“

Co hraje francouzská Evropa 2?

Stejný věci jako u nás. Milý, jemný pop. My jsme to ale moc nesledovali. Když jedeš z koncertu, tak málokdy máš náladu naladit rádio. Měli jsme sebou spíš ryze český věci jako je Ivan Mládek nebo Bratři Ebenové. Takže o rádiích toho moc nevím. Ještě jsme jezdili do universitních rádií, ale tam jsi taky přijel, hodinu jsi mluvil a jel jsi zase dál. Ty přejezdy byly šílený. Člověk se dostane do Ameriky a vidí téměř jenom kluby.

Jakej máš vztah k popu, k popkultuře?

Tak ono jde těžko říct, co to vůbec znamená. Záleží na tom, jestli je to řečeno v pejorativním smyslu, že je to nějaký pozlátko nebo jestli je to hudba, která dokáže oslovit většinu lidí. Mě by nevadilo, kdybychom byli přiřazený v popu v tom smyslu, jako tam jsou Medness nebo Bob Marley. Když slovo pop označuje muziku, která je dobrá a většina lidí jí má rádo, tak je to v pořádku. Samozřejmě že pokud budeš brát pop jako muziku Heleny Vondráčkové, tak to bych nebyl rád, kdyby mě k tomu někdo řadil. Přeci jenom má člověk za sebou stovky hodin v zkoušcech v garážích a ve sklepích. Máš za sebou spoustu let čekání na telefon, jestli někam pojedíš hrát nebo ne. Myslím, že pak má člověk právo na postoj, kdy tenhle „pop“ odmítá. Samozřejmě že je ti líto nějaký kapely, kterou lidi vypískaj na festivalu a házej po nich kelímky s pivem. Nemělo by se to dít, ale člověk nemá holt lézt tam, kam nepatří. Když se někdo z týchle v uvozovkách „popový scény“ objeví na podobnejch akcích, tak to není úplně ideální. Tak my jsme teď vydali DVD z koncertu z Akropole, kam jsme si pozvali hosty, který jsou právě mistři ve svém oboru. Dejme tomu Miro Žbirka. To je pop, ale je to výbornej pop. Má perfektní nápady na melodický písničky. My jsme rádi, že tam byl. Englishman in New York zazpíval jak pán bůh. Takže pop má několik rovin a musí se mezi nimi rozlišovat.

²⁵ malý prostor

Vy jste tam měli třeba i Hůlku...

Hůlku jsme měli pozvanýho na jiný desce, tady na tom DVD nebyl. Ale měli jsme tam Marka Ebena, Wahnouty, Lenku Dusilovou, Jardu Svobodu z Trabandu, houslistku Gabrielu Demeterovou, Davida Kollera, a spoustu dalších. Byl to takovej mišmaš a vyšlo to. Lidi to pochopili.

Když jste začínali, bral jsi to tak, jako že hrajete alternativní muziku? Měli jste potřebu se tak stylizovat?

Tak my jsme na začátku nevěděli, co bude. Hráli jsme na vejšce a pak byla revoluce. Přišli jsme z vojny a nevěděli jsme, o co pude. Příjemný bylo to, že se najednou dalo hrát na víc místech. Po revoluci jsme najednou mohli hrát třeba pod Stalinem. Mám pocit, že tenkrát bylo všechno alternativa. Všichni hledali. Spousta kapel zaniklo. Naopak spousta kapel, který byly dřív v opozici, šly najednou hrozně nahoru. Třeba Garáž nebo Psí vojáci strašně vylítli. Ale my jsme hráli rock'n'roll. My jsme nebyli underground. My jsme byli vysokoškoláci, který v kostkovanejch sakách mastili rock'n'roll. My jsme vlastně začínali na zelený louce. Neměli jsme na co navázat. Takže šlo o to, jak vlastně začneme. Hráli jsme tedy na Petynce a v Malostranský besedě a pak se to rozkřiklo. Vypadalo to, že by to mohlo fungovat. Docela to šlo, ale samozřejmě vyjet mimo Prahu byl problém nevím jak dlouho. Jednak ani nebylo moc kde hrát a jednak lidi chodili na osvědčený jména, který v dobrým slova smyslu přežili revoluci. V té době hrál Tomáš Belko na saxofon s Garáží a já jsem jim záviděl, jak na ně kamkoliv přišlo tři sta lidí. My jsme si to dávali po desítkách. Bylo to složitý.

Jaká je klubová úroveň v Čechách. Je rozdíl mezi Prahou a zbytkem republiky? Kde se ti hraje nejlíp?

Ne, už ne. Už je to stejný. Během posledních deseti let se vždycky našel nějaký magor, nějaký mecenáš nebo město, který do klubů nalili prachy. Už to nejsou ty sklepy vystříkaný spreji. My teďka máme takový kolečko přibližně třiceti míst, kam jezdíme a kde víme, že to bude dobrý. Výborný kluby jsou třeba Bumerang v Ostravě ve Stodolní, Plzeň - Pod Lampou, Brno - Favál, České Budějovice - Marty's club. To jsou super kluby, s perfektním barem, je tam výbornej zvuk, šatny jsou taky víceméně dobrý.

Co rodina? Máš děti?

Jsem dvakrát rozvedenej a mám tři děti. To je daň za věci, na který jsi se ptal v předchozích otázkách.

Takže rodinný život a muziku je těžký skloubit.

Je to těžký. Jsi jak Jackyl a Hyde. Kdybych dělal jen muziku, tak se uchlástám a já nevím co všechno. Je hezký, když jedeš z koncertu domu a těšíš se na děti. Řešíš s nimi úkoly a kroužky. A pak už se zase těšíš na muziku.

Jak to vidíš dál? Jaký máte s kapelou plány?

V následující pětiletce máme dva stranické úkoly. Musíme nacvičit nověj repertoár s novým kytaristou, kterej je mimochodem vynikající²⁶ a chtěli bychom najít novýho zpěváka. Petr byl výjimečný v tom, že dobře hrál i zpíval. Teďka děláme takovej drobněj konkurzík. Je tam ještě varianta, že bychom zpívali s Janou ve dvou, ale já bych byl přece jenom rád, aby tam byl ještě jeden hlas. Na jaře bychom chtěli natočit desku. Už máme asi deset písniček. V létě pak bude klasický festivalový kolečko. V září bychom chtěli desku vydat a pak se budeme modlit, aby si to někdo koupil k Vánocům.

Co festivaly? Bavěj tě?

Bavěj mě hodně. Vždycky nás to všechny strašně sralo, protože je nás hodně a na festivalu máš dvacet minut na nazvučení. To máš pak dvě možnosti. Můžeš začít pořadatelům rozesírat program, kterej je na minuty a většinou ještě bývá skluz. Lidi na tebe pak ještě řvou: „Hraj, kreténe!“ Nebo po tý chvilce, která je určená na zvukovku, můžeš začít hrát a máš jistotu, že

²⁶ pozn.: V době rozhovoru z kapely odchází kytarista, zpěvák a spoluautor hudby Petr Ostrouchov

slyšíš jen trumpetu. A to tak, že ti stříká krev z hlavy. Absolutně neslyšíš basu a kytaru. Ale poslední dva, tři roky je to dobrý. Letos to bylo úplně výborný. Máme teď totiž zvukaře, který je muzikant. Je to dechař a dokonce s námi hraje pár písniček na sopránku na pódiu. To se pak na chvíli prohoděj role. Řidič si jde stoupnout za zvuk a zvukař přijde na pódium. To se ne vždy daří. Ale od té doby co máme Karla, tak je to dobrý. Víím, že je strašně rychlejší a že to má fakt zmáknutý. Zvukaři se dělej na muzikanty a pájkaře. Pájkař je ten, který ti maximálně vysvětlí k čemu jsou ty hodnoty, který jsou ti úplně u prdele. Letos jsme byli asi na pětadvaceti festivalech a všude jsme měli výbornej zvuk. Hodně nám to pomohlo. Všiml jsem si, že ve všech fetivalovejch anketách „Která kapela se vám nejvíc líbila?“ jsme se vždycky pohybovali na špici. Takže letos jsem si festivaly fakt užíval. Bohužel jich spoustu prochcalo, protože léto nebylo dobrý. Ale atmosféra byla výborný. Perfektní reakce byly na, aspoň pro mě, třech největších festivalech - Rock for people, Sázava fest a Trutnov. Bylo jedno, jestli hraješ ve dvě odpoledne nebo v prime time v deset.

Kdybys měl říct, který festival máš nejradši...

Nádhernej je Rock for people. Přiznám se, že mám rád festivaly, který jsou blízko Prahy. A Rock for people je dobrej taky v tom, že jsi tam za dvacet minut. Ale baví mě taky festivaly, který nejsou tak obrovitý, ale jsou žánrově zaměřený. Dobrej je Reggae ethnic session v Žizníkově u České Lípy. Tam zas mají všichni lidi bubínky a všichni jsou maňana. Je to takový rodinnější. Ale zase mě baví i to, když můžeš oslovit všechny lidi, co přijedou třeba do Trutnova. Všechny ty metalisty, punkery a tak dál. Můžeš oslovit lidi, který nejsou úzce zaměřený na podobnou muziku, kterou hraješ ty. Na žánrovejch festivalech máš celkem jistotu, že když má holka žluto-červeno-zelenou čepici, tak jí asi nebudeš prudit. Zatímco když má tetovaný prsa a vestičku bez rukávů, tak asi budeš trochu bojovat. Takže festivalů je fůra. Dobrý je taky Mezi ploty v Bohnicích. Je to trochu jinej festival, navíc se s ním otevírá sezóna.

Jaký je život spojenej s muzikou? Pítí a tak.

My jsme se poslední dobou docela zklidnili. Když je na pódiu deset lidí a jeden z nich je vožralej, tak je to v prdeli. Máš závazek k ostatním. Nechci říct, že jsme úplně nějaký... Někdo si panáka dá. Ale spíš až po koncertě a to pak zase třeba fest. Tak někteří už taky nejsme nejmladší. Samozřejmě že se nám občas stalo, že jsme to přepískli. Ale musím zaklepat, že poslední dobou je to dobrý.

Přečetl jsem si, že když jste začínali, tak jste dělali akce, kde jste spojovali hudbu s výtvarným uměním. Co to bylo?

To jsem ještě učil na gymplu, takže nám pomáhali i študáci. Pak nám pomáhali taky studenti Kurta Gebauera z Akademie výtvarných umění. V Malostranské besedě jsme dělali Pavilony pro Sto zvířat. Šlo o to, že každěj koncert byl věnovanej nějakýmu tématu. Byl PAVILON pro ranní ptáčata, pro netopýry, pro želvy. Koncert spočíval v tom, že jsi nějakým způsobem prudit diváky. Například jsi jim všem pomaloval ksichty, aby vypadali jako kočkodani. To bylo výborný. Všichni měli černej obličej a jen trochu žlutý. Ty lidi začali úplně ztrácet svojí identitu a všichni se chovali jak vopice. Všichni se naprosto vožrali. No, bylo to zajímavý. Jindy byla zase scéna udělaná jako prales nebo tam lítali netopýři na gumičce nebo jsem byl převlečeněj za Batmana. Šílený věci. Nejvíc jsem pyšnej na to, když jsme křtili první singl a udělali jsme to jako PAVILON pro ranní ptáčata. Hráli jsme od osmi od rána. Nahráli jsme pípání ptáčků, všude jsme rozvěsili papírový ptáčky, byly tam stromečky. Měli jsme tam várnici s kakaem a vánočku.

Kolik přišlo lidí?

Bylo vyprodáno. Tři sta lidí a někdo se ještě nedostal. No a v osm pili všichni ještě kakaíčko a v deset už lidi objednávali první rundy panáků. Takže to skončilo tak, že v sobotu v poledne bylo na Malostranském náměstí tři sta úplně vožralejch lidí. Vůbec nikdo nevěděl, co se děje. To bylo prostě nádherný. Nebo jsme dělali různý Silvestry v klubu Belmondo. To bylo pro ty

Francouze, jak jsem ti říkal. Bylo tam tři sta Francouzů a tři sta Čechů. Chtěli jsme smíchat národy, takže u vchodu sedělo deset manikérek a každému nalakovaly nehet. Vždycky deset lidí mělo stejnou barvu. A ty měli za úkol najít se během koncertu. Prvních deset, co přišlo na pódium, vyhrálo basu šampusu. Ale bylo skvělý, že se objímali lidi, který si vůbec nerozuměli, jen proto, že měli prsteníček nalakovanéj stejnou barvou. Dělalí jsme spoustu věcí. Třeba různý mystifikace, kdy jsme rozhlásili, že s námi bude hrát Elton John nebo slepej černošskej pianista. Byla to prdel.

Jak jste se vůbec seznámili s Hůlkou?

Tomáš Belko mu psal nějaký texty. Rockeři se divili a ptali se nás: „Ty vole, jak jste se mohli dát dohromady s Hůlkou?“ A na druhý straně byli bulvární novináři a ti zase říkali: „Takže vy jste se chtěli svést na slávě pana Hůlky?“ My jsme čtyřikrát odmítli vystoupení v pořadech na Nově, už si ani nepamatuju, jak se jmenovaly. Chtěli, abychom hráli na Silvestra s Hůlkou Skandál. Já jsem říkal Radanu Dolejšovi: „Ty vole, vždyť to je přesně obráceně. Ty to nechápeš? Ten vtip spočívá v tom, že my jsme vzali takovýho chlápka k nám. Není to tak, že my mu budeme dělat křoví.“

Bylo by zajímavý vás vidět na Silvestra na Nově.

Já bych si ještě přihrál polívčičku. Myslím si, že naše síla spočívá taky v tom, že jsme vždycky jednohlasně souhlasili s tím, že nebudeme vystupovat v podobnejch televizních mrdkách. A to i když by se některým lidem z kapely prachy navíc docela hodily. Ono zdánlivě o nic nejde, ale já vím, že to není pravda. Lidi, který jdou na tvůj koncert, by ti to neodpustili. Bohudík to takhle funguje a jsem za to rád. Jeden čas na Nově měli dojem, že bychom mohli být partička takovejch těch jinejch rošťáků. Když nás chtěli do nějakýho pořadu, tak dokonce ani nezeptali, jestli budeme souhlasit. Jak dělaj program na půl roku dopředu, tak jsem si normálně jednoho dne přečetl, že v pořadu Petra Novotného Novoty hraje Sto zvířat. To se psalo v Mladý frontě v září a já jsem to přitom v dubnu odmítl. Oni to dělali takhle natvrdo. Vůbec nepočítali s tím, že by jim někdo řekl: „Ne!“

Co si myslíš o muzikantech, který v podobných pořadech vystupujou?

Nic špatného si o nich nemyslím. Ať tam jsou. Vůbec nic proti nim nemám. Ale jsou to prostě lidi odjinud, než jsme my. Taky se to dá možná říct tak, že každěj z těch lidí, stejně tak jako já, má pocit, že musí být slavnej nebo něco podobnýho. A udělá pro to maximum. Když jsme se vrátili z Ameriky, kde jsme měsíc hráli pro plný sály, tak jsem zjistil, že mě štve, že o tom nikdo neví. Měsíc jsem měl potřebu jenom chodit do hospod a všem to říkat. Mě ničilo, že jsem neměl formu, jakou bych to mohl předat ostatním. Chtěl jsem říct: „Ty vole! Já jsem se tam podepisoval černejm holkám na prsa!“ Jenže jsem neměl jsem šanci, protože ti to nikdo nevěřil nebo to lidi nezajímalo. A co jsem měl dělat? Měl jsem dát do ČTK zprávu, že Sto zvířat se vrátilo z veleúspěšného turné po Americe? Přitom my jsme fakt hráli v New Orleans. V místech o kterých jsem předtím jenom snil. Takže když jsme se vrátili, tak jsem vysedával po hospodách a kamarádům jsem říkal: „Rozumíš, my jsme byli tady a tady!“ No a ty lidi, o kterých jsme se bavili, mají tohle všechno naráz. Vlezou do estrády, na kterou se kouká milion lidí, a mají to i s odezvou. A jim to stačí. Musím říct, že když mám před koncertem nějakou trému, kdy přemýšlím nad tím, že bude blbej zvuk nebo něco podobnýho, tak si říkám: „Ty kreténe! Vždyť jsi byl v šatně v klubu Černá kočka, kde byli podepsaný Stouni. Vždyť jsem hrál v Seattelu v klubu, kde hrával Kurt Cobain. Tak o co ti tady jde? Vždyť to zvládneš.“ Jenom by člověk občas chtěl, abys tohle věděl ty, aby to věděl on, aby to věděli všichni. Přesně tohle ti nabízí Nova nebo estrády vůbec. Dívá se na to milion lidí a ty máš odezvu hned v tu chvíli. Zatímco já to můžu maximálně vyprávět, když se budu seznamovat s novou holkou. Hráli jsme v jediném pořadu, který dělal Dejdar s Vackem v polovině devadesátých letech. A dovedu si to obhájit. Myslím, že se to jmenovalo Na vlastní nebezpečí. Byl to hodně černej humor, kdy si tam řezali ruce a podobně. Režíroval to kamarád Otakáro Schmidt. Řekli jsme si, že do tohohle pudem. Ale když jsme tam byli, tak

jsme si říkali, že tohle je už taky na hraně. Přitom to bylo úplně v pohodě. Do ničeho tě nenutili, nechali tě zahrát dvě písničky. Ale bylo to taky zvláštní. A to přitom nejsme žádní Psí vojáci nebo Plastic people. My jsme normální veselí Lojzíci. Ale přijde mi absurdní, abys hrál v pořadu a po tobě tam pak přišli Maxim Turbulenc a cvičený pudlíci. To nemáme zapotřebí. Vkus publika je u nás velmi ostřej. Někdo říká, že když jsi v televizi, tak tě vidí spoustu lidí a pomůže ti to, ale není to pravda. Já vím, že nám to nepomůže.

Jaký to je, když se na vás, čtyřicetiletý chlapy, chodí koukat mladý dvacetiletý holky?

To víš, že ti to dělá dobře. Člověk samozřejmě ví, že je to absurdní, ale je to příjemný. Ty holky fakt choděj na naší muziku a mě to těší. Myslím si, že jsou to chytrý holky. Berou Belkovy texty, který jsou podle mě geniální. Je skvělý, když v prvních třech řadách jsou jenom holky, který se vrtěj a zpívaj si. Kdybys byl dvacetiletý blondák, tak by ses sám sebe ptal, jestli ty holky chodí na tvoji krásu nebo na tvoje písničky. No a my máme tu strašnou jistotu, že ony chodí na naší muziku. (smích)

Rozhovor s Alexem Švamberkem – novinářem, který v současnosti pracuje pro server Novinky.cz. V minulosti byl hudebním publicistou.

Na začátek bych se chtěl zeptat, jak jste se vůbec dostal k muzice?

Ve dvanácti, ve třinácti jsem dostal od rodičů magneták a začal jsem poslouchat.

Co jste poslouchal za hudbu, když jste byl mladej kluk?

Poslouchal jsem, co bylo. Black sabbat, Slade, Sweet, Nazareth. Na gymplu jsem poslouchal Deep Purple, Queen, Pink Floyd. Pak jsem začal poslouchat avantgardu zastoupenou například skupinami King Crimson a Gong.

Dá se o vás říct, že jste hudební kritik?

Byl jsem. Teď už dělám zahraniční zpravodajství na serveru Novinky.cz.

Vy jste vydal knihu Nenech se zas oblnout. Šlo o rozhovory s hardcorovými muzikanty, mimo jiné i s Iggy Popem. Co vás k tomu vedlo?

Já jsem ty rozhovory dělal v rámci svého zaměstnání. Žádný pohnutky jsem pro to neměl. Bylo to velmi jednoduchý. Když sem přijel Iggy Pop, tak jsem byl přesvědčený o tom, že by stálo za to udělat s ním rozhovor. Zažádal jsem si o něj a dostal jsem ho. Takhle ty rozhovory vznikaly. Dělal jsem je pro deníky, ve kterých jsem byl zaměstnaný nebo pro Rock and Pop.

Přesunul bych se k teorii. Zajímá mě, co je to underground, co je to alternativa? Co tahle pojmenování označují? A dají se ještě vůbec používat?

Hodně záleží na tom, jestli chcete tahle označení používat v souvislosti s Českou republikou, USA nebo západními evropskými státy. Tyhle pojmy u nás znamenají něco docela jiného než v zahraničí. U nás je v současné době slovo underground spojovaný s určitým pojetím hudby, který přinesli Plastic people of the Universe a DG 307. Tudíž pokud jde o jiný druh undergroundu, tak se k tomu slovu přidávají přívlastky. Takže je například metalový underground. Post hippieovský party, typu například Gongu, dneska za underground už nikdo neoznačí, i když dřív byly s undergroundem spojovány. Dnes jsou označovány jako post hippie. To samé se děje v případě německých kapel, který byly v osmdesátých letech brány jako underground. Dnes se označí jako kraut rock. U nás je tento pojem ovlivněn významem Plastiků. A na tohle pojetí navazují i jiné kapely, například BBP. Nicméně to už duchem není moc underground. To už je do určité míry revival.

Jakou roli v tom hrál tehdejší režim? Na západě se lidi pod označení underground daleko spíše pasovali sami. Kdyžto tady do toho byli umělci částečně natlačeni.

Není pravda, že na západě se do toho pasovali lidi sami. Podívejte se třeba na hardcorovej nebo punkovej underground. Člověk cítí nějakou vnitřní spjatost s punkem nebo s hardcorem a snaží se to dát najevo i svým zjevem. Zkuste žádat o práci v bance, když budete mít na hlavě číro. Budete mít vystudovanou ekonomku s červeným diplomem a budete mít fialovo-žlutý číro. Když takhle půjdete žádat o práci v bance, tak vás nevezmou. Například punk. V Anglii byl punk sice v opozici k většinové společnosti, ale byl velmi rychle ekonomicky využitý. V USA se tohle nikdy nestalo a lidi spojený s punkem stáli vždycky mimo společnost. Proto se stahovali třeba do San Francisca. Když člověk, který žil na venkově v Texasu, nechtěl chodit na nedělní mše, tak začal být brán jako černá ovce a musel odjet. Tlak společnosti tady a tam byl jiný. Nicméně byl tady i tam. V každé společnosti je jistý převládající mainstream. Lidi, kteří se nepřizpůsobí, jsou vždycky vytláčováni na okraj. Pokud se odmítnou přizpůsobit, tak jsou nakonec stavěni proti společnosti. Tedy, že za socialismu byl underground více politický a v kapitalismu to byla otázka spíše ekonomická, tak to souvisí jen s tamním režimem. Ale ta podstata je stejná. Někteří lidi nezapadají do hlavního proudu společnosti a tudíž se dostávají do undergroundu.

Je to podle vás pohnutka těch lidí, kteří do toho jdou a říkají si: „Já se chci odlišovat“, nebo je to způsobeno tlakem společnosti?

Když lidi dospívají, tak se s něčím identifikují. A každý je jiný. Někdo se identifikuje s tím, co je pro společnost více méně přijatelný a někdo ne. Tak třeba když budete vyrůstat v Kanadě, tak to budete mít velmi těžký, pokud budete nenávidět hokej. Hokej je tam celonárodní věc číslo jedna, která přesahuje hranice sportu a která je důležitější než politika. A pokud vám není tenhle sport blízký, tak jste do určité míry vytlačován ze společnosti. Je to stejný, jako když budete chodit jinak oblékaný. Potom začnete hledat ty lidi, se kterými jste si blízký. No a pokud jste příliš odlišný, tak se můžete dostat mimo mainstream společnosti a skončíte na jejím okraji. A samozřejmě že záleží na vaší povaze, jestli se s tím budete identifikovat nebo ne.

A tohle se týká muziky?

To se týká nejenom muziky.

Ale představte si člověka s konformním zaměstnáním, například bankovního úředníka, který poslouchá nějakou šilenej underground.

Jasně. Nesouvisí to s tím, co člověk poslouchá. Vezměte si, že před pár lety jste třeba jezdil na skejtu. U nás byl skejt svým způsobem mimo, ale během pár let se to změnilo. Ukázalo se, že skejťáci nejsou nebezpečný. Nebo třeba kluk, kterej chce dělat tagy²⁷, se dostane do opozice vůči společnosti. On to nevnímá jako vandalismus. On to vnímá jako věc, skrze níž se může projevit. Chce projevit svou individualitu, jenže se dostane do sporu se společností. Prostě, nemusíte se dostat na okraj kvůli hudbě. To není podstatný.

Zpátky k hudbě. Jak se koukáte na mainstream?

A čemu říkáte mainstream?

No právě. Co si pod tím slovem vůbec představujete?

Mainstream je hlavní proud. To, co se objevuje v rádiu a v televizi, co se prodává v dostatečném množství a za co se udělují zlatý desky.

Dá se překrýt označení mainstream a pop?

Víte, vy si musíte uvědomit, co je to pop. V tomhle panuje jistá neshoda. Pop je původně zkrácenina od spojení populární hudba. Je to tedy veškerá nonartifickiální²⁸ hudba. To znamená, že z tohoto pohledu je pop Nohavica, stejně tak jako grindcorový zvraceči. Prostě není to vážná hudba. Ale něco jinýho je takový ten mainstreamový pop. Tam už byste grindcore zařadil asi těžko. Nicméně tento styl je taky součástí populární hudby. Populární hudba zahrnuje spoustu žánrů. Folklor, dechovku, „televizní“ střední proud, až po punk a podobný žánry.

Takže označení „pop“ je dneska významově posunuto do negativnější roviny?

U nás je pop vnímán negativněji než dříve. U nás se začal pop spojovat s prorežimními, normalizačními zpěváky. Pomínu-li folklor, tak za minulého režimu byl veškerý jiný druh hudby do určité míry ostrakizován. Zatímco ve Velké Británii se rock a pop přestal rozlišovat už někdy během osmdesátých let, tak u nás až do současnosti přetrvala mezi rockem a popem určitá animozita, která je daná politickou ostrakizací.

Také mi přijde, že ve vyspělých zemích se hudba nerozlišuje a nerozděluje tak přísně jako u nás. Rádía vysílají pestřejší hudbu. U nás, kromě několika výjimek, hrajou všechna rádía stejnou hudbu.

U nás byl v sedmdesátých letech rock postaven z politických důvodů do určité míry mimo. Z tohoto důvodu vysílaly státní televize a rádía hudbu, která byla nekonfliktní. Oni věděli, že něco hrát musí, ale muselo to být nekonfliktní. Lidi si na to zvykli a díky tomu si na to zase zvykaly jejich děti. Pokud se člověk nepídil po hudbě, tak se k jiným věcem nedostal. Takže lidi jsou na to zvyklí. A když to poslouchali dřív, tak to budou poslouchat furt. Proto je u nás vysílání televizí a rádií tak konzervativní. Jde o to, aby se neodradili posluchači. Ale teď

²⁷ Podpisy sprejem na zed' (spřízněnost s graffity)

²⁸ Artickiální – vážná hudba

samozřejmě stárnou lidi, který byli odkojený hard rockem, takže přibývá rockovějších rádií, typu Rádia Beat, Rádia Hey, Rock Zone, a tak dále.

Kdybych porovnal mladý Čechy s mladými lidmi ze západní Evropy, tak z mého subjektivního hlediska mi přijde, že u nás se chtějí mladý lidi víc odlišovat. Víc lidí je tady na „okrajích“, jak říkáte.

Myslím, že tohle se bude dít ve větší míře. Tím jak se společnost ekonomicky víc stratifikuje, tak spoustu lidí prostě nedosáhne na to pozlátko a tudíž stojí proti tomu. Na Slovensku je to ještě výraznější. U nás je to relativně málo výrazný. V některých oblastech Německa můžete vidět, jak je hodně lidí spojených s ultra pravicí anebo jsou to naopak anarchisti. Společnost jim nedává prostor.

Myslím, že dneska probíhá to, že z hudby, která byla dřív označována jako underground, nebo by tak byla označena, se v současnosti stává součást mainstreamu. No, Plasty bych jako mainstream zrovna neoznačil.

Jasně. To jsou navíc legendy. Ale přijde mi, že hudební průmysl underground vždycky pohltní a následně pozmění. Možná to souvisí taky s internetem.

Hudební průmysl čerpá z undergroundu do té míry, dokud je to zajímavý. A on ekonomicky moc zajímavý není. Ono to spíš souvisí s plynutím času. Kdybyste šel do oblasti digitálního hardcoru, což je dejme tomu současný underground, tak nemám pocit, že by to někde moc znělo. Ale je slyšet hudba, která byla underground před deseti, patnácti lety. Je tomu tak, protože už to není underground. Už to minulo. Ostří té hudby se otupilo. Navíc do toho v současné době vstupuje právě internet. Nadnárodní vydavatelské firmy se snaží, respektive snažili, špičku zužovat. Byly vedeni myšlenkou, že čím méně bude interpretů, tak tím více se dá na jednom vydělat. Cílem bylo vytvořit takový ten univerzální pop pro celý svět. A internet jde přesně proti tomu. Takže vzniká řada nezávislých stylů, který jsou s ostatními naprosto nepropojený. Je možný pozorovat velkou fragmentaci. S tím souvisí jedna věc. Všichni umělci tohoto ražení dělají do undergroundu, ale nikoho z nich není možné považovat za avantgardu. Přestává totiž existovat ta „garda“, vůči níž se vymezila „avantgarda“. Bylo jednoduchý se vymezit vůči popu osmdesátých let. Tehdy byl „pop“ jasně danej a bylo snadný se vůči němu vymezit. Ale jestliže se vám rozplyne to jádro, tak proti čemu se máte vymezovat?

Je to podle vás pozitivum nebo negativum?

Nezlobte se na mě, ale tohle nemíním hodnotit. Ono to ani není hodnotitelný.

Dobře. Myslíte, že s tím, co jste popsals v souvislosti s internetem, se velká hudební vydavatelství dokáží vyrovnat?

Pokud se s tím nevyrovnej, tak zkrachujou. Pokud na to nebudou reagovat, tak prostě zkrachujou. Ale jak je vidět na různých hudebních serverech, tak na to už nějakým způsobem reagují. Samozřejmě že některý firmy to může oslabit, ale pak na jejich místo nastoupí holt někdo jiný. Nedělejme zase z těch firem svatý krávy. Můžou ekonomicky zahynout, ale to neznamená, že zmizí kultura. Řekněme si to takhle: Pokud nebude vznikat hudba, tak ty firmy budou v prdeli. Pokud hudba vznikat bude, tak si nějakou cestu k posluchačům najde. Firma může iniciovat různý věci. Může vytvářet boy bandy a dělat podobné marketingové tahy. Ale pokud nebudou vznikat písně, tak to nejde. Základní jednotkou je vždycky umělec. A ty firmy si někdy myslí, že tomu tak není. Hudbu berou jako obchodní komoditu. Jenže tohle nejsou prací prášky.

Jak vnímáte vztah hudebník-peníze za jeho hudbu? Dám příklad. Muzikant, kterého poslouchá spousta lidí, si hudbou dokáže vydělat a má to jako zaměstnání. Kdežto člověk, který dělá alternativní hudbu, tak se tím nikdy nedokáže uživit.

Tak to bylo vždycky. Když se podíváte do minulosti, tak zjistíte, že byli hudci, kteří vandrovali, ale ve vesnicích byli místní muzikanti, který museli hlavně pracovat. Rolník musel především makat na poli a až potom si mohl jít zahrát. Kdyby nedělal, tak se neuživí.

Hudba byla vždycky navíc. Většina muzikantů dělala vždycky něco jiného a neživili se jen hudbou. Samozřejmě že byly dvorní orchestry. Ale i tyhle lidi kromě toho, že hudbu hráli, tak jí museli i učit. Je značný rozdíl hudbu tvořit a učit. Mnoho lidí, který skládali mše, byli kantoři. Nebudeme si nic nalhávat. Je spíše výjimka, když mají hudebníci v určité době za jisté konstelace možnost uživit se populární hudbou. To je výjimečná doba. Řekl bych, že na jednu stranu je dobrý, když má člověk prostor pro svojí tvorbu a může jí rozvíjet, ale na stranu druhou je zase dobře, když je člověk trochu ostrakizovanéj.

Dá se říct, že když umělec pracuje, tak dokáže částečně stát nohama na zemi?

Asi jo. Ale víte, tohle je strašně těžký říct v souvislosti s hudbou. Je to mnohem jednodušší říct v souvislosti s literaturou. Když si vezmete našeho nejpobláznějšího literáta současnosti, Michala Viewegha, jediného který se literaturou v současné době živí, tak si uvědomte, jak píše. On není člověk, který tvoří z nějaké ohromující inspirace. Tvoří z vnitřní potřeby, ale potřebuje inspiraci z venku. A ve chvíli, kdy mu inspirace dojde, tak začíná psát nějaký příběhy z literárního semináře. No, nezlobte se na mě, ale tady se hodí použít jedno slovo, který začíná od P. To je tak odtržený od života. Kolik lidí se účastní nějakých blbejch literárních seminářů? To už si fakt myslím, že by měl jít jak za komančů makat. Takže občas je tento podmět z normálního života dobrý.

Když se podíváte do minulosti, tak je možné říct, že velký umělci často pocházejí právě z těch okrajů?

Takhle se to nedá říct. To závisí na době. Samozřejmě že pokud ten umělec kolaboval, tak asi velkej nebyl. Ale pokud kolaboval jenom mírně, jako třeba Šostakovič, tak mohl být velice dobrým umělcem. Je otázka do jaké míry se dopustil kolaborace. Každý člověk dělá kompromisy. Když se podíváme k nám, tak s odstupem času můžeme říct, že Suchý a Šlitr patří již ke klasice. A je to mainstream nebo je to okraj? To už nejsme schopni říct.

Dneska to jsou spíš už takový legendy.

Ne, to nemůžete říct. Ve své době to byli průkopníci. Stavěli se proti zavedeným zpěvákům typu Rudolfa Cortéze. Divadlo malých forem byl projev mladé kultury, která stála proti etablovaný, oslavným, hrdinským eposům o práci. Tedy o Suchém a Šlitrovi bych neřekl, že byli underground, ale začínali z okraje. Přitom teď už patří do hlavního kulturního proudu. Takže je to složitý. Třeba básník Jiří Kolář byl typický příklad umělce, který spadl do undergroundu. A nakonec se z něj stal velký, uznávaný umělec.

To samý se dá říct třeba o beatnících.

Jistě. A na druhou stranu je spousta lidí, kteří začínali na okraji a nadále zůstali okrajoví. A o těch my nevíme. Z minulosti nám zapadli. Proto se nám zdá, že se hodně umělců z okraje prosadilo. Jenže my nevíme o těch stovkách dalších lidí, kteří se neprosadili. A navíc si lépe pamatujeme životy umělců s pohnutým osudem z okraje, než životy lidí, kteří žili normálně.

Ale možná se dá říct, že okrajový proudy průběžně okysličují hlavní proud.

To bylo vždycky. Je to vzájemný působení a je to nutný. Ale já bych o tom moc nechtěl mluvit, protože ono se to pořád přelevňuje. Něco je nějakou dobu okrajový a pak se z toho stává zase...

Ted' mě napadlo, že před dvěma, třemi sty lety byla vysoká kultura vlastně okrajová.

Byla určená jen pro úzkou část společnosti.

Jistě. Nicméně přenášelo se to dále, protože to mělo lepší zápisovou formu než kultura, která žila v ústním podání. Ale vzájemný vlivy mezi okraji a hlavními proudy byly vždycky. Ovšem nelze to nijak kategorizovat.

Dají se vůbec dnes ještě používat označení „underground“ a „alternativa“, nebo už jsou tak významově mnohoznačný, že už to nejde?

Já si myslím, že používat jdou. Ale člověk musí být opatrný. U každého termínu je dobrý si ho vymezit dřív, než ho použijete. Ano, underground existuje. Ale je to underground ve vlastním slova smyslu. Ne tedy jako označení určitého stylu. Tak například v Čechách bych

jako underground označil třeba Gnu, což je velmi úspěšná noisová kapela. A zase na Sunshine, žánrově podobné kapele, je vidět, jak to už underground není. Takže ty hranice jsou velice tenké. Nebo třeba Sabot bych bral jako underground a Sunshine ne. Přitom to jsou kapely, který zkoušeli na stejném místě. Myslím si, že to souvisí s pojetím. Billie Joy Armstrong z Green Day řekl: „Když hrajete na stadionech, tak nemůžete být punk.“ Když na vaše koncerty chodí desetitisícové návštěvy, tak nemůžete být punk. Vždyť vás ta společnost adoruje.

Ale při tom můžete dělat dobrou muziku. Třeba lepší, než jste dělal dřív.

Já jsem neřekl, že ta muzika musí být špatná. Já jsem to jenom konstatoval. Samožerství alternativy, který samozřejmě existuje, bych radši pominul.

Přitom tohle samožerství, jak jste řekl, je vcelku rozšířený.

Tak zejména tady je mainstream natolik rigidní, že je velmi snadné ho odmítnout jakožto celek. Tady je mainstream zastoupený Lucií Bílou, Helenou Vondráčkovou, Karlem Gottem, Martinem Maxou, Bartošovou, Hůlkou, skupinami Olympik, Kabát. To je asi snadný odmítnout jako celek. Možná, že někdo bude mít rád Kabát a ostatní odmítne. Ale už nebude brát Kabát jako mainstream. Ale když se na to podíváte, tak zjistíte, že vůči tomuhle je snadný postavit jakoukoliv malou kapelu a říct, že je lepší. Nicméně ve chvíli, kdy do mainstreamu začnou pronikat lidi typu Radůzy, tak se mainstream mění. Ve chvíli, kdy mainstream tvoří nejen nebožtík Tučný, ale je tam i Nohavica nebo některý věci od Ivy Bittové, tak se mainstream rozšiřuje a zkvalitňuje. Je otázka, co je třeba Extáze.²⁹ Je to underground nebo ne?

O tom jsem se bavil v rámci téhle bakalářky s Josefem Sedloňem. Ten dával tuhle kapelu jako příklad, kdy můžou český hudebníci dělat osobitou, kvalitní muziku a být zároveň úspěšní.

I když je zase otázka, co znamená slovo „úspěšný“. Protože, když se na to podíváte z hlediska prodeje desek, tak zjistíte, že tahle kapela je velmi neúspěšná. Jejich koncerty jsou velmi výjimečné z toho důvodu, že kdyby hráli častěji, tak by na ně nikdo nepřišel. Zatímco na Evu a Vaška³⁰ přijde vždycky dost lidí.

Jasně. A myslíte, že je možný, aby byla Radůza nebo Iva Bittová lidmi přijatá v masovém měřítku?

Kdyby byl proti Radůze odpor, tak by jí nevysílal Radiožurnál. Lidem to nevádí a to je u mainstreamu podstatný. Lidem to nesmí vadit.

To je pravda. Lidi poslouchají pop, když jedou autem nebo když něco dělají.

Lidi to nesmí iritovat. Ale co jste říkal, souvisí s tím, že význam hudby se oslabuje. Naším primárním smyslem je zrak. V šedesátých letech byla hudba klíčová. Hudbu a literaturu si mohl člověk brát domů. Sám si mohl rozhodovat, co bude poslouchat. Televizi měl taky doma, ale o programu nerozhodoval. O tom, co je v rádiu, taky nerozhodoval. Nicméně mohl si vybrat, co si chce poslechnout a doma si to pustit. Je to velmi radikální. S literaturou je to podobné. Dnes už má ale člověk stejnou možnost i u video záznamů. Může si vybrat na jaký film se bude dívat. Není už závislý na tom, co dávají v televizi a co dávají v kině. Jistě, myslím si, že většina lidí si pořád spíš pustí televizi, než aby tam něco strkali. Nicméně tato varianta existuje. A lidé, kteří mají tendenci si vybírat, tak se budou dneska více zaměřovat na oblast DVD než na oblast CD. Hudbu budou poslouchat, když pojedou autem nebo metrem, ale neseďnou si doma a nepustí si desku.

Jak se dneska koukáte na hudební kulturu v Čechách?

Já se na ní už tři roky nekoukám. Kdybyste se mě zeptal na to, co se děje v Iráku, tak bych vám mohl odpovědět. V roce 2003 jsem začal měnit, co dělám a před rokem a půl jsem začal

²⁹ Extasy of Saint Theresa

³⁰ „Nejúspěšnější česká skupina“ Surf, nechvalně známá z teleshoppingu

dělat zahraniční zpravodajství. Dění na hudební scéně jsem přestal sledovat a nevím, co teď zní, co se hraje. Takže na tuhle otázku nemohu odpovědět. Nesledoval jsem novou řadu Superstar...

To já taky ne.

Ale pokud bych chtěl mluvit o zdejších hudebním prostředí, tak bych o tom musel něco vědět.

Možná je to už otázka trochu mimo, ale přesto se zkusím zeptat, jak vidíte budoucnost hudby? Nevím, jestli se o tom dá vůbec přemýšlet.

Přemýšlet se nad tím samozřejmě dá. Ale abychom se vůbec k něčemu dobrali, tak bychom se o tom musel bavit aspoň deset hodin. Nicméně je vidět, jak hudba do určité míry ztrácí význam. To je trend. Jak jsem již říkal, souvisí to s tím, že se lidi soustředí spíš na obraz. Ovšem souvisí to také s tím, že hudba zní všude. Kdyby nezněla všude, tak jí budeme poslouchat pečlivěji. Jenže my máme unavený uši, protože v každém podělaným obchod'áku něco hrajou. Jsme přehlacený a nemáme potřebu si pustit něco doma.

Co si myslíte o elektronice v hudbě? Obohatila hudbu nebo jí ochudila?

To je špatně položená otázka. Právě elektronika umožnila masivní šíření hudby. Vy chápete elektroniku tak, jaká je dneska. Ale co je rádio? To je taky elektronika. To je prostě prostředek. Myslíte si, že saxofon hudbu obohatil nebo ne?

Rozhodně.

No vidíte. Ale v době, kdy se objevil, tak k němu byly velké výhrady. Proto se taky nikdy neobjevil v symfonickém orchestru. Všechno, co je nové, dokáže nějakým způsobem obohatit. Samozřejmě záleží na tom, jak se to použije. Saxofon můžete taky blbě použít. Abych vám to přiblížil ještě jinak. Když si poslechnete hudbu vycházející z arabského světa, tak vás bude asi fascinovat vokální ekvilibristika a neustálé drobné odbočky zpěváků a zpěvaček. Víte, kdy tohle zmizelo z evropské hudby?

Netuším.

S nástupem klavíru. Klavír dává rovný tón. Evropský zpěvák se musel držet tónu klavíru. Třeba u houslí to není nutné. Housle umožňují zahrát jakýkoliv tón. Hráč na housle mohl v tomto ohledu sledovat zpěváka anebo naopak. To u klavíru není možné. Takže to můžete klavíru přičíst ke zlému. Nicméně klavír se hodně rozšířil. Stejný problém měli nástroje typu spinetu, ale ty se nerozšířili. Takže všechno má své klady a zápory.

Když se podívám nazpátek na dvacáté století, tak si mohu všimnout toho, že v hudbě existovali třeba vždy jen dva, tři vůdčí směry. Jazz, rock. Samozřejmě, že to hodně zevšeobecňuju. Nicméně dneska je těch směrů daleko víc. Není žádný hlavní vůdčí směr.

Jak se na tohle díváte?

To se vám zdá. Záleží na tom, z jaký doby se na to koukáte. Kdyby jste žil v padesátých letech, tak byste věděl, že je cool jazz, swing, be-bop, dixieland, bugy wugy, džaiiv. V jazzu bylo jednu dobu pět podžánrů. Kdyby jste v té době žil, tak byste měl pocit, že to jsou naprosto neslučitelné styly, že každý je něco úplně jinýho. Ale když se na to podíváte dneska, tak vám přijde, že v padesátých letech hráli všichni stejně. Na druhou stranu, já když si dneska poslechnu současnou hudbu, tak mezi junglem, breakbeatem, drum 'n' bassem, acid housem, rock acid housem, down tempem nevidím žádný rozdíl. Zdá se mi, že každý tento styl není vlastně samostatný styl. Všechno je to postavený na relativně výrazný rytmický složce, kde buď jsou nebo nejsou přechody a melodicky je to všechno stejně chudý. Pro mě je podružná záležitost, jestli dole běží hutnej basovej buben, „buu, buu, buu, buu“, nebo jestli rytmus udávají činely „čii, čii, čii, čii, čii“. V tomto ohledu je podstatné, z jakého odstupu se na to díváte. Proto jsem jako příklad vybral elektronickou hudbu. Když se podíváte na techno, respektive elektroniku, tak je to underground. Zejména sound systémy. A na tom také můžete vidět, že když jste v undergroundu, tak to neznamená, že musíte žít v nouzi. Některý sound systémy mají z hraní docela prachy. Nicméně zase stojí mimo hlavní proud. Lidí, který k tomu tihnou, si vytvořili fungující síť a jsou soběstačný.

Zpátky k otázce. Nehrozí tedy, že bychom žili v nějaký postmoderní době, kdy se hudba šíleně rozvětluje? Záleží na tom, odkud to sledujete?

Samozřejmě že na dnešní době je podstatný to, že po desítkách nebo stovkách let určitý centralizace do jednoho proudu, dochází nyní k decentralizaci. To je na dnešní době zajímavý. Ale tuhle tematiku by měl posoudit až kritik za padesát let. V roce sedmdesát sedm jste měl pocit, že se hraje hard rock, nastupuje metal, je zavedenej punk, folk a přicházejí novoromantici. Kdybyste si dneska pustil Talking Heads, Patti Smith a Sex pistols, tak by vám to nepřišlo zdaleka tak různorodý, jako kdybyste to sledoval bezprostředně. Rozdíl mezi hard rockem a metalem by jste dneska vůbec nevnímal. Přitom je to obrovskej rozdíl.

Dneska se celý svět propojuje. Myslíte, že to samé může potkat i hudbu? Budou se víc ovlivňovat hudební žánry z různých kulturních prostředí? Je možné očekávat boom world music?

Já bych tu prognostiku nechal Miloši Zemanovi. My se můžeme bavit o tom, co bylo a o tom, co je. Ano, world music je jeden z výraznějších současných proudů. Na druhou stranu v půlce sedmdesátých let nastoupilo reggae, v půlce šedesátých let se objevilo ska, předtím bylo calypso, v padesátých letech se objevovaly mexický a havajský motivy. Z čeho vlastně vyšla dechovka?

Nevím.

Z tureckých vojenských kapel. Kdyby Turci nepřišli do Evropy, tak tu nejsou ani žestě. Tedy žestě přitáhli Turci, od nich to převzali evropský vojenský kutálky a od nich se to přetáhlo do dechovek. Třeba loutna taky pochází z arabského světa. Takže world music existovala vlastně vždycky. My můžeme maximálně říct, že je to dnes třeba rychlejší. Ale bylo to vždycky.

Závěr

Jaké obecnější závěry je možné vyvodit z šesti interview, které tvoří jádro této práce?

Jak se dalo předpokládat, v současné (české) hudbě existuje mainstream a něco mimo něj. Mnoho lidí chová ke zdejšímu hlavnímu proudu averzi. A nutno říci, že po právu. Ve srovnání se zahraničním hudebním prostředím je zde hlavní proud, po hříchu až na několik výjimek, rigidní a nekvalitní. Za jeho hlavní představitele by se dali označit lidé jako Karel Gott, Helena Vondráčková, Lucie Bílá nebo skupina Olympik. Současný hlavní proud se dá povětšinou označit jako nenápaditý a zprofanovaný pop, který je nepřímým pokračovatelem popu normalizačního.

Samotné slovo pop dnes již většina lidí chápe v posunutém významu. Toto slovo je zkráceninou od spojení „populární hudba“. To je veškerá hudba, která není vážná. Nicméně nadále bych chtěl používat slovo pop v jeho posunutém významu. Tedy tento český pop je ve srovnání se zahraničním velmi nekvalitní. Proto je částí veřejnosti, která se o hudbu zajímá hlouběji, vnímán velice negativně. Čím to je?

Co se týče hudby, je programová politika zdejších nejsledovanějších médií velice konzervativní. Kdybych měl generalizovat, tak zdejší televize a rádia se bojí nové, progresivní, kvalitní hudby. Je to dané tím, že starší generace ve své většině ani neprojevuje přání si takovouto hudbu poslechnout. Mezi těmito lidmi do určité míry existuje jakási nostalgie po hudbě jejich mládí. Tedy po tomto nekvalitním a nenápaditém popu. Mezi lidmi starších čtyřiceti let je poměrně málo jedinců, kteří jsou schopní si v hudbě vybírat a kriticky jí posuzovat. Berou to, co je. V tom je také možné spatřovat dědictví normalizační doby. Pokud se totiž člověk po kvalitní hudbě pečlivě nepídil, neměl moc šancí se k ní dostat.

Jaký je stav ne-mainstreamové složky české hudební scény?

S nástupem mladé generace lidí, kteří jsou ovlivněni normalizační érou podstatně méně než jejich rodiče, je možné pozorovat, jak stoupá hudební gramotnost. Mladší generace je otevřenější a je schopná si vybírat kvalitní hudbu z žánrů, které jim vyhovují. Kvalita hudební produkce se všeobecně zlepšuje (tím vůbec nechci říci, že dříve nebyli dobří hudební. Jen měli méně prostorů pro veřejnou prezentaci své hudby). Nicméně ve srovnání se zahraničním kulturním prostředím vyspělých demokratických států je zde stále co dohánět. Hudbymilovný člověk má sice daleko více příležitostí dostat se ke kvalitní hudbě (přibývá specializovaných prodejen s hudebními nosiči; zažíváme masivní rozvoj internetu, jehož prostřednictvím se hudba velice rychle šíří), nicméně, jak již bylo řečeno, nabídka „konvenčních“ médií (rádia a televize) není zdaleka tak široká, jak by mohla být. Ale nutno říci, že i v tomto směru se blýská na lepší časy. Ještě před několika lety dávalo prostor mladé progresivní ne-popové hudbě snad jen Rádio 1. Velice nedávno se situace začala lepšit a vzniklo např. Rádio Wave (ČR4), zaměřené na současnou hudbu pro mladší generace; dále vznikla rockově zaměřená rádia jako např. Rádio Beat nebo Rock Zone (na ČT 2 se stále hojněji objevují pořady zaměřující se na alternativní hudbu; vznikla komerční televizní stanice Óčko).

Po celé republice se zlepšila úroveň hudebních klubů, kde mají lidé možnost poslechnout si rozmanité kapely reprezentující rozmanité hudební žánry. Ovšem nadále platí, že Praha v tomto ohledu nemá konkurenci (což je u hlavního města a kulturního centra republiky logické). Zahraniční umělci zavítají povětšinou právě jen do metropole nad Vltavou. Již několik let si mohou hudební nadšenci vybírat z řady letních hudebních festivalů po celé republice, kde mají možnost vidět a slyšet zástupce prakticky všech současných stylů. Hudební průmysl jako takový ovlivňuje skutečnost, že v České republice je velice rozšířené pirátství. Češi (zejména ti mladí) si hudbu prakticky nekupují. CD nosiče si vypalují nebo si

hudbu stahují v MP3 formátu ilegálně z internetu. Tím nevznikají finanční komplikace pouze nadnárodním hudebním vydavatelstvím, jak by se na první pohled mohlo zdát. Se vzniklou situací se musí vyrovnat jednak malé nezávislé labely, které se specializují na okrajovější žánry (problém je řešen tak, že nosiče jsou prostřednictvím internetu nabízeny v zahraničí) a jednak interpreti samotní (ti musí počítat s tím, že z prodeje nosičů nezískají žádné peníze).

Několik slov k hudební teorii:

Co to je mainstream? V obecné rovině se jedná o tu část hudby, která má za úkol oslovit co největší množství posluchačů. Dá se říci, že se jedná o nekonfliktní hudbu, která nemá za úkol rozrušit, ale uklidnit nebo také zabavit. Právě proto, že je hlavní proud zaměřený na co nejširší spektrum posluchačů, tak nemůže být nikterak vyhraněný. Je nutné upozornit na to, že mainstream není nutně pop (i když to tak často bývá). Tato hudba bývá komerčně využitelná.

Co je to alternativa? Jedná se o hudbu, která je určená pro užší, vyhraněnější okruh posluchačů. Jedná se buď o experimenty nebo o tvrdší hudbu. Alternativní hudba je celkově méně stravitelná než mainstreamová hudba.

Co je to underground? Je to hudba, a s ní spojený životní styl, která může být do určité míry vnímána v opozici vůči hlavnímu proudu a režimu.

Je možné pozorovat, že existuje určité samožerství alternativy. Mnoho lidí poslouchajících ne-mainstreamovou hudbu tvrdí, že hudba která se nachází mimo hlavní proud, je po umělecké stránce daleko kvalitnější než mainstream. Jistě, v českých poměrech je to pravda. Ale pravda to není, pokud se rozhlédneme za hranice České republiky. Hlavní proud je v „západních“ zemích pestřejší, progresivnější a kvalitnější než u nás. Hudba řady zahraničních hudebníků, kteří by se dali zařadit, do hlavního proudu, má své nesporné kvality. Jiná věc je ta, že v České republice by tyto interprety jen málo lidí zařadilo do hlavního proudu. V zahraničí (v „západních“ zemích) jsou konvenční média daleko více liberálnější než v naší republice. Dávají prostor jak starým zavedeným stálicím a tak mladým, málo známým hudebníkům. Konkrétně v evropských zemích na západ od našich hranic je hudební prostředí celkově přirozenější. Hranice mezi hlavním proudem a alternativou nejsou zdaleka tak ostré jako u nás. Nicméně i v českém prostředí se tyto hranice čím dál více smazávají. Do hlavního proudu začíná nakukovat řada mladých, kvalitních hudebníků. Je možné říci, že se zkvalitňuje mainstream, nebo že mainstream začíná splývat s alternativou. Dá se ale také říci, že hudba je buď dobrá nebo špatná. A to by mělo být rozhodující.

S pádem železné opony vystala otázka, jestli se můžou tuzemští hudebníci prosadit mimo hranice naší země (tím měli lidé na mysli, jestli se tuzemští hudebníci mohou prosadit do „západních“ zemí). V současné době je možné říci, že to možné rozhodně je. Řada umělců již v zahraničí úspěch mělo a dá se očekávat, že mladá generace českých hudebníků začne do zahraničí pronikat v masivnější míře.

To je stručné shrnutí nejzákladnějších informací, které jsou v interview obsaženy. Z interview ale vyplývá ještě významná věc. Totiž, že na hudbě je nejdůležitější potěšení, které vyvolává v umělcích a jejich posluchačích. Hudba dává možnost originálnímu uměleckému vyjádření, které je literaturou, filmem či výtvarným uměním nevyjádřitelné. Hudba boří bariéry a nezná hranic.

Slovník pojmů

acid house - Jedná se o druh taneční hudby, respektive o odnož house music. Tento hudební styl byl populární v první polovině 90. let.

Ambient - též **ambientní hudba**. Výraz pochází z latiny a znamená prostředí, okolí. Jedná se o hudební formu vycházející z předpokladu, že všechny zvuky, které nás obklopují, mohou být za jistých okolností hudbou. Ambient stojí rovněž na předpokladu, že zvuk či skladba ovlivňuje naše pocity a celkové psychické rozpoložení. Toto hudební pojetí v sobě může zahrnovat jak muzikalizaci primárně nehudebních prvků (hluků, šumů, atd.), tak demuzikalizaci prvků původně hudebních. Způsob práce je druhotný, základním posláním je vytvořit určitý charakter akustického prostředí a navodit tak atmosféru či vjem, který posluchač zpracuje jako jistou náladu, pocit, atd.

beat - úder. V taneční hudbě je tím myšlen úder bicích reprodukováný prostřednictvím elektronického záznamu.

bebop - neboli bop je forma jazzu charakterizovaná spíše tempem a improvizacemi než melodií. Bebop vznikl v první polovině 40. let 20. století.

BPM - je zkratka pro anglického spojení **beats per minute** (česky - údery za minutu). Jde o exaktní označení rychlosti hudební skladby. Úderem se rozumí čtvrt'ová nota. BPM je tedy počet čtvrt'ových not za minutu.

breakbeat - Do češtiny by se dalo přeložit jako „zlomené beaty“ či „zlámané beaty“. Výraz se začal používat v 90. letech 20. století. Jde o označení tanečních skladeb, které sice nemají monotónní rytmus jako „house“, avšak rovněž se nedají zvukově zařadit ani do známých kategorií (jungle, drum 'n' bass, aj.).

calypso - Jedná se o hudební styl, který hrají černoši z Karibské oblasti, především z ostrovů Trinidad a Tobago.

cool jazz - Tento podžánr se začal vyvíjet po druhé světové válce. Umělci, kteří se dají zařadit do tohoto hudebního stylu, byli ovlivněni jednak bopem a jednak swingem. Cool jazz je romantičtější a oddechovější než např. bebop

crust - Je to hudební styl, který vznikl v osmdesátých letech ve Skandinávii. V podstatě se jedná o fúzi punku a metalu. Původní crust byl těžkopádný a brutální styl. Postupem času se zrychloval. Dnes se vyznačuje hutným zvukem a rychlým rytmem, zpěv přechází do polohy křiku. Crustové kapely se vyznačují jasnou inklinací k myšlenkám anarchismu. Vystupují proti rasismu, týrání zvířat, apod.

DJ - (diskžokej, dý džej). Tímto slovem byla původně označována osoba, která vybírá a pouští předem připravenou hudbu pro veřejnou produkci. Dnes je význam slova širší. DJ nyní také hudbu z vinylových desek tvůrčím způsobem mění za pomoci moderních technologií. Původní skladbu mixuje s jinými skladbami, či do ni přidává různé zvuky a beaty.

drum 'n' bass - Jedná se o hudební styl elektronické hudby, který vznikl na počátku 90. let 20. století. Pro tento styl jsou charakteristické převážně instrumentální skladby, založené na výrazné basové lince spolu s bicími - od toho se odvíjí i původ jména stylu - anglicky drum 'n' bass = buben a basy (basová linka). Tyto linky bývají někdy doplněny o další vokální či instrumentální samplý.

down tempo - Jedná se o styl elektronické hudby. Tento styl může být také nazván chill out. Jedná se o klidnou, nápaditou hudbu využívající rozličné zvuky. V této hudbě mohou být použité prvky z různých hudebních stylů.

EBM - Jedná se o zkratku pro anglické spojení **Electronic Body Music**. Hudební styl rodící se v 80. let, ovšem v 90. letech zažívá svůj vrchol. V této hudbě je v hojně míře využíváno syntezátorů a bicích automatů. V mnoha případech tento styl charakterizují rychlé, tvrdé údery, hutné basové linky a zkreslené vokály, které dotvářejí atmosféru za pomoci

propracovaných melodických linek. Jedni z hlavních představitelů jsou např.: Skinny Puppy či Nitzer Ebb.

funk - též **funky**. Jde o hudební styl vytvořený Afroameričany v 60. letech 20. století. Největší popularitě se tento styl těšil v 70. letech 20. století. Nejznámějšími představiteli jsou např. James Brown, The Isley Brother či George Clinton.

final scratch - Jedná se o speciální výrobek, který využívají DJs. Jde o vcelku novou technologii. Někteří zainteresovaní lidé ve final scratch spatřovali nástroj, který způsobí revoluci v DJingu. Umožňuje totiž pomocí speciálních desek pracovat se soubory MP3, WAV nebo WMA, které se nacházejí na počítači. Umožňuje s nimi pracovat jako s klasickými vinyly.

grindcore - též jen **grind**. Jedná se o hudební styl, který vychází z hardcore punku. Vznikl v polovině 80. let ve Velké Británii. Hodně společných prvků má s death metalem a crust punkem.

hardcore - Do češtiny by se dalo přeložit jako „tvrdé jádro“. Jako hudební styl je známý ve dvou významech: 1. Odnož rocku - v tomto významu jde o hudbu na pomezí metalu a punku. Vyznačuje se energickými písněmi postavenými na jednoduchých kytarových rifech. Pro tuto hudbu je také charakteristické rychlé tempo a agresivní vokály. Texty skupin často reflektují sociální a politická témata. 2. Odnož techna - uváděno také jako s hardcore techno. Jedná se o nejrychlejší techno, obvykle s rychlostí více jak 180 BPM.

high hat - Jedná se o buben, který je součástí bicí soupravy. Je ovládán nohama hráče pomocí šlapacího zařízení. V současné taneční hudbě je zvuk tohoto bubnu zapojován do skladby v elektronické podobě.

hip-hop - Jde o styl populární hudby. Je tvořen ze dvou hlavních elementů, jimiž jsou DJing a rap. Hudba označovaná jako hip-hop vzniká spojením rytmů mixovaných DJem a veršů, které do nich vkládá rapper (též označovaný jako MC). K již zmíněné hudbě, ať už reprodukováno (DJing) nebo zpěvu (rap), patří grafický projev známý jako graffiti a akrobacie či tanec označovaný pojmem break dance. Za pátý element je považován beatboxing.

house - též **house music**. Jedná se o styl taneční hudby založený na monotónním 4/4 rytmu rychlosti mezi 120 až 130 BPM. Základ typické houseové skladby je vytvořen bicím automatem se zvýrazněným basovým bubnem („kopákem“) na každé době. Toto zvukové schéma vytvářeli DJs (zejména s africkými kořeny) začátkem 80. let 20. století ve městech New York, Detroit a Chicago. Disko, soulové a funky skladby podkreslovaly dynamickým a úderným zvukem bicích automatů.

chill out viz **down tempo**

industrial - též **industriální hudba**. Jedná se o hudební styl vznikající v 80. letech 20. století. V počátcích je inspirován punkem. Umělci v rámci tohoto stylu inklinují k destrukci melodie nebo se do skladby snaží zapojit různé industriální, „nehudební“ zvuky (nicméně, tím není vyloučeno, že industriální hudba může i být harmonická). Mezi známější industriální kapely je možné zařadit např.: Laibach, Ministry, Enstürzende Neubauten či Nine inch nails.

jungle - Jde o styl taneční hudby. Dalo by se říci, že je příbuzný s drum 'n' bassem. Pojem jungle je spojován se staršími materiály z první poloviny 90. let. Drum 'n' bass je v podstatě pokračovatel junglu, který čerpá z jeho popularity. Značné popularitě se těší **ragga jungle**. Jedná se o spojení ragga (hudební směr vycházející z reggae, pro nějž je charakteristický rap) s junglem.

label - hudební vydavatelství

latino - hudba vycházející z latinskoamerického hudebního prostředí

MC - viz **rapper**

nová vlna (New Wave) - Termín, kterým se označuje hnutí populární hudby v USA, Kanadě, Austrálii a Evropě na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let.

novoromantismus - je hudební styl populární zejména v 80. letech 20. století. Mezi nejznámější představitele tohoto žánru je možné zařadit skupiny Ultravox, Visage, New Order či Duran Duran.

punk - Jde o hudební styl. Tato hudba se vyznačuje přímočarostí a jednoduchostí. Je postavena na kytarách a bicích. Slovo „punk“ často není chápáno pouze jako hudební záležitost, ale i jako věc životního stylu. Punkeři se často programově stavěli proti společnosti, kritizovali přetvářku a honbu za penězi.

rapper (+rap) - Role MC (rappera) se zrodila po spojení Dje a hudby, kde MCs začali mluvit mezi písně. Nejdříve pouze nabádali k tomu, aby ostatní lidé tančili a také vkládali do hudby anekdoty. Nakonec se tato jejich činnost stala více stylizovaná a začala být známa jako rapování. Dříve byl rap doménou hlavně černochů a latinoameričanů, ale postupem času do hip-hopu pronikají i běloši.

reggae - Jedná se o hudební styl, který se od 60. let 20. století vyvíjel na Jamaice. Vznikl postupným zpomalováním ska a rocksteady. Pro reggae je charakteristický „houpavý“ rytmus. Styl získal jméno podle skladby z 50. let „Do The Reggay!“ Legendou reggae se stal zejména Bob Marley se svou kapelou The Wailers. Reggae si následně získalo celosvětovou popularitu.

remix - Tak se označuje přemíchání hudební nahrávky, která se následně odlišuje od původního znění. V současnosti je původní nahrávka většinou rozšířena o taneční prvky. Tato technika je velmi oblíbená u DJs.

revival - hudebníci, kteří hrají přebrané písničky starších (a uznávaných interpretů). Např.: Beatles revival, Janis Joplin revival, atd.

sampler - Do češtiny by se dalo přeložit jako „vzorkovač“. Jedná se o část hardwaru nebo počítačového programu, s jehož pomocí jsou přejímány části určité zvukové nahrávky, které jsou následně znovu využity jako nástroje nebo součásti jiné nahrávky. Tato nově vzniklá nahrávka se následně označuje jako „nasamplovaná“ či „vysamplovaná“. Samotný vzorek nahraného hudebního materiálu se nazývá **sampl**.

ska - Jedná se o hudební styl, který vzniká koncem padesátých let na Jamaice. Důraz je zde kladen na offbeatový rytmus menta, který přichází krátce a oddělovaně. Rytmus drží kytara, bicí a klávesy, ovšem velmi důležité jsou zde dechové nástroje. Z Jamajky se styl následně rozšířil do celého světa, kde zažil několik vln popularity.

sound systém - Je to uskupení lidí, kteří společně vlastní techniku a další instrumenty potřebné k hraní na freetekno parties (u nás např. Czech Tek).

swing - Jde o jazzový styl, který se utvářel od konce 20. let 20. století. V jeho rámci došlo k širšímu uplatnění jazzu jako populární taneční hudby a k míchání černošských a bělošských hudebních prvků. Swing tvoří přechod od tradičního (historického) jazzu k modernímu jazzu.

techno - Je to hudební styl, který vznikl v 80. letech a plně se rozvinul v 90. letech dvacátého století. Většinou má vyhraněný rytmus a rychlé tempo. V této hudbě jsou používány elektronické generované zvuky a tóny. Podstatou je opakování určité hudební jednotky. V devadesátých letech se často slovem „techno“ mylně označovaly rozličné druhy elektronické či taneční hudby (house, breakbeat, atd.). Slovo „techno“ rovněž bývá médii nesprávně používáno k označení hudebního žánru „tekno“ (hrané např. na Czech Tek).

track - skladba, píseň

vinyl - též **vinylová deska**. Jedná se o nosič zvuku s analogovým mechanickým záznamem. Jinak jde o běžnou audio desku, která sloužila k přehrávání hudby před příchodem kazet, CD, atd. V 90. letech zažívají vinyly znovuzrození a jsou v hojné míře používány v DJingu.

world music - Jedná se o označení hudby, v níž se střetávají různé etnické vlivy. V podstatě se jedná o velmi širokou množinu hudební tvorby, která se inspirovává rozličnými žánry. V současnosti je, mezi jinými, populární tvorba, která hudbu určitého etnika propojuje s elektronickými zvuky.

Seznam literatury:

- Alternativní kultura, kolektiv autorů, Nakladatelství Lidové noviny, 2001
- Zdeněk Karel Slabý: Svět jiné hudby, Volvox Globator, Praha 2002
- František Wich: Rock and Pop encyklopedie díl I. a II., Volvox Globator, Praha 1999
- The twenties century: music in Britain- edited by Stephan Bainfield, Oxford: Blackwell 1995
- Petr Dorůžka: Po stopách progresivního rocku, Panton, Praha 1991
- The oral history reader, edited by Robert Perks and Alister Thompson, Routledge, London 2002
- Časopisy: Report, X mag, Rock and Pop, Reflex, a další

Seznam relevantních kurzů:

- Léto 2005- Smysl rozhovoru (o umění naslouchat) - Jan Kašpar
- Zima 2005- Oral history a její využití při studiu soudobých dějin - Miroslav Vaněk
- Léto 2006- Smysl rozhovoru - Jan Kašpar

Poznámka: Při výkladu hesel jsem určité informace čerpal z internetové encyklopedie Wikipedia a ze stránek www.dreamface.net

P. S. Jak je z mého úvodu patrné, všechny texty obsažené v mé bakalářské práci jsou autorizované. Protože jsem nemohl z čistě praktických důvodů získat na adjustovanou a definitivní podobu bakalářské práce podpisy všech narátorů, volím proto tuto formu prohlášení: „Za správnost faktů, údajů a tvrzení jsem zodpovědný pouze já a pouze já smím dát souhlas k uveřejnění částí této bakalářské práce k jiným potřebám než studijním!“

V Praze 7. 2. 2007

